

Giáo Lý Thực Hành Trong Thờ Phượng - Phần Hỏi Đáp Về Hành Hương Hajj -

فقه العبادات - فتاوى الحج -

<Tiếng Việt – Vietnamese – فيتنامية>

Phúc đáp: Nhà thông thái Sheikh
Muhammad bin Saaleh Al-U'thaimeen

Dịch thuật: Abu Hisaan Ibnu Ysa

فقه العبادات - فتاوى الحج -

اسم المؤلف: الشيخ العلامة محمد بن صالح
العثيمين

ترجمة: أبو حسان بن عيسى

PHẦN HỎI ĐÁP VỀ HÀNH HƯƠNG HAJJ

Nusuk và các thể loại

Hỏi (193): Quý Sheikh, Nusuk có nghĩa là gì ?

Đáp:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ:

Alhamdulillah, xin tạ ơn Allah Đấng chúa tể của vũ trụ và muôn loài, cầu xin Ngài ban bình an và phúc lành cho Thiên Sứ của bầy tôi Muhammad, cho dòng dõi của Người và cho tất cả bằng hữu của Người.

Nusuk là tên chung của ba thể loại:

a) Có khi nghĩa là việc thờ phượng, giống như nói, đó là người đàn ông Nusuk nghĩa là ông là người thờ phượng Allah.

b) Có khi nghĩa là kính dâng lên Allah bằng giết tế súc vật, như câu Kinh:

﴿قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾﴾ الأنعام: 162 -

163

﴿**Hãy bảo chúng (hỡi Muhammad): “Quả thật, cuộc lễ Salah của Ta, Nusuk của Ta (tức việc giết tế súc vật của Ta), cuộc sống và cái chết của Ta đều hiến trọn cho Allah Thượng Đế của vũ trụ và muôn loài.**

Ngài không có đối tác cũng không có cộng tác. Và Ta được chỉ thị như thế và Ta là người Muslim đầu tiên thần phục Ngài.” ﴿Al-An-a'm: 162 – 163 (chương 6), và Nusuk trong câu Kinh còn mang nghĩa là thờ phượng.

c) Có khi nghĩa là các nghi thức hành hương, như câu Kinh:

﴿فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ البقرة: 200

﴿Do đó, khi nào các người hoàn thành xong cuộc hành hương thì các người hãy tiếp tục tụng niệm và tán dương Allah như cách các người đã tưởng nhớ cha mẹ của các người trước kia hoặc hãy nhiều hơn.﴾ Al-Baqoroh: 200 (chương 2).

Nusuk với ý nghĩa thứ ba này là điều mà chúng ta muốn biết chi tiết về nó, tức thế nào là hành hương. Việc hành hương này có hai loại: Hành hương U'mroh và hành hương Hajj.

Về hành hương U'mroh: Là việc thực hiện các nghi thức hành hương gồm các nền tảng, các điều bắt buộc, các điều khuyến khích, kể từ khi Ehrom tại Miqot, rồi Tawwaaf xung quanh Ka'bah, rồi Sa-i' giữa hai núi Sofa và Marwah và cuối cùng là cạo đầu hoặc hót tóc.

Về hành hương Hajj: Là việc Ehrom tại Miqot hoặc tại Makkah nếu là thị dân Makkah, rồi đến Mina, rồi đến A'rofah, rồi đến Muzdalifah, rồi trở lại Mina, rồi Tawwaaf và Sa-i' và hoàn thành tiếp các nghi thức khác

của Hajj sẽ được kể cụ thể hơn ở phần dưới, Inshaa Allah.

Giáo lý về hành hương Hajj

Hỏi (194): Quí Sheikh, giáo lý ra sao về bốn phận hành hương Hajj ?

Đáp: Hành hương Hajj là bốn phận bắt buộc được cộng đồng Muslim thống nhất, bởi bằng chứng từ Qur'an, từ Sunnah và I'jma', và nó còn là một trong năm nền tảng gốc của tôn giáo, bởi Allah phán:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ

فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿٧٧﴾ آل عمران: 97

﴿Và việc đi hành hương Hajj dâng lên Allah tại ngôi đền (Ka'bah) là bốn phận đối với tín đồ Muslim nào trong nhân loại hội tụ đủ khả năng phải tìm đến đây (hành hương). Còn ai phủ nhận việc hành hương thì y là kẻ phản đạo, quả thật, Allah rất giàu có không cần đến nhân loại.﴾ Ali I'mraan: 97 (chương 3).

Từ Sunnah thì Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُّوا}

“Rằng Allah đã bắt buộc các người hành hương Hajj, các người hãy hành hương đi.”⁽¹⁾ và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

⁽¹⁾ Hadith do Muslim ghi số (1337).

{بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ}

“Islam được xây dựng trên năm trụ cột, lời tuyên thệ Laa i laa ha il lol loh và Muhammad là Thiên Sứ của Allah, dâng lễ Salah, xuất Zakat bắt buộc, hành hương Hajj tại ngôi đền Ka'bah và nhịn chay Ramadan.”⁽²⁾

Ai dám bác bỏ bốn phận hành hương này thì y là người Kaafir phản đạo, ngoại trừ người không biết về giáo lý chẳng hạn như mới vào Islam hoặc sinh trưởng ở nơi xa xôi Islam không có ai để học hỏi về giáo lý. đối với người như thế này cần phải học hỏi giáo lý, nếu còn tái phạm thì y bị kết tội phản đạo.

Đối với ai bỏ bốn phận hành hương Hajj này vì lơ dểnh thì y vẫn là người Muslim nhưng đã phạm một tội vĩ đại; tuy nhiên có một số U'lama khác cho rằng y là Kaafir.

Giáo lý hành hương U'mroh

Hỏi (195): Quý Sheikh, giáo lý ra sao về hành hương U'mroh ?

Đáp: Giới U'lama có ý kiến trái chiều nhau về hành hương U'mroh. Có người cho rằng bắt buộc; có người cho rằng chỉ là Sunnah; có người thì phân loại giữa thị dân Makkah và thị dân ở ngoài, họ bảo: Thị dân ngoài

⁽²⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (8) và Muslim ghi số (16).

Makkah bắt buộc phải hành hương U'mroh, còn thị dân Makkah thì không bắt buộc hành hương này. Còn riêng tôi thì bắt buộc hành hương U'mroh đối với tất cả mọi người không phân biệt ở tại Makkah hay ở ngoài, tuy nhiên bốn phận này nhẹ hơn bốn phận hành hương Hajj, do bởi hành hương Hajj là một trong năm nền tảng gốc của tôn giáo còn hành hương U'mroh thì không phải thế.

Hành hương Hajj bắt buộc lập tức hay được phép trì hoãn

Hỏi (196): Quý Sheikh, việc bắt buộc hành hương Hajj là bắt buộc phải thực hiện liền hay được phép trì hoãn ?

Đáp: Theo ý kiến đúng thì hành hương Hajj bắt buộc thực hiện liền, bởi tín đồ Muslim không được phép lơ là với bốn phận hành hương Hajj này khi y đã có đủ điều kiện thực hiện nó. Tương tự thế với tất cả mọi việc thờ phượng khác, một khi không có qui định thời gian và lý do thì nó bắt buộc thực hiện ngay.

Các điều kiện bắt buộc của hành hương Hajj và U'mroh

Hỏi (197): Quý Sheikh, hành hương Hajj và U'mroh có các điều kiện ra sao ?

Đáp: Các điều kiện bắt buộc của hành hương Hajj và U'maroh gồm năm điều, như được miêu tả trong hai câu thơ:

الحجُّ وَالْعُمْرَةُ وَاجِبَانِ   فِي الْعُمْرِ مَرَّةً بِلَا تَوَانِي
بَشْرَطِ إِسْلَامٍ كَذَا حُرِّيَّةٍ   عَعَلِ بُلُوغِ قُدْرَةِ جَلِيَّةٍ

Hajj và U'maroh là hai bổn phận

Một lần duy nhất trong đời không được lơ là
Với điều kiện Islam, tự do

Trí tuệ, trưởng thành, khả năng đầy đủ

Thứ nhất về Islam, không bắt buộc người không phải Muslim hành hương Hajj, nếu như có hành hương thì không được chấp nhận, chẳng những vậy mà còn cấm y đi vào phạm vi Makkah, bởi Allah phán:

﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾^{٢٨} التوبة: 28

«**Những người thờ đa thần (là nhóm người) dơ bẩn, vì thế, chúng không được phép đến gần Masjid Harom sau năm này.**» Al-Tawbah: 28 (chương 9). Cho nên đối với tất cả người Kaafir không phân biệt vì nguyên nhân gì trở thành Kaafir đều không được vào lãnh địa Makkah. Dẫu rằng vậy họ vẫn bị thanh toán bổn phận này vào ngày sau, đây là ý kiến đúng nhất của U'lama, bởi Allah phán:

﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾﴾ المدثر: 38 - 47

﴿Mỗi linh hồn sẽ phải gánh chịu về những gì y gây ra * Ngoài trừ những người bạn của phía tay phải * Chúng sẽ được ở nơi thiên đàng mà chúng hỏi nhau * Về những kẻ tội lỗi * “Điều gì đã đưa các người vào hỏa ngục vậy?” * Chúng sẽ đáp: “Chúng tôi là những người đã không dâng lễ Salah * Chúng tôi đã không nuôi ăn những người nghèo * Chúng tôi đã thường nói chuyện vô bổ với những người hay chuyện vãn tầm phào * Và chúng tôi đã phủ nhận ngày phán xử cuối cùng * Đến khi cái chết túm lấy chúng tôi.﴾ Al-Muddaththir: 38 – 47 (chương 74).

Thứ hai về trí tuệ: Đối với người khùng không bắt buộc hành hương Hajj, nếu một người bị khùng trước trưởng thành cho đến chết thì được miễn bốn phận này cho dù y có giàu.

Thứ ba về trưởng thành: Hành hương Hajj không bắt buộc các bé trai và gái trước trưởng thành, nếu có hành hương thì việc hành hương đó có giá trị nhưng vẫn không thay thế được cuộc hành hương sau trưởng thành, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã trả lời người phụ nữ đã gio

cao đưa con mình lên mà hỏi: “*Đứa trẻ này có được hành hương Hajj không?*” Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم *đáp:*

نَعَمْ وَلَكِ أَجْرٌ

“**Có và nàng được ân phước.**”⁽³⁾

Nhân đây tôi muốn nhắc các bậc cha mẹ một điều là không nên mang con cái theo trong cuộc hành hương Hajj, bởi ngày nay số lượng người đến hành hương rất đông, e rằng cha mẹ phải bận lo cho con cái là họ không hoàn thành đúng hoặc không thực hiện trọn vẹn các nghi thức Hajj, làm họ phải rơi vào khó xử. Và lại, việc hành hương này không bắt buộc chúng thì cứ để sau này chúng lớn mà thực hiện bổn phận này.

Thứ tư về tự do: Người nô lệ không bắt buộc hành hương, bởi người nô lệ phải lo bổn phận với chủ nên y có nguyên nhân không thực hiện Hajj.

Thứ năm về khả năng tiền bạc và sức khỏe: Đối với ai có khả năng về tiền bạc nhưng không có sức khỏe thì được phép nhờ ai khác hành hương thay mình, bởi Hadith Ibnu A’bbaas رضی اللہ عنہما kể: Một phụ nữ Khoth-a’miyah đã hỏi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم: “*Thưa Thiên Sứ của Allah, rằng cha tôi đã kị sắc lệnh hành hương của Allah đã bắt buộc đằm nô lệ của Ngài phải hoàn thành, nhưng ông lại là một lão già không thể đi xa, vậy tôi có được phép hành hương Hajj thay ông ta không?*” Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم *đáp:* “**Có.**”⁽⁴⁾ Đây là bằng chứng việc ai có đủ điều kiện về

⁽³⁾ Hadith do Muslim ghi số (1336).

⁽⁴⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1513) và Muslim ghi số (1334)

tiền bạc nhưng không có sức khỏe thì được phép nhờ ai thay mình thực hiện bốn phận hành hương này. Còn ai có sức khỏe nhưng không có đủ tiền để đến Makkah thì tạm thời không bắt buộc y.

Về khả năng dành riêng cho phụ nữ là phải có thêm người Muhrim đi cùng, nếu không có người Muhrim thì cô ta không bị bắt buộc. Bên cạnh đó, U'lama có bất đồng ý kiến trong trường hợp này có bắt buộc ai đó thay cô ta hành hương Hajj và U'mroh hay không ?; và nguyên nhân sự bất đồng này là việc có Muhrim là điều kiện bắt buộc lúc thực hiện nghi thức hay là điều kiện bắt buộc phải có trước khi rời khỏi nhà? Theo ý kiến đúng nhất trong vấn đề này là không bắt buộc phụ nữ thực hiện Hajj khi cô ta không tìm thấy đâu người Muhrim đi cùng.

Đây là năm điều kiện hành hương Hajj bắt buộc phải có đối với ai có ý định hành hương Hajj và U'mroh.

Các điều kiện đủ để hành hương Hajj và U'mroh

Hỏi (198): Quí Sheikh, chúng tôi biết được các điều kiện bắt buộc về Hajj và U'mroh rồi, vậy còn các điều kiện đủ để hành hương là như thế nào?

Đáp: Các điều kiện đủ để hành hương gồm Islam, trưởng thành, trí tuệ, và tự do theo một số U'lama. Tuy nhiên ý kiến đúng là tự do không thuộc điều kiện đủ để

thực hiện hành hương. Khi chủ cho phép nô lệ đi hành hương Hajj thì cuộc hành hương đó đã đủ.

Văn hóa trong hành hương Hajj

Hỏi (199): Quý Sheikh, mong được Sheikh cho vài lời khuyên về văn hóa hành hương Hajj.

Đáp: Văn hóa hành hương Hajj được chia làm hai loại: Văn hóa bắt buộc và văn hóa khuyến khích.

Về văn hóa bắt buộc: Là phải chính chu mọi điều bắt buộc và các nền tảng của Hajj, luôn tránh xa mọi kiên kỵ trong suốt thời gian Ehrom và sau Ehrom, bởi Allah phán:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾ البقرة: 197

﴿Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định. Ai bước vào cuộc hành hương Hajj thì chớ giao hợp, nói tục hay cãi vả trong suốt thời gian làm Hajj.﴾
Al-Baqoroh: 197 (chương 2).

Về văn hóa khuyến khích: Là luôn duy trì những gì nên làm từ lời nói lịch sự, không thể hiện bằng tiền bạc, chức quyền; nên giúp đỡ mọi người cần giúp, kiên nhẫn khi bị mọi người có gây khó khăn; đối xử tốt với mọi người và tuyệt đối không làm phiền đến bất cứ ai... đây là tác phong phải có đối với tín đồ Mumin trước hoặc sau Ehrom, ở mọi nơi và mọi lúc. Ngoài ra, nên tận lực

hành đạo Sunnah bằng lời nói lẫn hành động. Sẽ nói rõ hơn ở các câu hỏi khác, Inshaa Allah.

Người Muslim chuẩn bị gì cho cuộc hành hương Hajj và U'mroh

Hỏi (200): Quý Sheikh, người Muslim cần chuẩn bị gì và ra sao cho chuyến hành hương Hajj, tất nhiên là chuẩn bị trước khi đi và trong cuộc hành hương ?

Đáp: Điều khuyến khích tín đồ Muslim nên chuẩn bị cho cuộc hành hương Hajj và U'mroh là chuẩn bị đầy đủ mọi thứ liên quan đến chuyến đi đó từ tiền bạc, quần áo, các vật dụng cá nhân khác v.v., bởi đôi khi bản thân sẽ cần hoặc người thân sẽ cần. Và hành trang tốt nhất cho chuyến đi này là lòng kính sợ Allah nghĩa là bạn hãy dựng nên bức tường bảo vệ mình với hình phạt của Allah bằng cách luôn tuân thủ theo sắc lệnh của Allah và tránh xa mọi điều bị Ngài cấm, bởi Allah phán:

﴿وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ﴾ البقرة:

197

﴿Các người hãy chuẩn bị hành trang (cho mọi chuyến đi xa), quả thật, hành trang tốt nhất để chuẩn bị là lòng kính sợ Allah, và hãy luôn kính sợ TA, hỡi kẻ có khối óc suy nghĩ.﴾ Al-Baqoroh: 197 (chương 2).

Tôi thấy có trường hợp những thứ con người cứ nghĩ nó không cần thiết lúc đi đường nhưng khi cần thì không kiếm đâu ra, cho nên cần chuẩn bị đầy đủ và kỹ lưỡng mọi thứ dù có khó xảy ra.

Hành trang lòng kính sợ

Hỏi (201): Quí Sheikh, việc chuẩn bị theo nghĩa đen đã rõ, còn chuẩn bị theo nghĩa bóng là như thế nào ?

Đáp: Việc chuẩn bị theo nghĩa bóng đã được trình bày ở phần lòng kính sợ Allah, đó là con người cần phải tự bảo vệ bản thân mình khi trình diện Allah vào ngày phán xét cuối cùng, cho nên hãy tận lực thực hiện mọi mệnh lệnh của Allah và tránh xa mọi điều cấm mà Ngài đã cấm.

Phơi bày các thời điểm hành hương Hajj

Hỏi (202): Quí Sheikh, thời điểm nào mới được phép hành hương Hajj ?

Đáp: Khởi điểm cuộc hành hương Hajj là khi bắt đầu tháng Shawwaal (tháng 10 hồi lịch) và kết thúc vào ngày mùng mười tháng Zul Hijjah (tháng 12 Hồi lịch) tức ngày E'id Odh-ha hoặc là ngày cuối cùng của tháng Zul Hijjah, đây là ý kiến đúng nhất, bởi Allah phán:

﴿ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ ﴾ البقرة: 197

﴿**Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định.**﴾ Al-Baqoroh: 197 (chương 2). Câu Kinh nêu rõ là vài tháng bằng nghĩa đen, tức là thời gian hành hương Hajj gồm cả bảy ba tháng, tuy nhiên, không phải hành hương vào ngày nào cũng được, chỉ được thực hiện trong vài ngày nhất định, ngoại trừ Tawwaaf Ifaadho và Sa-i'

của Hajj được phép trì hoãn đến ngày cuối cùng của tháng Zul Hijjah, không được phép trì hoãn ra khỏi giới hạn này, trừ phi có lý do chính đáng giống như phụ nữ bị ra máu hậu sản cho đến khi hết tháng Zul Hijjah mới sạch thì cô ta được phép thực hiện Tawwaaf và Sa-i' sau đó. Đây là thời gian để hành hương Hajj.

Còn hành hương U'mroh thì không có giới hạn về thời gian, tín đồ Muslim được phép thực hiện bất cứ thời gian nào trong năm, đặc biệt là trong Ramadan được ân phước giống như hành hương Hajj. Xưa kia, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đều hành hương U'mroh trong các tháng Hajj này: U'mroh Hudaibiyah trong tháng Zul Qe'dah (tháng 11 Hồi lịch), U'mroh Qodo cũng trong tháng Zul Qe'dah, U'mroh Ja'ronah cũng trong tháng Zul Qe'dah và U'mroh của Hajj Wida cũng trong tháng Zul Qe'dah. Điều này chứng minh rằng hành hương U'mroh có giá trị rất lớn trong các tháng Hajj, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã thực hiện nó.

Giáo lý Ehrom Hajj trước các tháng Hajj

Hỏi (203): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc Ehrom trước bước vào các tháng Hajj ?

Đáp: Giới U'lama có ý kiến trái chiều nhau về việc Ehrom Hajj trước các tháng Hajj như sau:

Có U'lama cho rằng việc Ehrom trước các tháng Hajj hợp lệ bắt buộc phải duy trì trên hiện trạng đó để hành hương, tuy nhiên, đây là hành động không nên làm.

Số U'lama khác thì cho rằng việc Ehrom trước các tháng Hajj là không hợp lệ, Ehrom đó chỉ được xem là U'mroh, bởi U'mroh như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói:

{ دَخَلْتُ الْحَجَّ }

“**Ta đã vào Hajj.**”⁽⁵⁾ và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cũng đã gọi U'mroh là Hajj nhỏ⁽⁶⁾ như được truyền lại từ Hadith A'mr bin Hazm رضی اللہ عنہ, Hadith rất nổi tiếng được cộng đồng chấp nhận.

Phoi bày các địa điểm Ehrom hành hương Hajj

Hỏi (204): Quý Sheikh, thời điểm hành hương Hajj chúng tôi đã rõ, còn địa điểm Ehrom hành hương Hajj ra sao ?

Đáp: Địa điểm Ehrom gồm năm địa điểm như Zul Hulaifah, Al-Juhfah, Yalamlam, Qarnul Manaazil và Zaatu I'raq.

Về Zul Hulaifah: Địa điểm này ngày nay còn gọi là Abyaar Aly, nằm gần Madinah, cách xa Makkah khoảng 400 km, đây là địa điểm nằm xa Makkah nhất, nó dành cho thị dân Madinah và những ai đi ngang không phải là thị dân Madinah.

⁽⁵⁾ Hadith do Muslim ghi số (1218), từ Hadith dài của Jaabir رضی اللہ عنہ miêu tả về cung cách hành hương Hajj của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

⁽⁶⁾ Hadith do Al-Daruqutni ghi trong Sunan (2/285) số (222) và Al-Baihaqi ghi trong Sunan số (4/352).

Về Al-Juhfah: Đây là ngôi làng cổ nằm trên đường đưa thị dân Shaam (ngày nay gồm Syria, Palestine, Jordan và Li Băng - Lebanon) đến Makkah với khoảng cách 120 km. Ngày nay, ngôi làng này đã bị tàn phá nên mọi người Ehrom tại Rofagh.

Về Yalamlam: Là ngọn núi hoặc là vùng đất nằm trên đường đưa thị dân Yemen đến Makkah. Ngày nay được gọi là Al-Sa'diyah, với khoảng cách 80 km.

Về Qarnul Manaazil: Là ngọn núi trên đường dẫn thị dân Najdi đến Makkah, ngày nay gọi là Al-Sailul Kabir, với khoảng cách 80 km.

Về Zaatu I'rq: Là địa điểm trên đường dẫn thị dân I Rắc đến Makkah, với khoảng cách cũng 80 km.

Với bốn địa điểm đầu gồm Zul Hulaifah, Al-Juhfah, Yalamlam, Qarnul Manaazil là do Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ấn định, riêng Zaatu I'rq cũng do Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ấn định như được ghi trong bộ Sunan từ Hadith A'-ishah và cũng được truyền lại chính xác từ U'mar رضی اللہ عنہ rằng ông đã tự ấn định địa danh cho thị dân I Rắc, cụ thể như thị dân Kufah và thị dân Bosroh (thuộc I Rắc) đã kéo đến hỏi U'mar رضی اللہ عنہ: “Thưa thủ lĩnh Islam, rằng Nabi صلی اللہ علیہ وسلم đã ấn định cho thị dân Najdi tại Qarnul Manaazil, trong đó nó trái đường với chúng tôi.” U'mar رضی اللہ عنہ bảo: “Các người hãy xem quẻ hương mình có đường nào ngang với địa điểm đó không.”⁽⁷⁾

⁽⁷⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1531).

Tóm lại, địa danh này cũng được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ấn định, còn nếu không xác thực thì cũng đã được U'mar رضی اللہ عنہ ấn định, ông vốn là một trong bốn vị Khulafa Al-Rashidin mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ra lệnh tín đồ Muslim làm theo đường lối của họ. Và lại việc ấn định này của U'mar رضی اللہ عنہ hoàn toàn phù hợp với luật của Allah qua nhiều mặt như đã ấn định đúng vị trí mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ấn định và mặt khác khi tín đồ đến địa điểm nào đó ngang với các địa điểm Ehrom thì xem như họ đã đi ngang qua địa điểm Ehrom.

Việc làm của U'mar رضی اللہ عنہ đã mở biết bao điều tốt cho thời đại chúng ta ngày nay, đó là đối với những ai đi hành hương bằng hàng không thì được phép Ehrom khi đi ngang địa điểm Ehrom, tuyệt đối không được trì hoãn việc Ehrom khi đến Jeddah như có rất nhiều người đã làm, bởi việc Ehrom không phân biệt là đang ở trên không trung, ở trên đất liền hay ở trên biển đều phải Ehrom khi đến địa danh ngang với địa danh Ehrom.

Giáo lý về việc Ehrom trước khi đến địa điểm Ehrom

Hỏi (205): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc Ehrom trước khi đến địa điểm Ehrom ?

Đáp: Việc Ehrom trước khi đến địa điểm là điều đáng ghét, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ấn định vị trí rõ ràng, khi con người thực hiện nó trước khi đến vị trí là y đã tự mình vượt mặt hạn định của Allah, vì lẽ này mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói về nhịn chay:

{لَا تَقَدَّمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا
فَلْيَصُمْهُ}

“Cấm các người nhịn chay trước Ramadan một hoặc hai ngày, ngoại trừ ai đó có thói quen nhịn chay thì cứ nhịn.”⁽⁸⁾ Đây là bằng chứng buộc tín đồ Muslim cần tuân thủ đúng theo giới định về thời gian và địa điểm, nhưng khi Ehrom trước khi đến địa điểm thì Ehrom đó có giá trị.

Lúc này tôi muốn nhắc thêm một điều, rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói sau khi ấn định địa điểm Ehrom:

{هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ، مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ أَوْ
الْعُمْرَةَ}

“Các địa điểm đó dành cho thị dân địa phương và cho những ai đi ngang qua các địa điểm đó với ý định Hajj hoặc U’mroh.”⁽⁹⁾

Đối với thị dân Najdi khi đi ngang qua Madinah và có ý định Hajj hoặc U’mroh là phải Ehrom tại Zul Hulafah. Tương tự, đối với thị dân ở Shaam khi đi ngang qua Madinah và có ý định Hajj hoặc U’mroh là phải Ehrom tại Zul Hulafah, không được trì hoãn để trở lại địa điểm Ehrom tại quê nhà. Đây là ý kiến đúng nhất.

⁽⁸⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1914) và Muslim ghi số (1082).

⁽⁹⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1526) và Muslim ghi số (1181).

Giáo lý việc đi qua địa điểm Ehrom mà không Ehrom

Hỏi (206): Quí Sheikh, giáo lý ra sao việc đi qua địa điểm Ehrom mà không Ehrom ?

Đáp: Việc đi ngang qua địa điểm Ehrom mà không Ehrom được chia thành hai trường hợp sau:

Trường hợp 1: Muốn hành hương Hajj hoặc U'mroh, bắt buộc phải trở lại địa điểm Ehrom để Ehrom theo ý muốn Hajj hoặc U'mroh, còn không thì phải giết tế một con cừu hoặc trù tại Makkah và phát thịt hết cho thị dân nghèo tại đó.

Trường hợp 2: Không có ý định hành hương Hajj, cũng không U'mroh, không bắt buộc người này điều gì cả cho dù có ở bao lâu ở Makkah, bởi được truyền lại chính xác từ Thiên Sứ là Hajj صلى الله عليه وسلم chỉ bắt buộc một lần trong đời người, còn việc làm thêm chỉ là khuyến khích. Đây là câu nói chính xác trong vấn đề này.

Sự khác nhau giữa Ehrom là bắt buộc và Ehrom là nền tảng

Hỏi (207): Quí Sheikh, giữa Ehrom là bắt buộc và Ehrom là nền tảng khác nhau như thế nào?

Đáp: Ý nghĩa Ehrom là bắt buộc tức Ehrom tại địa điểm Ehrom và Ehrom là nền tảng tức định tâm của Ehrom cho hình thức hành hương.

Thí dụ: Một người sau khi qua địa điểm Ehrom mới định tâm hành hương trong khi Ehrom tại địa điểm

Ehrom là bắt buộc, vậy người này đã bỏ đi điều bắt buộc và chỉ thực hiện được nên tảng đó là định tâm Ehrom. Còn khi người này Ehrom tại địa điểm Ehrom là ông đã làm được cả hai bắt buộc và nền tảng, bởi nền tảng là định tâm bước vào hành hương, còn bắt buộc là hình thức Ehrom tại địa điểm Ehrom. Đây là sự khác biệt giữa hai điều này.

Giáo lý việc định tâm bằng lời khi Ehrom

Hỏi (208): Quý Sheikh, việc định tâm bằng lời khi Ehrom có được không ?

Đáp: Không, việc Ehrom là nói “*Lab bai ka u'm roh*” đối với ai muốn hành hương U'mroh và nói “*Lab bai ka haj ja*” khi muốn hành hương Hajj. Riêng định tâm bằng lời giống như nói: “*lay Allah, rằng bề tôi định tâm hành hương U'mroh hoặc bề tôi muốn hành hương Hajj*” đây là điều không được nói dù bằng bất cứ ngôn ngữ gì, bởi điều này không được truyền lại từ Thiên Sứ

• صلى الله عليه وسلم •

Hình thức Ehrom trên máy bay hướng đến Makkah

Hỏi (209): Quý Sheikh, mong được chỉ cách Ehrom khi đang trên máy bay hướng đến Makkah?

Đáp: Việc Ehrom trên máy bay đã được nhắc qua ở phần trên, đó là bắt buộc phải bắt đầu Ehrom khi vừa ngang địa điểm Ehrom. Đương nhiên mọi việc chuẩn bị như tắm rửa, mặc đồ Ehrom là phải sẵn sàng trước khi đến ngang địa điểm Ehrom, khi được thông báo đã đến

địa điểm thì liền Ehrom loại hành hương mình muốn không chờ đợi bởi máy bay chỉ cần một phút đã có thể vượt đi hàng ki lô mét. Có một số người khi được thông báo đến địa điểm Ehrom thì mới bắt đầu thay đồ Ehrom, đây là điều sơ sót vốn không được chấp nhận.

Đối với nhân viên hàng không khuyến khích nên thông báo trước khi đến địa điểm Ehrom 15 phút hoặc hơn để mọi người kịp chuẩn bị, được thể rất cảm ơn đội ngũ nhân viên hàng không.

Đối với người hành hương cần đặt biệt quan tâm thời gian khi được tin thông báo gần đến địa điểm thì phải tranh thủ thay đồ Ehrom, nhìn đồng hồ trên tay mình khi còn khoảng hai hoặc ba phút là hết 15 phút tính lúc nhận thông báo thì liền Ehrom hình thức hành hương mình muốn.

Hình thức hành hương Hajj

Hỏi (210): Quý Sheikh, nghi thức hành hương Hajj như thế nào ?

Đáp: Chúng tôi muốn hướng dẫn sơ lược, vắn tắt về cách hành hương Hajj Tamadtua' như sau:

Đối với người muốn hành hương Hajj, trước tiên chọn các tháng Hajj mà đến Makkah, tốt nhất nên chọn Hajj Tamadtua'. Sau khi đến địa điểm Ehrom thì tắm rửa sạch sẽ giống như tắm Junub vậy, rồi vệ sinh sạch cơ thể như tỉa râu mép (tẩy lông vùng kín và nách, hớt móng) tất cả đều phải trước khi mặc đồ Ehrom. Cởi hết quần áo trên người kể cả đồ lót, mặc lại mỗi hai mảnh vải một

quần quanh bên dưới làm quần và mảnh còn lại khoát làm áo. Tốt nhất nên Ehrom sau Salah bắt buộc nếu đang trong giờ của Salah hoặc sau Salah Sunnah với định tâm Salah Sunnah Wudu, bởi không có bằng chứng rằng Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã hành lễ Salah Sunnah Ehrom, sau đó bắt đầu Ehrom bằng câu:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ عُمْرَةً

(Lab bai kol-lo-hum-ma u'm roh)

Xong thì tiếp tục lặp đi lặp lại mỗi câu Talbiyah sau cho đến khi đến Makkah:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ
لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

(Lab bai kol lo hum ma lab baik, lab bai ka la sha ri ka la ka lab baik, in nal ham da wan ne' mata la ka wal mulk, la sha ri ka lak)⁽¹⁰⁾

Khi bắt đầu Tawwaaf là dừng ngay Talbiyah, bắt đầu tại vị trí đá đen, nếu có thể hãy hôn đá đen còn không thì giơ tay chào nó và nói:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ، وَتَّصَدِيقًا بِكِتَابِكَ، وَوَفَاءً
بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه وسلم

⁽¹⁰⁾ **Ý nghĩa:** Lạy Allah, bẻ tôi vâng lời Ngài, tuân lệnh Ngài không tỏ hợp Ngài với ai (hay bắt vật gì). Quả thật, tất cả mọi lời ca ngợi tán dương, hồng ân và uy quyền đều là của Ngài mà không có đối tác.

(Bis mil lah, wol lo hu ak bar. Ol lo hum ma i maa nan bi ka, wa tos di qon bi ki taa bi ka, wa wa faa anh bi a' h di kim, wat ti baa a' nh li sun na ti na bi yi ka Muhammad صلى الله عليه وسلم) **(11)** xong bắt đầu Tawwaaf theo hướng Ka'bah ở bên trái bảy vòng, bắt đầu và kết thúc tại đá đen.

Theo Sunnah ở ba vòng đầu của Tawwaaf nên chạy chậm và để hở vai phải hết cả bảy vòng Tawwaaf nghĩa là lòn mảnh vải dưới nách phải và trùm lên vai trái. Khi đến cột Yamaani khuyến khích cầu xin câu sau giữa cột Yamaani và đá đen.

﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

البقرة: 201

﴿**Lạy Thượng Đế của bảy tôi! Cầu xin Ngài ban cho bảy tôi tất cả những điều tốt lành ở trần gian và tất cả những điều tốt lành ở Ngày Sau và xin hãy bảo vệ, che chở bảy tôi tránh xa hỏa ngục.**﴾ Al-Baqoroh: 201 (chương 2).

Ngoài nơi đó ra thì người hành hương cầu xin bất cứ điều gì bản thân muốn bằng chính ngôn ngữ của mình.

Chú ý, không có bất cứ lời Du-a' nào dành riêng cho từng vòng Tawwaaf, tín đồ Muslim nên cẩn thận với các loại sách nhỏ hiện đang phổ biến liệt kê các lời Du-a' dành cho từng vòng quả là điều không được truyền lại từ

(11) Ý nghĩa: Nhân danh Allah, Allah Vĩ Đại Nhất. Lạy Allah, bệ tôi đã tin tưởng Ngài, đã công nhận Kinh Sách của Ngài, xin thực hiện lời giao ước và noi theo Sunnah (đường lối) của Nabi Muhammad صلى الله عليه وسلم.

Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, đó là hành động Bid-a'h trong khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم khuyến cáo rằng:

{كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ}

“Tất cả điều Bid-a'h là con đường lạc lối tội tã.”⁽¹²⁾

Chú ý thứ hai khi Tawwaaf không được vào bên trong vòng bán nguyệt Hijr, bởi vòng này thuộc Ka'bah, nếu ai Tawwaaf như vậy là vòng đó không được tính.

Sau khi Tawwaaf xong nên đến phía sau Maqom Ibrohim để hành lễ Salah hai Rak-at của Tawwaaf, còn nếu không thể do qua đông người thì hành lễ bất cứ đâu trong Masjid cũng được.

Xong Salah hướng đến núi Sofa, khi đến gần núi thì đọc:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾

﴿البقرة: 158﴾

﴿Quả thật, (hai ngọn núi) Sofa và Marwah (tại Makkah) là một trong những dấu hiệu (hành hương) của Allah. Đối với ai hành hương Hajj hoặc U'mroh sẽ không bị bắt tội khi Sa-i' qua lại hai ngọn núi đó. Và ai tự nguyện làm thêm thì rằng Allah là Đáng Ghi Công, Đáng Am Tường﴾ Al-Baqoroh: 158 (chương 2). Chỉ đọc câu này một lần đầu tiên, các lần sau không đọc

⁽¹²⁾ Hadith do Muslim ghi số (867).

lại. Và tiếp tục leo lên núi Sofa hướng mặt về Qiblah, gio
đôi bàn tay lên cầu xin câu:

{اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعَدَهُ،
وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ}

(Ol lo hu ak bar, al ham du lil lah, la i la ha il lol lo hu
wah da hu la sha ri ka lah, la-hul mul ku wa la hul ham
du wa hu wa a' la kul li shai in qo deer, la i la ha il lol lo
hu wah dah, an ja za wa' dah, wa na so ro a'b dah, wa ha
za mal ah za ba wah dah)⁽¹³⁾ xong cầu xin điều mình
muốn. Rồi lặp lại câu này lần hai, xong cầu xin điều
mình muốn và lặp lại câu này lần ba.

Sau khi cầu xin xong bước xuống đi bộ hướng về
núi Marwah và cầu xin bất cứ điều gì muốn trong lúc đi
bộ. Đến khi thấy ngọn đèn màu xanh lá thì chạy thật
nhanh đến ngọn đèn xanh lá thứ hai và điều này chỉ
khuyến khích nam giới còn phụ nữ thì đi bộ bình thường.
Sau khi qua khỏi ngọn đèn thứ hai thì đi bộ trở lại cho
đến khi đặt chân lên núi Marwah và thực hiện các động
tác và lời cầu xin trên Marwah giống như ở trên núi Sofa.
Thế là bạn đã được một vòng.

(13) Ý nghĩa: {Không có Thượng Đế nào đích thực ngoại trừ
Allah duy nhất không có cộng tác với Ngài, mọi quyền lực,
mọi lời ca ngợi đều là của Ngài và Ngài có khả năng trên tất cả
mọi việc. Không có Thượng Đế nào đích thực ngoại trừ Allah,
lời giao ước của Allah giúp đỡ bầy tôi của Ngài là sự thật và
duy chỉ Ngài đã hủy diệt phe đảng (chống đối)}

Xong đi hướng trở lại núi Sofa thì được tính vòng thứ hai, mỗi khi trở lại hai núi Sofa và Marwah đều thực hiện giống nhau.

** Lưu ý: Khi đi từ núi Sofa đến núi Marwah là được tính một vòng trở lại là vòng thứ hai. Vậy kết thúc Sa-i' ở tại núi Marwah.

Bước kế tiếp là người hành hương hót tóc (để chừa tóc cạo trong ngày E'id) khi hót là phải hót đều cả đầu. Riêng phụ nữ thì gom tất cả tóc lại và cắt ở chót tóc khoảng một lóng tay.

Đến đây người hành hương hoàn toàn được trở lại trạng thái bình thường ban đầu.

Đến sáng ngày mùng 8 tháng Zul Hijjah (tháng 12) theo niên lịch Islam, ngày này được gọi là ngày Tarwiyah, đối với người hành hương phải mặc đồ Ehrom trở lại và định tâm tại nơi mình đang ở và khuyến khích làm giống như ở địa điểm Ehrom như: tắm rửa, cắt tỉa, xịt dầu thơm v.v.. trước khi Ehrom. Sau khi hoàn thành xong khâu chuẩn bị thì Ehrom bằng câu:

لَبَّيْكَ حَجًّا

(Lab bai ka haj ja)

Sau đó, rời khỏi nơi ở hướng đến Mina với sự điềm tĩnh, trật tự và đọc lớn Talbiyah. Tại Mina người hành hương dâng lễ Salah Zhuhr, O'sr, Maghrib, I'sha và Fajr, và qua đêm tại đây. Đối với các lễ Salah Zhuhr, O'sr và I'sha thì rút ngắn từ bốn Rak-at lại thành hai Rak-at còn

lễ Salah Maghrib và Fajr vẫn giữ nguyên số Rak-at nhưng mỗi lễ Salah phải thực hiện trong giờ của nó.

Sau khi qua đêm ở Mina đến sáng hôm sau là ngày mùng 9 tức là ngày trọng đại A'rofah người hành hương phải rời Mina hướng đến vùng đất A'rofah, nếu dễ dàng thuận lợi nên tạm dừng chân tại Masjid Namirah, nếu không thể thì tiến thẳng và vùng đất A'rofah. Chờ đến sau Zhuhr thì dâng lễ Salah Zhuhr và O'sr trong giờ Zhuhr bằng một lần Azan và hai lần Iqomah đồng thời rút ngắn mỗi lễ Salah lại còn hai Rak-at. Sau đó, tận dụng hết thời gian còn lại mà cầu xin, khẩn vái, tụng niệm, xướng đọc Qur'an hoặc các hình thức hành đạo khác, đặc biệt là hãy cầu xin khoảng thời gian cuối ngày do đó là thời gian mà lời cầu xin được chấp nhận nhiều hơn.

Sau khi mặt trời lặn hẳn tất cả người hành hương Hajj rời A'rofah đi đến Muzdalifah bằng sự điềm tĩnh, trật tự và đọc lớn Talbiyah. Khi đặt chân đến Muzdalifah thì bắt đầu ngay lễ Salah Maghrib ba Rak-at, rồi đến Salah I'sha hai Rak-at bằng một lần Azan và hai lần Iqomah.

Đối với người già yếu được phép rời Muzdalifah sau khi đã qua nửa đêm, còn người mạnh khỏe nên ở lại đến sáng. Sau khi xong Salah Fajr nên hướng mặt về Qiblah tán dương, ca tụng Allah cho đến mặt trời đỏ ửng nhưng chưa mọc thì rời Muzdalifah hướng đến Mina bằng sự bình thản, trật tự và đọc lớn Talbiyah. Trên đường đi tìm nhặt bảy viên đá nhỏ bằng đầu ngón tay và có thể nhặt bất cứ nơi nào cũng được.

Sau khi có trong tay bảy viên đá người hành hương hướng thẳng đến trụ đá lớn A'qabah tại Mina và khuyến khích làm những việc như ném đá vào hố, ném mỗi lần một viên đá và đọc: اللهُ أَكْبَرُ (Allahu Akbar), rồi cỏ con vật tể, rồi hót tóc nhưng cạo đầu tốt hơn, còn phụ nữ chỉ gom tóc lại mà hót bằng một lóng tay ở ngọn tóc. Đến đây bạn đã được trở lại trạng thái bình thường ngoại trừ giao hợp với vợ.

Xong, tắm rửa sạch sẽ và thơm tho với bộ quần áo chỉnh tề hướng về Makkah để Tawwaaf bảy vòng và Sa-i' bảy vòng, tất cả đều giống như Tawwaaf và Sa-i' ở lần U'mroh vậy. Đến đây bạn đã hoàn toàn trở lại hiện trạng ban đầu và tất nhiên được gân gũi vợ.

Những người hành hương cần phải làm những gì trong ngày E'id ? Người hành hương nên làm các điều sau theo thứ tự trong ngày E'id: Trước tiên ném đá trụ A'qabah, rồi giết tể, rồi cạo đầu hoặc hót tóc, rồi Tawwaaf, rồi Sa-i'. Đây là năm nghi thức nên làm theo thứ tự, nếu như ai đó làm đảo lộn vị trí trước sau vẫn được, bởi có người hỏi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم việc không làm đúng theo thứ tự trước sau các nghi thức hành hương trong ngày E'id thì được Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم bảo:

{افْعَلْ وَلَا حَرَجَ}

“**Anh cứ làm, không sao.**”⁽¹⁴⁾ nghĩa là ai đó rời Muzdalifah tiến thẳng đến Makkah mà Tawwaaf và Sa-i'

⁽¹⁴⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1736 & 1737) và Muslim ghi số (1306).

xong trở về Mina mà ném đá vãn đợc; hoặc ném đá rồi cạo đầu, rồi giết súc vật vãn đợc; người hành hương đợc tự do làm năm nghi thức này theo sự dễ dàng của bản thân.

Các việc làm sau ngày E'id: Bắt buộc người hành hương ở lại Mina hai đêm 11 và 12, còn đêm 13 khuyến khích đối với ai muốn ở thêm, bởi Allah phán:

﴿وَأَذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى﴾ البقرة: 203

﴿Và các người hãy tụng niệm và tán dương Allah vào những ngày (ở Mina) đợc ấn định. Những ai vội vã rời đi sau hai ngày (kể từ ngày E'id) thì không bị bắt tội và còn ai ở lại thêm thì cũng không mang tội. Vấn đề là ở người có lòng kính sợ Allah.﴾ Al-Baqoroh: 203 (chương 2).

Sau khi mặt trời của ngày 11 nghiêng bóng thì bắt buộc phải ném đá cả thảy ba trụ bắt đầu từ trụ nhỏ bằng bảy viên đá nhỏ bằng đầu ngón tay, ném mỗi lần một viên kèm theo lời Allahu Akbar. Trụ nhỏ là trụ nằm gần Mina nhất, sau khi ném xong nên tiến lên phía trước và bước sang phải vài bước nhằm tránh đám đông, rồi hướng mặt hướng về Qiblah giơ hai tay lên cầu xin những gì bản thân muốn. Sau đó, hướng đến cột giữa, cũng ném bảy viên đá, mỗi lần ném một viên kèm theo câu Allahu Akbar, sau khi ném đá xong tiến về phía trước và bước sang trái vài bước nhằm tránh đám đông, rồi hướng về Qiblah giơ hai tay cầu xin những gì bản thân muốn. Sau đó, tiếp tục hướng đến trụ lớn A'qobah,

tại đây cũng ném bảy viên đá, ném một lần một viên kèm theo câu Allahu Akbar, sau khi ném đá xong không cầu xin gì cả bắt chước theo Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم.

Đến ngày 12 vẫn làm các nghi thức giống ngày 11, nếu ở thêm ngày 13 thì vẫn thực hiện các nghi thức trên.

Cấm người hành hương ném đá trước thời gian mặt trời nghiêng bóng, bởi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم chỉ ném sau khi mặt trời đã nghiêng bóng và Người nói:

{خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ}

“**Các người hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.**”⁽¹⁵⁾ Và xưa kia, tất cả Sohabah luôn chờ đợi mặt trời nghiêng bóng thì họ mới bắt đầu ném đá. Nếu được phép ném đá trước mặt trời nghiêng bóng là Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã thông báo cho cộng đồng biết bằng một hình thức nào đó bằng lời nói hoặc bằng hành động hoặc bằng sự chấp nhận cho Sohabah làm. Và lại, khi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم chọn lấy thời gian giữa trưa mà ném với cái nóng khắc nghiệt trong khi

⁽¹⁵⁾ Hadith do Al-Baihaqi ghi trong Sunan Al-Kubro số (5/125), Ahmad ghi trong Musnad Al-Shaamiyin số (2/54) với lời Hadith:

{لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ}

“**Để mọi người đón lấy nghi thức Hajj từ Ta.**” Và do Muslim ghi số (1297) với lời Hadith:

{لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ فَإِنِّي لَا أَذْرِي لَعَلِّي لَا أَحْجُ بَعْدَ حَجَّتِي هَذِهِ}

“**Để mọi người đón lấy nghi thức Hajj từ Ta. Rằng có lẽ Ta đây sẽ không hành hương sau lần hành hương này.**”

trước đó nắng vẫn còn dịu dễ dàng cho mọi người hơn, điều này khẳng định rằng việc ném đá trước mặt trời nghiêng bóng là bị cấm. Nếu như ai đó cảm thấy không thể ném đá lúc giữa trưa do đông hoặc lý do nào khác thì đợi đến đêm mà ném đá bởi không có bằng chứng cụ thể nào cấm ném đá vào ban đêm, khi không có bằng chứng cấm thì ở trên trạng thái tự do.

Có một lưu ý muốn nhắc nhở về ném đá các trụ, có một số người rất xem nhẹ việc nghi thức ném đá này thấy rằng họ vẫn còn sức khỏe mà vẫn nhờ người khác ném đá thay, đây là việc là không được phép và cũng không đúng, bởi Allah phán:

﴿وَأْتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ البقرة: 196

﴿**Và các ngươi hãy hoàn thành Hajj và U'mroh vì Allah.**﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2). Việc ném đá là một nghi thức của hành hương không được xem nhẹ, bởi chính Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cũng đã không cho phép người già yếu nhờ người khác ném đá dùm, Người đã ra lệnh họ rời Muzdalifah lúc gần sáng mà tự ném đá nhằm tránh cảnh tượng chen lấn và bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không phép người đang chăm sóc đàn lạc đà nhờ người khác ném thế mình, Người lệnh họ ném một ngày và nghỉ một ngày và ném lại ngày sau đó. Điều này khẳng định tầm quan trọng của việc tự mình ném đá, rằng không được nhờ người khác ném đá thay trừ phi bất đắc dĩ giống như người già, người bị bệnh hoặc phụ nữ mang thai sợ phải bị chen lấn thì được phép nhờ người khác ném đá thay.

Nếu như Sohabah không từng ném đá thay các con của mình là chúng tôi bảo người bắt lực ném được miễn nhưng khi Sohabah đã ném thay cho trẻ con thì những ai có hoàn cảnh tương tự như trẻ con thì được phép nhờ ai đó ném đá thay.

Quan trọng, bắt buộc người hành hương phải xem trọng các biểu hiện của Allah, cấm không được xem nhẹ, hãy tận lực tự thực hiện các nghi thức bằng chính khả năng mình, bởi đây là thờ phượng bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم từng nói:

{إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ}

“Chặng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka’bah, Sa-i’ giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.” (16)

Sau khi hoàn thành tất cả nghi thức của hành hương, trước khi muốn rời khỏi Makkah bắt buộc người hành hương phải Tawwaaf Wida, bởi Hadith Ibnu A’bbaas رضي الله عنه kể: Trước kia, túa đi khắp mọi nơi, thấy vậy, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم liền bảo:

{لَا يَنْفِرَنَّ أَحَدٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ}

“Không ai được phép rời khỏi đây cho đến khi thực hiện nghi thức cuối cùng tại Ka’bah.” (17) Ngoại trừ,

(16) Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

phụ nữ đang kinh nguyệt và ra máu hậu sản đã hoàn thành Tawwaaf Ifaadhoh (Tawwaaf của Hajj) thì được miễn nghi thức này, bởi Hadith Ibnu A’bbaas رضي الله عنه kể:

{أَمَرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ حُفِّفَ عَنِ
الْحَائِضِ}

“Thiên hạ được lệnh phải thực hiện nghi thức hành hương cuối cùng tại Ka’bah, ngoại trừ, phụ nữ đang kinh nguyệt thì được miễn.” **(18)** Và khi mọi người thông báo bà Sofiyah đã hoàn thành Tawwaaf Ifaadhoh thì Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم bảo:

{فَلْتَنْفِرْ إِذْنٌ}

“Vậ hãy khởi hành.” **(19)**

Có một lưu ý, là một số người đã đến Makkah Tawwaaf Wida rồi trở lại Mina cho đến ngày cuối cùng họ rời khỏi Mina mà về nhà, đây là việc làm sai bởi họ đã không thực hiện nghi thức cuối cùng tại Ka’bah mà nghi thức cuối cùng của họ là ném đá.

Các nền tảng của U’mroh

Hỏi (211): Quý Sheikh, các nền tảng của U’mroh cụ thể ra sao ?

(17) Hadith do Muslim ghi số (1328).

(18) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1755) và Muslim ghi số (1328).

(19) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1757 – 1759) và Muslim ghi số (1211).

Đáp: Giới U'lama nói: U'mroh gồm ba nền tảng: Ehrom, Tawwaaf và Sa-i'. Còn các điều bắt buộc của U'mroh gồm hai: Là Ehrom tại Miqot và cạo đầu hoặc hót tóc. Ngoài ra, các hình thức khác là Sunnah.

Các nền tảng của Hajj

Hỏi (212): Quý Sheikh, các nền tảng của Hajj cụ thể ra sao ?

Đáp: Giới U'lama nói: Rằng Hajj gồm có bốn nền tảng: Ehrom, đứng A'rofah, Tawwaaf và Sa-i'.

Giáo lý việc bỏ sót một trong các nền tảng của Hajj hoặc U'mroh

Hỏi (213): Quý Sheikh, giáo lý việc bỏ sót một trong các nền tảng này ?

Đáp: Ai bỏ sót một trong các nền tảng này thì hành hương đó vô hiệu cho đến khi thực hiện nền tảng đó. Thí dụ: Ai chưa Tawwaaf của U'mroh thì y vẫn ở trên hiện trạng Ehrom cho đến khi Tawwaaf; ai chưa Sa-i' của U'mroh thì y vẫn ở trên trạng thái Ehrom cho đến khi Sa-i'. Tương tự Hajj cũng vậy, thí dụ: Cho đến rạng đông của ngày E'id xuất hiện mà người hành hương vẫn chưa đặt chân lên A'rofah thì cuộc hành hương của y năm đó vô giá trị, nhưng bắt buộc y phải kết thúc bằng U'mroh như Tawwaaf, Sa-i' và hót tóc hoặc cạo đầu, rồi trở về nhà chờ đến năm sau bắt buộc phải thực hiện Hajj bù lại.

Còn nếu chưa Tawwaaf và Sa-i' thì phải thực hiện lại bởi thời gian còn dài cho đến hết tháng Zul Hijjah (tháng 12 Hồi lịch). Không được phép trì hoãn khỏi tháng này ngoại trừ có lý do chính đáng.

Các bắt buộc của Hajj

Hỏi (214): Quý Sheikh, các điều bắt buộc của Hajj cụ thể như thế nào ?

Đáp: Các nền tảng của Hajj gồm: Ehrom tại địa điểm Ehrom, đứng trên A'rofah cho đến mặt trời lặn, qua đêm tại Muzdalifah, ngủ hai đêm tại Mina kể từ sau ngày E'id, ném đá các trụ và Tawwaaf Wida.

Giáo lý bỏ sót một trong các điều bắt buộc của Hajj hoặc U'mroh

Hỏi (215): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc bỏ sót một trong các điều bắt buộc của Hajj hoặc U'mroh ?

Đáp: Ai cố ý bỏ một trong các điều bắt buộc này thì y đã mang tội và phải giết một súc vật để bù như giới U'lama nói, đó là giết một con cừu hoặc trù và phát thịt ở Makkah; còn trường hợp vô tình bỏ sót thì không mắc tội nhưng phải giết một con cừu hoặc trù tại Makkah và phát thịt cho người nghèo.

Hình thức Hajj Qiron

Hỏi (216): Quý Sheikh chúng tôi muốn được hướng dẫn nghi thức Hajj Qiron ?

Đáp: Như đã miêu tả về nghi thức Hajj Tamadtua', đó là thực hiện U'mroh trước và riêng biệt với Hajj, rồi Ehrom Hajj trở lại trong năm đó.

Về Hajj Qiron thì có hai hình thức:

Thứ nhất: Ehrom U'mroh và Hajj cùng lúc tại địa điểm Ehrom mà nói:

لَبَّيْكَ عُمْرَةً وَحَجًّا

(Lab bai ka u'm roh wa haj ja)

Thứ hai: Ehrom U'mroh trước, sau đó Ehrom Hajj trước khi Tawwaaf.

Thứ ba: Có một hình thức thứ ba nhưng có sự bất đồng ý kiến giữa U'lama đó là Ehrom Hajj trước, sau đó Ehrom U'mroh trước khi thực hiện các nghi thức như Tawwaaf và Sa-i'.

Hajj Qiron bắt buộc phải giữ hiện trạng Ehrom, nghĩa là sau khi đến Makkah Tawwaaf Qudum và Sa-i' của Hajj và U'mroh thì người hành hương vẫn ở trên hiện trạng Ehrom cho đến ngày E'id mới được phép ở lại trạng thái bình thường và bắt buộc phải giết súc vật giống như Hajj Tamadtua'.

Về Hajj Ifrod: Là chỉ Ehrom Hajj tại địa điểm Hajj, sau khi đến Makkah thì Tawwaaf Qudum và Sa-i' của Hajj và ở trên hiện trạng Ehrom cho đến ngày E'id.

Giữa Qiron và Ifrod có giống nhau về hình thức, chỉ khác nhau ở điểm Qiron kết hợp thực hiện U'mroh và Hajj cùng lúc còn Ifrod chỉ thực hiện Hajj. Ở Qiron bắt buộc phải giết súc vật còn Ifrod thì không.

Giáo lý việc U'mroh sau Hajj

Hỏi (217): Quí Sheikh đã giải thích về Hajj Ifrod là người hành hương chỉ Ehrom Hajj duy nhất không kèm theo U'mroh, nhưng chúng tôi thấy rằng có rất nhiều người lại hành hương U'mroh tiếp sau khi xong Hajj Ifrod, vậy theo giáo lý hành động này đúng không ?

Đáp: Việc U'mroh sau Hajj là việc làm không có cơ sở, tất cả Sahabah là những người rất yêu thích việc hành đạo nhưng họ không hề làm U'mroh sau Hajj, chỉ đạo tốt nhất là chỉ đạo của Thiên sứ Muhammad صلی اللہ علیہ وسلم, của Khulafa Al-Roshidin và của tất cả Sahabah bởi họ được sống trong thời đại tốt nhất mọi thời đại. Riêng trường hợp của bà A'ishah رضی اللہ عنہا, mẹ của tín đồ Mumin, trước tiên là bà đã Ehrom U'mroh đến trước khi tới Makkah thì bà có kinh nguyệt. Lúc này Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ra lệnh bà chuyển sang Ehrom Hajj, để làm Hajj Qiron, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bảo:

{طَوَافِكِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ يَكْفِيكَ لِحَجَّتِكَ وَعُمْرَتِكَ}

“Tawwaaf của nàng tại Ka’bah và giữa Sofa và Marwah là đủ cho cả Hajj và U’mroh của nàng.”⁽²⁰⁾

Sau khi xong Hajj, bà cô nài nỉ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم được làm U’mroh thay thế cho U’mroh mà bà đã chuyển kết hợp với Hajj Qiron và Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم cho phép, Người ra lệnh anh trai bà Abdur Rohmaan bin Abi Bakr رضی الله عنه hộ tống bà ra Tan-i’n mà Ehrom U’mroh. Nếu chị em phụ nữ nào bị trường hợp giống mẹ của tín đồ Mumin và có ý định thực hiện U’mroh thì chúng tôi nói: *“Không có vấn đề gì việc phụ nữ muốn U’mroh giống như mẹ của tín đồ Mumin bà A’-ishah رضی الله عنها đã làm theo lệnh của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم.”*

Sự kiện này khẳng định U’mroh sau Hajj không phải điều hợp pháp bởi Abdur Rohmaan رضی الله عنه đã không thực hiện U’mroh theo sự hiểu biết của mình cũng không làm theo lệnh của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم, và lại việc U’mroh đối với ông rất dễ làm trong lúc này do đã rời khỏi ranh giới đất Haram.

Tóm lại, việc một số người hành hương U’mroh sau Hajj và việc làm không có nguồn gốc cơ sở.

Tuy nhiên, đối với những ai không thể trở Makkah lần nữa, trong khi mình chỉ mới làm Hajj Ifrod thì lúc

⁽²⁰⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1897) và theo đường truyền do Muslim ghi thì Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nói:

{يَسَعُكَ طَوَافُكَ لِحَجَّتِكَ وَعُمْرَتِكَ}

“Sa-i’, Tawwaaf của nàng đã đủ cho Hajj và U’mroh.” Nhưng A’-ishah lại không chịu, thế là Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم bảo Abdur Rohmaan رضی الله عنه hộ tống bà ra Tan-i’m mà Ehrom U’mroh sau Hajj. Hadith số (1211).

này rơi vào tình huống bắt buộc thực hiện U'mroh, bởi theo câu nói đúng nhất của giới U'lama là bắt buộc thực hiện U'mroh một lần trong đời. Lúc này được phép thực hiện U'mroh, đi ra Tan-i'm Ehrom rồi Tawwaaf, Sa-i' và hót tóc hoặc cạo đầu.

Hỏi (218): Quý Sheikh, nhưng đối với người khó đến Makkah lần hai thì tốt nhất nên làm thế nào ?

Đáp: Như đã nói là được phép làm U'mroh sau Hajj, bởi trường hợp bất đắc dĩ.

Hỏi (219): Quý Sheikh, chẳng phải tốt nhất là Ehrom Tamadua' hoặc Qiron ngay từ đầu để tránh mọi phiền phức ?

Đáp: Đúng vậy, điều này tiện lợi nhất, nhưng muốn chỉ điểm cho những ai đã Ehrom Ifrod.

Giáo lý việc chuyển từ hình thức hành hương này sang hình thức hành hương khác

Hỏi (220): Quý Sheikh, giáo lý rao sao việc chuyển từ hình thức hành hương này sang hình thức hành hương khác ?

Đáp: Việc chuyển từ hình thức hành hương này sang hình thức hành hương khác như đã đề cập là ở trên là chuyển từ U'mroh sang Hajj Qiron nhưng phải chuyển trước khi Tawwaaf. Tương tự, được phép chuyển từ

Hajj Ifrod hoặc Qiron chuyển thành U'mroh của Hajj Tamadtua', giống như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ra lệnh Sahabah những ai không có vật giết tế đã Ehrom Ifrod hoặc Qiron chuyển sang U'mroh của Hajj Tamadtua'. Việc này có điều kiện là phải chuyển sang U'mroh của Tamadtua' chứ còn chuyển sang U'mroh để quay về nhà là không được.

Giáo lý chuyển Tamadtua' sang Ifrod

Hỏi (221): Quý Sheikh, có được phép chuyển nghi thức Hajj Tamadtua' sang Hajj Ifrod không ?

Đáp: Việc chuyển nghi thức Hajj Tamadtua' sang Hajj Ifrod là không được phép và không thể thực hiện, nghĩa là Ehrom bằng Hajj Ifrod rồi chuyển sang U'mroh để trở thành Hajj Tamadtua', tương tự Hajj Qiron cũng được chuyển sang U'mroh để thành Hajj Tamadtua', ngoại trừ ai đó dốt theo súc vật tế thì không được chuyển từ Ifrod và Qiron sang Tamadtua', bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ ra lệnh những ai không có súc vật giết tế thì chuyển sang U'mroh.

Các giáo lý và các qui định về hành hương thay thế

Hỏi (222): Quý Sheikh, giá như được Sheikh nói về các giáo lý và các qui định về hành hương thay thế ?

Đáp: Nếu là người có khả năng thì không được phép nhờ người khác hành hương thay thế, bởi mỗi người

bị bắt buộc phải tự mình thực hiện nhiệm vụ hành đạo đó.

Nếu là người bắt lực với hành hương đầu tiên trong đời thì được phân loại như sau:

- Nếu bắt lực nhất thời thì chờ đợi đến có khả năng rồi tự mình thực hiện bốn phận hành hương đó, thí dụ bị bệnh sơ sài thì chờ hết bệnh thì hành hương trong năm đó hoặc trong thời gian tới.

- Nếu bắt lực không hi vọng khỏi giống như già hoặc bệnh mãn tính thì được phép nhờ ai đó hành hương thay thế, với bằng chứng là Hadith Ibnu A' bbaas kể: Một phụ nữ Khoth-a'miyah đã hỏi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم: *“Thưa Thiên Sứ của Allah, rằng cha tôi đã kịp sắc lệnh hành hương mà Allah đã bắt buộc đám nô lệ của Ngài phải hoàn thành, nhưng ông lại là một lão đã già không thể đi xa, vậy tôi có được phép hành hương Hajj thay ông ta không?”* Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đáp: **“CÓ.”** **(21)**

Đôi với hành hương Sunnah (tức đã hành hương Hajj đầu tiên rồi)

- Nếu là người bắt lực không hi vọng mạnh khỏe thì có ý kiến bảo được phép nhờ người khác hành hương thay thế với bằng chứng so sánh giống như hành hương bắt buộc đầu tiên. Và có ý kiến khác bảo việc so sánh lúc này vô hiệu bởi lần hành hương này mang tính khuyến khích thì không cần nhờ người khác hành hương thay mình, cứ việc chờ đến khi có khả năng thì tự thực hiện.

(21) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1513) và Muslim ghi số (1334)

- Nếu là người có khả năng thì không được phép nhờ ai khác hành hương thay thế, bởi hành hương là việc thờ phượng Thượng Đế, không thể nhờ ai đó hãy thay tôi mà thờ phượng Allah, vả lại, anh không có lý do cản tự mình thực hiện nó.

Các điều kiện của hành hương thay thế

Hỏi (223): Quí Sheikh, việc hành hương thay thế có các điều kiện như thế nào ?

Đáp: Bắt buộc người hành hương Hajj đã xong bổn phận hành hương trước, bởi khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nghe được người đàn ông Ehrom rằng: “*Bê tôi Ehrom thay cho Shubrumah.*” Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم hỏi:

{ مَنْ شُبْرُمَةٌ ؟ }

“**Shubrumah là ai vậy ?**” Người đàn ông đáp: “*Là anh em của tôi hoặc là bà con của tôi.*” Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم hỏi:

{ حَجَّجْتَ عَنْ نَفْسِكَ ؟ }

“**Anh đã hành hương cho mình chưa ?**” Người đàn ông đáp: “*Dạ chưa.*” Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bảo:

{ حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حَجَّ عَنْ شُبْرُمَةٍ }

“**Anh hãy hành hương cho mình trước, sau đó mới hành hương cho Shubrumah.**”**(22)** và bởi Thiên Sứ nói:

(22) Hadith do Abu Dawood ghi số (1811), Ibnu Maajah ghi số (2903) và Al-Baihaqi ghi số (4/336).

{أَبْدَأُ بِنَفْسِكَ}

“Anh hãy bắt đầu cho bản thân mình.” Và tất nhiên là mình phải hoàn thành bổn phận trước thay thế cho người khác, do nó cũng bắt buộc đối với mình. Giới U'lama رحمهم الله nói: *“Nếu hành hương thay thế người khác mà bản thân chưa hành hương trước đó thì hành hương đó sẽ là của bản thân mình, bắt buộc người thay thế phải trả lại tiền bạc cho người nhờ đi hành hương thay thế.”*

Còn các điều kiện khác gồm Islam, trí tuệ, biết phân biệt và đây là các điều kiện chung của việc hành đạo.

Nhận tiền hành hương thay thế bằng định tâm chỉ vì lợi nhuận

Hỏi (224): Quí Sheikh, giáo lý ra sao việc hành hương thay thế chỉ vì thu gom tiền bạc ?

Đáp: Giới U'lama nói: Khi người hành hương thay thế vì mục đích tiền bạc là điều Haram, vả lại con người vốn bị cấm hành đạo vì ngày sau với định tâm lợi nhuận ở trần gian, bởi Allah phán:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِطَّ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَطُلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾﴾ هود: 15 - 16

«Ai muốn đời sống trần tục này với vẻ hào nhoáng của nó thì TA sẽ trả đầy đủ phần công lao của chúng

nơi đó và chúng sẽ không bị cắt giảm một tí nào nơi đó * Chúng là những kẻ không hưởng được gì ở đời sau ngoài hỏa ngục. (Lúc đó chúng sẽ nhận thấy rằng) công trình của chúng nơi trần gian sẽ tiêu tan, và những việc làm mà chúng đã từng làm sẽ trở thành vô nghĩa. ﴿Hud: 15 - 16 (chương 11).

Sheikh Al-Islam Ibnu Taimiyah – cầu xin Allah thương xót ông – đã nói: Ai hành hương để lấy tiền thì y không hưởng được bất cứ gì ở ngày sau. Đến đây, mỗi người cần thận trọng việc giao nhờ ai đó hành hương thế mà y chỉ vì tiền, e rằng cuộc hành hương đó không được chấp nhận cho người mà y đã làm thay, lúc này bắt buộc phải trả lại tiền cho người đã nhờ làm thay. Còn ai lấy tiền để được hành hương hoặc giúp phần nào đó trong hành hương thì không vấn đề gì, nhưng phải với định tâm là thay thế hoàn toàn cho người mình đang hành hương thay mà thờ phượng Allah tại đã địa điểm hành hương và tại Ka'bah.

Người hành hương thế có được hưởng ân phước ?

Hỏi (225): Quý Sheikh, khi an tâm về điều này thì xin hỏi người hành hương thế có được hưởng ân phước không ?

Đáp: Tất nhiên có, bởi bắt buộc người hành hương thế hoàn thành đủ các nền tảng, các điều khoản bắt buộc và các điều khoản khuyến khích của nghi thức hành

hương, những lời cầu xin, những lời tụng niệm liên quan đến nghi thức, tất cả đều của người được thay thế còn lại những thứ khác sẽ thuộc về người làm thế.

Ý nghĩa việc nhờ thay thế một vài nghi thức Hajj

Hỏi (226): Quý Sheikh, tôi còn thắc mắc rằng việc nhờ thay thế một vài nghi thức Hajj là cụ thể ra sao ?

Đáp: Đó là nhờ ai đó thực hiện dùm mình một số nghi thức của Hajj như Tawwaaf dùm, hoặc Sa-i' dùm, hoặc đứng trên A'rofah dùm, hoặc qua đê dùm, hoặc ném đá dùm, hoặc các nghi thức tương tự. Theo ý kiến đúng thì cấm nhờ người khác thay thế mình thực hiện nghi thức hành hương dù Hajj hay U'mroh, dù là hành hương đầu đời hay chỉ là Sunnah, bởi đây là các nghi thức đặc trưng của Hajj và U'mroh và bởi khi con người vào Ehrom là đã bắt buộc y phải hoàn thành cuộc hành hương đó cho dù đó chỉ là hành hương Sunnah, bởi Allah phán:

﴿ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ﴾ البقرة: 197

﴿Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định. Ai bước vào cuộc hành hương Hajj thì chớ giao hợp, nói tục hay cãi vả trong suốt thời gian làm Hajj.﴾

Al-Baqoroh: 197 (chương 2). Câu Kinh này được thiên khải trước khi giáo luật Hajj được ban hành, tức được thiên khải trước câu Kinh:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ آل عمران: 97

«Và việc đi hành hương Hajj dâng lên Allah tại ngôi đền (Ka'bah) là bổn phận đối với tín đồ Muslim nào trong nhân loại hội tụ đủ khả năng phải tìm đến đây (hành hương).» Ali I'mraan: 97 (chương 3). Điều này khẳng định rằng một khi đã Ehrom Hajj hoặc U'mroh thì bắt buộc người đó phải hoàn thành bổn phận hành hương đó.

Ngoài ra, còn có bằng chứng khẳng định khi Ehrom là phải hoàn thành, là câu Kinh:

﴿ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلِيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾﴾

الحج: 29

«Sau đó, chúng hãy kết thúc việc Ehraam của mình (mà trở lại hiện trạng bình thường); hãy giết tế súc vật vì Hajj (và tất cả súc vật đã nguyện trước) và chúng hãy đi Tawwaaf quanh ngôi đền Ka'bah thiên cổ.» Al-Hajj: 29 (chương 22). Khi bước vào Ehrom là giống như nguyện làm gì đó, nghĩa là phải thực hiện cho bằng được. Dựa vào điều này: Cấm người hành hương nhờ người khác thực hiện bất cứ nghi thức nào của hành hương. Cộng thêm không hề được truyền lại rằng Sahabah đã nhờ người khác thay mình thực hiện nghi thức hành hương ngoại trừ họ đã thay thế trẻ con ném đá. Và bằng chứng khác nữa là bà Um Salamah khi bà muốn hành hương Hajj, bèn nói với Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم: “Thưa Thiên Sứ, thiếp muốn hành hương Hajj nhưng thiếp thấy mình rất bất tiện.” Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم bảo:

{طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ}

“Nàng hãy Tawwaaf phía sau mọi người trên lưng vật cưỡi.”⁽²³⁾

Tóm lại, cấm người hành hương Hajj hoặc U'mroh nhờ ai đó thay mình thực hiện nghi thức hành hương.

So sánh việc ném đá với các nghi thức khác của Hajj

Hỏi (227): Quý Sheikh, việc nhờ người khác làm thay vài nghi thức của Hajj như Tawwaaf, hoặc ném đá, hoặc đứng trên A'rofah hoặc các nghi thức khác có thể so sánh giống như việc cho phép ném đá thay không ?

Đáp: Như đã nói ở trên việc nhờ người khác làm thay một vài nghi thức Hajj hoặc U'mroh là không được bởi chúng tôi không tìm thấy trong Sunnah có việc thực hiện nghi thức thay. Một khi con người vào Ehrom là đã bắt buộc y phải tự hoàn thành nghi thức Hajj dù đó chỉ là hành hương Sunnah. Ngoại trừ việc được phép ném đá thay cho trẻ em và người già không thuận tiện việc đi lại.

Hỏi (228): Quý Sheikh, khi cho phép ném đá thay thì có điều kiện gì đối với người nhờ và người được nhờ không ?

⁽²³⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1619) và Muslim ghi số (1276).

Đáp: Có, người nhờ phải là người không thể tự mình đi ném kê cả ban ngày và ban đêm. Còn người được nhờ thì giới U'lama chuyên giáo lý yêu cầu phải là người hành hương vào năm đó và đã ném cho mình xong.

Khi không thể tự hoàn thành các nghi thức Hajj thì phải làm sao ?

Hỏi (229): Quý Sheikh, một khi không thể tự hoàn thành các nghi thức Hajj thì phải làm sao ?

Đáp: Khi bất lực hoàn thành nghi thức Hajj thì không tránh khỏi hai trường hợp:

Thứ nhất: Bị thế lực thù địch cấm cản đến Makkah giống như đã xảy ra đối với Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã bị nhóm Đa Thần Quraish cấm vào Makkah tại Hudaibiyah. Trường hợp này phải giết súc vật là con cừu hoặc dê và cạo đầu, rồi trở lại hiện trạng bình thường, bởi Allah phán:

﴿فَإِنْ أَحْصَرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ

يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۖ﴾ البقرة: 196

﴿Nếu các người bị cản trở không thể tiếp tục thi hành thì hãy nộp phạt một con vật tế với khả năng. Và các người không được phép cạo đầu (khi làm Hajj) cho đến khi con vật tế đã được đến chỗ giết tế.﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2). Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ra lệnh Sahabah giết súc vật và cạo đầu tại Hudaibiyah khi bị chặn vào Makkah. Lệnh đó bị mọi người ì ạch

thực hiện thì một trong các bà vợ của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã gợi ý Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم thực hiện trước thế là mọi người cấp tốc làm theo đồng loạt. Đối với người hành hương Sunnah thì không cần hành hương bù lại vào năm sau, còn ai hành hương đầu tiên trong đời thì buộc phải thực hiện lại vào năm sau.

Thứ hai: Không bị thế lực thù địch cấm cản giống như không đủ tiền trợ cấp gia đình hoặc bị bệnh nặng, lúc này cũng giết tế rồi cạo đầu so sánh với việc bị kẻ thù cấm cản hoặc điều này nằm trong lệnh chung của Allah:

﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ البقرة: 196

﴿**Nếu các người bị cản trở không thể tiếp tục thi hành thì hãy nộp phạt một con vật tế với khả năng.**﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2).

Tóm lại, khi bị cấm cản không từ phía thù địch mà do bệnh hoặc không đủ tiền trợ cấp gia đình thì theo ý kiến đúng là phải giết tế rồi cạo đầu, nhưng không bắt buộc phải hành hương bù lại trừ phi đó là lần hành hương đầu đời giống như đã diễn trình ở trên.

Còn trường hợp ai nói câu sau khi Ehrom:

إِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي

(In ha ba sa ni haa bi sun fa ma hal li hai thu ha bas ta ni)⁽²⁴⁾

⁽²⁴⁾ Ý nghĩa: Nếu bề tôi bị thế lực nào đó ngăn cản thì bề tôi sẽ mặc áo lại bình thường ngay nơi bắt giữ bề tôi.

Thì không cần phải làm bất cứ gì cả, khi bị cấm cản thì được tự do trở lại hiện trạng bình thường, bởi khi bà Dhu-baa-a'h bint Al-Zubair muốn hành hương Hajj nhưng bà ta lại sợ cho thân mình thì Thiên Sứ bảo:

{حُجِّيْ وَاشْتَرِطِيْ وَقُوْلِي: اَللّٰهُمَّ مَحْيِيْ حَيْثُ حَبَسْتَنِيْ}

“Cô cứ hành hương và ra điều kiện mà nói: Fa ma hal li hai thu ha bas ta ni.”⁽²⁵⁾

Giáo lý việc bị tử vong lúc hành hương

Hỏi (230): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc người hành hương Hajj bị tử vong trong lúc đang hành hương ?

Đáp: Trường hợp người hành hương Hajj bị tử vong lúc hành hương thì giới U'lama có ý kiến trái chiều, có người bảo phải làm thay người quá cố các nghi thức còn lại và số khác thì bảo không cần làm thay. Ý kiến thứ hai mới là ý kiến chính xác bởi Hadith Ibnu A'bbas رضي الله عنه kể về người đàn ông đã bị con lạc đà mình đâm chết khi đứng trên A'rofah, Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم bảo:

{اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَكَفَّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ، وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُحَمِّرُوا رَأْسَهُ، فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبَّبًا}

⁽²⁵⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (5089) và Muslim ghi số (1207).

“Hãy tắm y bằng nước pha lá táo, hãy liệm y bằng hai mảnh vải, không được ướp chất thơm và cũng không được trùm đầu y. Ràng y sẽ được phục sinh vào ngày sau với hiện trạng hành hương.”⁽²⁶⁾ Sau đó không được nghe là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bảo ai đó thay y hành hương hết phần còn lại, vả lại, nếu ai đó hành hương thay thế là y đã không còn hiện trạng Ehrom sau khi được phục sinh nữa, vì đã được người khác hành hương thay rồi. Tóm lại, ý kiến đúng là không làm thay cho người bị tử vong khi đang hành hương Hajj hoặc U'mroh, không phân biệt đó là hành hương bắt buộc hay chỉ là Sunnah.

Hỏi (231): Quý Sheikh, nhưng điều này có mốc thời gian rõ ràng không như trước khi ném đá A'qabah hay gồm tất cả ?

Đáp: Gồm tất cả, dù người tử vong bất cứ lúc nào sau khi đã vào Ehrom cũng đều không cần thay thế họ hoàn thành việc hành hương cả.

Hình thức của điều kiện

Hỏi (232): Quý Sheikh, phần trên đã nhắc đến việc đặt điều kiện khi Ehrom, vậy giáo lý ra sao và hình thức cụ thể thế nào ?

Đáp: Chúng tôi đã nói về hình thức đặt điều kiện trước khi nói về giáo lý, bởi trước khi nói về giáo lý về điều gì thì cần phải hình dung được nó.

⁽²⁶⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1265) và Muslim ghi số (1206).

Hình thức đặt điều kiện: Rằng khi con người muốn Ehrom thì nói kèm theo

إِنْ حَبَسَنِي حَابِسٍ فَمَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي

(In ha ba sa ni haa bi sun fa ma hal li hai thu ha bas ta ni)

Ý nghĩa là khi nào bề tôi bị thế lực nào đó cấm cản việc hành hương là bề tôi sẽ trở lại trạng thái bình thường ngay tại vị trí đó mà không bị bất cứ hình thức chịu phạt nào. Về giáo lý cho điều này thì giới U'lama có nhiều ý kiến:

Có người bảo: Đây là Sunnah khuyến khích người hành hương đặt điều kiện khi Ehrom, không phân biệt là đang ở trên hiện trạng an toàn hay sợ hãi bởi con người vốn không biết được điều gì sẽ xảy ra với mình.

Có người lại bảo: Chỉ khuyến khích lúc lo lắng sợ hãi, còn lúc an toàn thì không.

Người khác lại nói: Cấm không được đặt điều kiện này dù bất cứ trường hợp nào.

Ý kiến đúng nhất là ý kiến thứ hai, khi người hành hương rơi vào tâm trạng lo lắng cho cuộc hành hương của mình thì nên đặt điều kiện này, còn khi an tâm thì không cần. Đây là ý kiến dung hòa nhất do gom các bằng chứng lại, đó là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم Ehrom đã không đặt điều kiện và Người đã bảo Dhubaa-a'h bint Al-Zubair đặt điều kiện khi bà than lo lắng về thân mình đang bệnh sợ không hoàn thành cuộc hành hương.

Dựa vào câu nói này khi người hành hương sợ điều gì đó cản trở mình hoàn thành bốn phận hành hương thì đặt điều kiện này, còn không thì tốt nhất không đặt điều kiện.

Lời đặt điều kiện

Hỏi (233): Quý Sheikh, có phải bắt buộc người đặt điều kiện phải nói nguyên văn Hadith bằng tiếng Ả Rập hay chỉ cần nói ý nghĩa bằng ngôn ngữ mỗi người là được ?

Đáp: Không bắt buộc phải nói nguyên văn Hadith bằng tiếng Ả Rập, bởi đây không thuộc dạng thờ phượng bằng lời nói và những gì không thờ phượng bằng lời nói thì được phép nói bằng ngôn ngữ khác với ý nghĩa đó.

Các khoảng cấm trong Ehrom

Hỏi (224): Quý Sheikh, các khoảng cấm trong Ehrom gồm những gì ?

Đáp: Các khoảng cấm được chia thành hai loại:

Thứ nhất: Cấm trong lúc Ehrom và lúc bình thường, đó là lời phán của Allah:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ

وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾ البقرة: 197

﴿Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định. Ai bước vào cuộc hành hương Hajj thì chớ giao

hợp, nói tục hay cãi vả trong suốt thời gian làm Hajj.﴾

Al-Baqoroh: 197 (chương 2). Lời nói thô tục và cãi vả bị cấm trong lúc Ehrom và cả lúc bình thường.

Thứ hai: Chỉ cấm khi bước vào Ehrom cho đến khi trở lại hiện trạng bình thường, các khoảng cấm đó gồm:

1) **Giao hợp:** Đây là hình thức cấm nghiêm trọng nhất về mặt tội lỗi, bởi Allah phán:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ﴾

﴿وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾ البقرة: 197

﴿Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định. Ai bước vào cuộc hành hương Hajj thì chớ giao hợp, nói tục hay cãi vả trong suốt thời gian làm Hajj.﴾

Al-Baqoroh: 197 (chương 2), việc giao hợp gồm cả việc môn trớn và tất cả cử chỉ dẫn đến giao hợp. Nếu giao hợp trước khi Tahallul đầu tiên⁽²⁷⁾ thì phải gánh hậu quả như sau:

- a) Mắc tội.
- b) Cuộc hành hương bị hủy.
- c) Bắt buộc phải tiếp tục hoàn thành các nghi thức còn lại.
- d) Bắt buộc phải biết con lạc đà chia hết thịt cho người nghèo.

⁽²⁷⁾ Tahallul đầu tiên là người hành hương đã ném đá A'qabah, cạo đầu, giết súc vật trong ngày đại lễ E'id.

e) Bắt buộc phải quay trở lại thực hiện Hajj vào năm sau.

2) **Mơn tron bằng ham muốn** như hôn, nhìn bằng nhục dục và bất cứ cử chỉ nào dẫn đến giao hợp.

3) **Cạo đầu**, bởi Allah phán:

﴿وَلَا تَحْلِفُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ البقرة: 196

﴿**Và các người không được phép cạo đầu (khi làm Hajj) cho đến khi con vật tể đã được đến chỗ giết tể.**﴾

Al-Baqoroh: 196 (chương 2), giới U'lama còn xem các việc sau đây giống như cạo đầu gồm nhổ hoặc cạo lông trên toàn cơ thể và hót móng.

4) **Kết hôn**, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{ لَا يَنْكِحُ الْمُحْرِمُ وَلَا يُنْكَحُ وَلَا يَخْطُبُ }

“**Cấm người hành hương cưới vợ hoặc gã con hoặc hỏi vợ.**” (28)

5) **Giết thú hoang dã**, bởi Allah phán:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ﴾ المائدة: 95

﴿**Hỡi những người có đức tin! Cấm các người giết thú hoang dã trong lúc các người hành hương.**﴾ Al-Maa-idah: 94 - 96 (chương 5).

6) **Xịt dầu thơm**, không phân biệt là xịt lên cơ thể hay lên đồ Ehrom hay lên thức ăn, thức uống và cấm sử dụng dầu thơm dù bất cứ mục đích gì ngay sau khi

(28) Hadith do Muslim ghi số (1409).

Ehrom, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ra lệnh mọi người mai táng người đàn ông bị lạc đà đâm chết:

{وَلَا تُحَنِّطُوهُ}

“không được ướp chất thơm.”⁽²⁹⁾

Còn trường hợp đã xịt trước khi Ehrom còn lại mùi sau đó thì không cần phải tẩy rửa gì cả, bởi A’-ishah đã kể:

{كُنْتُ أَطِيبُ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم لِإِحْرَامِهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ}

“Tôi đã xịt làm thơm cho Thiên Sứ của Allah trước khi Người Ehrom.”⁽³⁰⁾

7) Mặc áo, khoác áo choàng, quần, khăn quần đầu và Khuf chỉ cấm nam giới, đây là câu trả lời mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã đáp khi được hỏi người Ehrom mặc trang phục gì, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đáp:

{لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنَسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ الْوَرُسُ أَوْ الرَّعْفَرَانُ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسِ الْحُقَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا تَحْتَ الْكَعْبَيْنِ}

“Không được mặc áo, không đội khăn, không mặc quần, không khoác áo choàng, không mặc áo đã xịt chất thơm hoặc nghệ tây. Nếu không có dép thì hãy

⁽²⁹⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1265) và Muslim ghi số (1206).

⁽³⁰⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1538) và Muslim ghi số (1190).

cắt hai ống Khuf thấp hơn mắt cá.”⁽³¹⁾ ngoài ra còn có những thứ được xem giống như các thứ được nêu trong Hadith gồm đồ lót, nón, Kabbah.

Và những thứ khác như đồng hồ, nhẫn, dù, mắt kính, dây nịt v.v.. thì không nằm trong lệnh cấm này.

Có một câu nói của giới U'lama làm mọi người hiểu lầm: “*Là không được mặc đồ may*” làm mọi người nhiều rằng mọi thứ có chỉ may là không được mặc, nên họ hỏi rất nhiều thứ liên quan đến những thứ có may này như dây thắt lưng v.v.. sự thật không phải như mọi người hiểu đó là chỉ cấm các loại quần áo ăn mặc thương lệ, bởi khi chúng ta nghiên cứu kỹ Hadith sẽ thấy Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ liệt kê ra một loạt loại quần áo mặc hàng ngày như áo, áo khoác, quần... qua đây khẳng định rằng ai đó lấy áo quần che phần bên dưới từ rốn đến khỏi đùi thì không có vấn đề gì, bởi đó không được xem là mặc áo.

8) Nam che kín đầu, giống như đội nón, quần khăn là không được còn che dù, núp bóng mát dưới tàn cây, dưới mái hiên hoặc bất cứ bóng mát nào khác là được phép, bởi lệnh cấm là đội trực tiếp lên đầu chứ không phải ẩn dưới bóng mát, như được truyền lại từ Um Husain kể: Tôi đã thấy Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cưỡi lạc đà còn Usaamah và Bilaal một người thì kéo dây cương và người còn lại giơ áo lên cao khỏi đầu để che nắng, cứ thế cho đến khi họ ném đá vào trụ A'qabah⁽³²⁾. Thế nên không cấm người hành hương đội hành lý trên đầu bởi y

⁽³¹⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1542) và Muslim ghi số (1177).

⁽³²⁾ Hadith do Muslim ghi số (1298).

vốn không muốn che mặt mà chỉ muốn di chuyển mà thôi.

9) Phụ nữ đeo mạng che mặt, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã cấm phụ nữ đeo mạng che mặt lúc hành hương **(33)**. Theo giáo lý lúc hành hương cho phép phụ nữ mở mạng che mặt, ngoại trừ xung quanh là nam giới không phải là Muhrim thì đeo mạng che mặt.

10) Đeo bao tay, lệnh cấm này gồm cả nam lẫn nữ, bởi đây là việc mang những thứ đã may sẵn.

Giáo lý để gì đó dính lên đầu lúc hành hương

Hỏi (235): Quý Sheikh, việc người hành hương nam không được đội nón, đội Kabbah, vẩy trùn đầu bằng mền, thùng giấy hoặc lá cây có nằm trong lệnh cấm này không ?

Đáp: Có, để được mát thì cần phải giơ cao khỏi đầu đừng để dính lên đầu.

Sự khác nhau giữa mạng che mặt dính liền với áo và mạng che mặt tách rời áo

Hỏi (236): Quý Sheikh, có sự khác nhau giữa mạng che mặt dính liền với áo và loại tách rời không và phụ nữ hành hương có được đeo mạng che mặt rời này không ?

(33) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1838).

Đáp: Mạng che mặt tách rời có kích thước chỉ che gương mặt, nó là một dạng của mạng che mặt, thông thường mạng này để làm đẹp còn mạng che dính liền áo thì không. Tương tự như mạng che mặt dính liền áo không được đeo mạng tách rời lúc hành hương.

Cách phụ nữ hành hương che mặt khi có nam giới

Hỏi (237): Quý Sheikh, theo giáo lý bảo phụ nữ phải che mặt khi có nam giới vậy che mặt bằng mạng che hay bằng thứ nào khác ?

Đáp: Không che bằng mạng che mặt dính liền áo hoặc rời mà phải che bằng thể loại khác kín hoàn toàn.

Giáo lý ra sao việc người hành hương vi phạm các khoảng cấm

Hỏi (238): Quý Sheikh đã nhắc về cách phạt người giao hợp lúc hành hương, vậy còn các điều khoản cấm khác phải giải quyết như thế nào ?

Đáp: Chúng tôi sẽ liệt kê hết ra đây, In shaa Allah:

- Về giết thú hoang dã: Allah đã phơi bày rõ ràng hành phạt dành cho người vi phạm lệnh này với lời phán:

﴿وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدِيًّا بَلِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّرَهُ طَعَامًا مَسْكِينٍ

أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا﴾ المائدة: 95

﴿Và nếu ai trong các người cố ý giết thú hoang dã thì phải đền một con thú nuôi trong đàn súc vật tương đương như thú hoang dã đã bị giết, dưới giám sát của hai người công minh trong các người và phải được dắt đến Ka'bah để giết tế hoặc có thể chuộc tội bằng cách bố thí thức ăn cho những người nghèo hoặc bằng cách nhịn chay tương đương với việc nuôi ăn đó.﴾ Al-Maa-idah: 95 (chương 5). Nếu thú bị giết thuộc loài súc vật như lạc đà, bò, cừu và dê thì phải giết một con vật khác tương ứng trong số súc vật nuôi, phải giết tại Makkah và chia hết thịt cho người nghèo tại đây hoặc định giá con vật là nhiều tiền rồi lấy tiền mua thức ăn phát hết cho người nghèo, mỗi người là một phần ăn no hoặc nhịn chay theo số ngày tương ứng với số người nghèo (thí dụ: số tiền phát được cho mười người thì phải nhịn chay là mười ngày).

- **Về cạo đầu:** Allah đã qui định phải chịu phạt lựa chọn gồm nhịn chay hoặc bố thí hoặc giết súc vật. Để giải thích cụ thể hơn thì Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم qui định nhịn chay ba ngày; còn bố thí thì cho sáu người nghèo mỗi người nửa So' thức ăn chính theo từng vùng (khoảng 1,2 kg); còn giết súc vật là một con cừu, lấy thịt phát cho thị dân nghèo.

Các khoản cấm lúc Ehrom (bổ sung)

Hỏi (239): Quý Sheikh, điều gì bắt buộc đối với những ai vi phạm các khoản cấm này lúc Ehrom?

Đáp: Các điều khoản cấm lúc hành hương như giao hợp, giết thú hoang dã, cạo đầu được giới U'lama đặt tên là chịu phạt Aza (hư hại) như Allah đã phán:

﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ
أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ البقرة: 196

﴿Nhưng đối với ai trong các người bị bệnh hoặc bị nấm da đầu (cần phải cạo) thì phải chịu phạt bằng cách nhịn chay hoặc bố thí (cho người nghèo) hoặc giết tế (một con vật).﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2).

Ngoài ra, các vi phạm khác như mặc áo, mặc quần, mặc áo khoác trùm đầu, trùm đầu đối với nam, che mặt đối với nữ, xịt dầu thơm, sơn móng tay, đeo găng tay, tất cả đều phải giết súc vật để chịu phạt và lấy thịt chia hết cho người nghèo. Các loại này cũng thuộc dạng chịu phạt Aza (hư hại)

Việc vi phạm các khoản cấm lúc hành hương do không biết

Hỏi (240): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc vi phạm các khoản cấm lúc hành hương do không biết hoặc bị quên ?

Đáp: Các khoản cấm lúc hành hương được chia thành nhiều loại:

- Loại vốn không bị phạt giống như được giới U'lama thí dụ gồm cưới vợ, gã chồng và hỏi vợ thì không chịu phạt gì cả.

- Loại chịu phạt Aza (hư hại)
- Loại chịu phạt lạc đà hoặc bò.
- Loại chịu phạt tương ứng.

Việc vi phạm các điều khoản này được chia làm ba dạng:

a) Cố ý muốn vi phạm một hoặc nhiều các điều khoản cấm lúc Ehrom, trường hợp này người vi phạm bị tội và phải chịu phạt theo mức đã qui định.

b) Cố ý muốn vi phạm nhưng có lý do, giống như bị ghê ngứa ở đầu, trường hợp này chịu phạt theo mức phạt đã qui định cứ không mắc tội.

c) Vi phạm do quên hoặc không biết hoặc bị ép buộc, trường hợp này không bị gì cả, không bị tội và cũng không bị phạt gì cả, bởi lời phán:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ البقرة: 286

﴿Lạy Thượng Đế của bày tôi, xin Ngài đừng bắt tội bày tôi nếu bày tôi có quên lãng hay sai lầm.﴾ Al-Baqoroh: 286 (chương 2), và Allah phán:

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ، وَلَكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ الأحزاب: 5

﴿Và các người không có tội nếu các người nhầm lẫn trong việc xưng hô này. Ngược lại, điều đáng tội là khi các người có ý định trong lòng.﴾ Al-Ahzaab: 5 (chương 33), và Allah phán về hành phạt dành cho người giết thú hoang dã:

﴿وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ هَدِيًّا بَلِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّرَهُ طَعَامًا مَّسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ المائدة: 95

﴿Và nếu ai trong các người cố ý giết thú hoang dã thì phải đền một con thú nuôi trong đàn súc vật tương đương như thú hoang dã đã bị giết, dưới giám sát của hai người công minh trong các người và phải được dắt đến Ka'bah để giết tế hoặc có thể chuộc tội bằng cách bỏ thí thức ăn cho những người nghèo hoặc bằng cách nhịn chay tương đương với việc nuôi ăn đó.﴾ Al-Maa-idah: 95 (chương 5), điều kiện bị phạt là do cố ý còn khi sơ ý là không thành vấn đề gì.

Tóm lại, khi người hành hương vi phạm một trong các điều khoản này vì sơ ý, vì không biết hoặc bị ép buộc thì không bị tội, cũng không chịu phạt và cũng không ảnh hưởng gì đến cuộc hành hương đó cả, kể cả việc vi phạm điều khoản giao hợp.

Giáo lý việc thay đổi đồ Ehrom

Hỏi (241): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc thay đổi đồ Ehrom lúc hành hương ?

Đáp: Người hành hương được phép thay đổi đồ Ehrom vì nhu cầu, vì bắt buộc hoặc chỉ muốn.

Thí dụ vì bắt buộc, đồ Ehrom dính phải thứ ô uế nhưng không có nước để giặt, lúc này cần phải thay đồ mới bởi lẽ Salah không được mặc đồ ô uế hành lễ được.

Thí dụ vì nhu cầu, đồ Ehrom bị bẩn cần giặt giũ, lúc này được phép thay bộ Ehrom khác.

Thí dụ vì chỉ muốn, bỗng dung muốn thay đổi đồ Ehrom khác không vì bất cứ lý do gì, trường hợp này được phép.

Giáo lý về tắm lúc người hành hương

Hỏi (242): **Quý Sheikh**, người hành hương có phép được tắm không ?

Đáp: Người hành hương được phép tắm để giữ sạch cơ thể, bởi được truyền lại chính xác là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã tắm lúc Người đang hành hương **(34)**, ngoài ra người hành hương còn được phép thay đổi đồ Ehrom khác sạch hơn, tốt hơn và được phép sử dụng máy lạnh hoặc bất cứ dụng cụ nào hỗ trợ sự thoải mái.

Còn việc hút móng tay thì có số U'lama mang so sánh với cạo đầu nên họ cấm, vấn đề này cần suy xét lại bởi đây không phải là điều được thống nhất trong giới U'lama.

Giáo lý gây thiệt hại mầm chồi hoặc cây cối ở Makkah

(34) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1840)

Hỏi (243): Quí Sheikh, giáo lý ra sao việc người hành hương tấn công cây cối mọc tự nhiên trên lãnh thổ Haram Makkah như nhổ hoặc gây thiệt hại ?

Đáp: Cỏ cây không liên quan đến việc Ehrom cả, bởi việc cấm là cấm địa điểm tức trong khuôn viên vùng đất linh thiêng Makkah được gọi là đất Haram nghĩa là cấm săn bắt thú và nhổ bứt cây cỏ trong vùng đất này. Việc cấm này cấm cả người hành hương và người không hành hương, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{لَا يُحْتَلَى خَلَاهَا، وَلَا يُعْضَدُ شَوْكُهَا}

“Cấm việc nhổ cỏ và chặt phá cây gai của nó (tức Makkah).”⁽³⁵⁾ Còn những địa điểm ngoài khu vực linh thiêng này thì người hành hương và người không hành hương được quyền bứt nhổ. Dựa vào điều này cấm xâm hại cây cỏ ở vùng đất Makkah, Muzdalifah và Mina bởi đây là vùng đất linh thiêng Haram, còn vùng đất A’rofah thì được phép.

Người hành hương được phép chải chiếu, đệm, cao su để ngồi lên cỏ bởi mục đích không phải gây hại cỏ, tương tự khi đi đạp phải con cào cào hoặc dẫm lên cỏ cây thì không bị gì cả, bởi vốn không muốn gây hại chúng.

Thời gian và địa điểm Ehrom hành hương Hajj

Hỏi (244): Quí Sheikh, sau khi người hành hương U’mroh trở lại hiện trạng bình thường sau

⁽³⁵⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1349) và Muslim ghi số (1353).

U'mroh, rồi ở lại Makkah chờ hành hương Hajj thì họ cần phải Ehrom khi nào và tại đâu ?

Đáp: Người hành hương Ehrom vào ngày Tarwiyah tức ngày mùng 8 tháng Zul Hijjah (tháng 12), Ehrom tại nơi mình đang ở và buổi sáng, rồi hướng đến Mina, tại đây hành lễ Salah Zhuhr, O'sr, Maghrib, Isha và Fajr giống như đã giải thích ở phần trên.

Không bắt buộc Ehrom và Tawwaaf vào ngày Tarwiyah

Hỏi (245): Quý Sheikh, có bắt buộc người hành hương phải Tawwaaf vào ngày Tarwiyah hay phải Ehrom tại Ka'bah không ?

Đáp: Không bắt buộc Tawwaaf cũng không phải Ehrom tại Ka'bah vào ngày Tarwiyah, đây vốn không phải là Sunnah, bởi sau khi Sohabah trở lại trạng thái bình thường sau U'mroh, khi đến ngày Tarwiyah thì họ đã Ehrom tại nơi mình ở, họ không hề được lệnh từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم bảo phải Tawwaaf hoặc đến Ka'bah để Ehrom.

Giáo lý việc đến A'rofah trễ

Hỏi (246): Quý Sheikh, chúng tôi đã rõ về nghi thức hành hương Hajj, tuy nhiên có một số trường hợp đến A'rofah quá trễ thì giáo lý giải quyết ra sao?

Đáp: Như chúng ta đã rõ vào ngày mồng 8 người hành hương phải tập trung tại Mina và ở lại đây cho đến sáng hôm sau là mồng 9, ngày này gọi là ngày A'rofah. Tuy nhiên có số trường hợp không tập trung ở Mina mà đi thẳng đến A'rofah thì sự hành hương đó đúng không?

Trả lời: Sự hành hương đó đúng với bằng chứng là Hadith U'rwah bin Al-Mudhris رضي الله عنه rằng ông đã hỏi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم sau khi đã hành lễ cùng Người Salah Fajr tại Muzdalifah, ông hỏi: “*Thưa Thiên Sứ của Allah, rằng tôi đã mà một thân mình và con vật cưỡi của tôi, là không một ngọn núi nào đi qua mà tôi lại không đứng lại trên nó.*” Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم nói:

{ مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هَذِهِ وَوَقَفَ مَعَنَا حَتَّى نَذْفَعَ وَقَدْ وَقَفَ بِعِرْفَةَ قَبْلَ ذَلِكَ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَقَدْ أَتَمَّ حَجَّهُ وَقَضَى تَفَثَهُ }

“Ai đã tham gia lễ Salah này cùng Ta, đã đứng cùng Ta cho đến khi rời khỏi và y đã đứng trên A'rofah trước đó vào ban ngày hoặc ban đêm, là xem như sự hành hương Hajj đó của y đã hoàn thành và đã hoàn thành xong nghi thức.”⁽³⁶⁾ Đây là bằng chứng không bắt buộc người hành hương ở lại Mina vào ngày mồng 8 và đêm mồng 9, nếu ai đó đi thẳng đến A'rofah thì Hajj đó đúng, tuy nhiên không tốt bằng người ở lại Mina từ sáng mồng 8 đến sau mặt trời mọc của sáng mồng 9.

⁽³⁶⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1950), Al-Tirmizhi ghi số (891), Al-Nasaa-i ghi số (3039), Ibnu Maajah ghi số (3016), Ahmad ghi số (4/261, 262) và Al-Tirmizhi nói: “*Hadith Soheeh.*”

Về câu hỏi mà bạn đã hỏi về việc đến A'rofah trễ, xin trả lời rằng: Khi bạn đã đứng kịp A'rofah trước khi rạng đông của ngày E'id xuất hiện là xem như Hajj đó đúng bạn không phải bị gì cả, bởi giờ cuối của việc đứng A'rofah là khi rạng đông của ngày E'id xuất hiện.

Thời gian bắt đầu và kết thúc việc đứng ở Muzdalifah

Hỏi (247): Quý Sheikh, khi nào bắt đầu và kết thúc việc đứng ở Muzdalifah và giáo lý liên quan ?

Đáp: Cách gọi đúng là theo cách gọi của U'lama là qua đêm tại Muzdalifah. Thời gian được bắt đầu ngay sau khi kết thúc đứng tại A'rofah, tất nhiên không được công nhận nếu đứng trước thời gian này. Nếu người hành hương đến Muzdalifah trong đêm rồi đến A'rofah và đứng trên đó, xong tại đây đến thẳng Mina thì việc đến Muzdalifah trong trường hợp này không được công nhận, bởi Allah phán:

﴿فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ﴾ البقرة:

198

﴿**Nhưng khi các người vội vã rời Arofah (để đến Muzdalifah) thì hãy tụng niệm và tán dương Allah tại Ma'shar thiêng liêng.**﴾ Al-Baqoroh: 198 (chương 2). Allah đã qui định phải tụng niệm Allah tại Ma'shar thiêng liêng sau khi đã rời khỏi A'rofah. Vì vậy, thời gian bắt đầu qua đêm tại Muzdalifah là ngay sau khi rời A'rofah cho đến sau Salah Fajr, nán lại chờ mặt trời ửng đỏ thì hướng đến Mina.

Đôi với người yếu, không đủ sức khỏe chen lẫn ném đá thì được phép rời Muzdalifah ở cuối đêm, bởi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã cho phép người có sức khỏe yếu trong người thân của mình rời khỏi lúc cuối đêm, bà Asma con gái ông Abu Bakr đã canh chừng khi mặt trăng lặn là bà cùng mọi người rời Muzdalifah. **(37)**

Điều này tốt hơn nhiều so với việc rời Muzdalifah lúc nửa đêm, bởi phù hợp với những gì truyền lại từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم và phù hợp với qui tắc, bởi không thể giảm giáo lý xuống còn phân nửa, mà chỉ giảm một ít. Có một số U'lama bảo được phép ở lại Muzdalifah bằng khoảng thời gian xong lễ Salah I'sha là được phép rời Muzdalifah cho dù có trước nửa đêm. Tuy nhiên ý kiến này bị bác bỏ. Bởi đúng nhất và phù hợp nhất là bắt chước theo việc làm của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم và những gì được Người cho phép.

Hỏi (248): Quý Sheikh, khi nào thời gian đứng tại Muzdalifah kết thúc ?

Đáp: Dựa theo Hadith U'rwah bin Al-Mudhris رضی الله عنه rằng ông đã hỏi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم sau khi đã hành lễ cùng Người Salah Fajr tại Muzdalifah, rằng Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nói:

{ مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هَذِهِ وَوَقَفَ مَعَنَا حَتَّى نَذْفَعَ وَقَدْ وَقَفَ بِعَرَفَةَ قَبْلَ ذَلِكَ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَقَدْ أَتَمَّ حَجَّهُ وَقَضَى تَفَثَهُ }

(37) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1679) và Muslim ghi số (1291).

“Ai đã tham gia lễ Salah này cùng Ta, đã đứng cùng Ta cho đến khi rời khỏi và y đã đứng trên A’rofah trước đó vào ban ngày hoặc ban đêm, là xem như sự hành hương Hajj đó của y đã hoàn thành và đã hoàn thành xong nghi thức.”⁽³⁸⁾ Khi ai đó đến Muzdalifah sau rạng đông xuất hiện nhưng kịp lễ Salah mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã hành lễ là xem như đã được công nhận. Theo sự nhìn nhận chung của giới học giả giáo lý thì bắt buộc phải đến kịp trong đêm, nghĩa là phải đến Muzdalifah trước khi rạng đông xuất hiện.

Giáo lý việc ở lại Mina trong ngày E’id

Hỏi (249): Rằng quý Sheikh đã liệt kê chòm việc làm phải làm trong ngày E’id gồm có ở lại Mina, vậy giáo lý ra sao việc ở lại này ?

Đáp: Việc ở lại Mina vào ngày E’id thuộc các điều khoản bắt buộc của hành hương, ai bỏ qua điều khoản này phải giết một con cừu hoặc dê tại Makkah và phát hết thịt cho người nghèo.

⁽³⁸⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1950), Al-Tirmizhi ghi số (891), Al-Nasaa-i ghi số (3039), Ibnu Maajah ghi số (3016), Ahmad ghi số (4/261, 262) và Al-Tirmizhi nói: “*Hadith Soheeh.*”

Giới hạn qua đêm tại Mina

Hỏi (250): Quí Sheikh, thấy rằng có số người xem nhẹ việc qua đêm ở Mina, đa số thời gian ở khu vực ngoài và chỉ vào Mina một vài giờ gì đó, vậy thời gian bắt buộc ở trong Mina là bao nhiêu ?

Đáp: Theo Sunnah là ở luôn trong Mina, có thể con người sẽ không cảm thấy lạc lõng và khó khăn khi họ bám sát cung cách thờ phượng mà Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã truyền dạy, bởi con người vốn không chủ định bỏ quê hương nhà cửa để đến đây hưởng thụ và lèo lách rồi đẩy thân mình xa vời với lẽ lối Sunnah của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم. Theo qui định là người hành hương Hajj phải ở suốt Mina cả ngày lẫn đêm. Tuy nhiên theo qui định được giới U'lama đưa ra là chỉ cần người hành hương ở Mina trong đêm nhiều hơn là được, chỉ bắt buộc ở vào hai đêm 11 và 12 còn các đêm khác và các ngày 11 và 12 hoặc các ngày khác đều không bắt buộc. Dù sao đi nữa người hành hương cũng phải bám sát chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم, đó là ở lại Mina cả ngày lẫn đêm, bởi lẽ chỉ ở có hai ngày cộng thêm ngày của ngày E'id là ba.

Các văn hóa cần chú ý khi ở Mina

Hỏi (251): Quí Sheikh, văn hóa ứng xử trong những ngày ở Mina gồm 11, 12 và ngày 13 cho những ai muốn ở thêm là như thế nào ?

Đáp: Đối với người có kiến thức Islam nên làm quen nhiều với các tín hữu Muslim khác nhằm khuyến bảo, hướng dẫn họ sống bám lấy Qur'an và Sunnah để

sau khi họ trở về là đã hoàn thành xong và đầy đủ việc hành đạo này, đồng thời giúp họ học được ít kiến thức phù hợp với Qur'an và Sunnah. Nếu không đồng ngôn ngữ thì tìm đến người biết được hai ngôn ngữ và đáng tin, nhằm tránh dịch sai chủ đề và ngụ ý của người nói.

Trong những ngày này người hành đạo cần hết sức cố gắng thể hiện bản tính cao quý như giúp người cần giúp, chỉ đường người đi lạc và các hành động tốt đẹp khác, bởi Allah đã phán:

﴿وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ البقرة: 195

﴿Và hãy làm việc nhân đức. Quả thật, Allah luôn yêu thương những người ngoan đạo và đức hạnh luôn làm điều thiện tốt.﴾ Al-Baqoroh: 195 (chương 2), và Allah phán:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَى﴾ النحل: 90

﴿Quả thật, Allah ra lệnh thi hành nền công lý, làm nhân đức và bố thí (giúp đỡ) bà con ruột thịt.﴾ Al-Nahl: 90 (chương 16). Đặc biệt khi bạn là đang ở trong vùng đất cao quý này, bởi rằng giới U'lama nói: “Rằng ân phước sẽ được nhân lên bởi thời gian và nơi chốn thiêng liêng.”

Nghệ nhạc và nói xấu người ở Mina

Hỏi (252): Quý Sheikh, có một số người đã tiêu hao các ngày này bằng âm nhạc hoặc nói xấu

người khác, vậy việc hành hương của họ có bị ảnh hưởng gì không ?

Đáp: Đây là hành động Haram trong hành hương và mọi lúc khác, rằng âm nhạc và dụng cụ âm nhạc là điều Haram hiện đang có mặt khắp mọi nơi, đây là điều mà Thiên Sứ đã từng khuyến cáo như được ghi trong Soheeh Al-Bukhori từ Hadith Abu Maalik Al-Ash-a'ri رضي الله عنه dẫn lời Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم :

{لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ}

“Rồi sẽ có nhóm người thuộc tín đồ của Ta cho phép Zina (tình dục ngoài hôn nhân), sử dụng tơ lụa (đổi với nam), uống rượu và nghe nhạc.” (39) Trong dụng cụ âm nhạc Islam chỉ cho phép sử dụng một loại trống duy nhất đó là trống một mặt dành cho nữ vào đêm vu quy.

Tương tự, việc nói xấu người khác, chế nhạo mà mọi người đang nói nó trong thời gian Hajj và các thời gian khác là hành động Haram, không phân biệt ở Makkah hoặc ở bất cứ nơi nào khác, bởi Allah phán:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾﴾ الحجرات: 11

(39) Hadith do Al-Bukhori ghi số (5590).

﴿Hỡi những người Mumin (có đức tin), cấm việc một đám người này cười chê một đám người nọ. Biết đâu đám người bị chê bai lại tốt hơn đám người chế nhạo thì sao. Và cấm việc một số phụ nữ này cười chê một số phụ nữ kia. Biết đâu nhóm phụ nữ bị chê bai lại tốt hơn nhóm phụ nữ chế nhạo thì sao. Cấm các người nói xấu lẫn nhau và mắng nhiếc nhau bằng cách bêu tên tục (của nhau ra trước công chúng). Việc bêu tên xấu của một người sau khi y đã tin tưởng là một việc xấu xa. Và ai không chừa bỏ (thói xấu đó) thì là những người làm điều sai quấy.﴾ Al-Hujuraat: 11 (Chương 49)

Ý nghĩa việc ném đá vào các trụ đá

Hỏi (253): Quý Sheikh, việc ném đá hai ngày hoặc ba ngày trong các ngày Tashreeq khi tạm trú ở Mina có ý nghĩa gì ?

Đáp: Ý nghĩa đó được Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم giải thích như sau:

{إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ
ذِكْرِ اللَّهِ}

“Chẳng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka’bah, Sa-i’ giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.”⁽⁴⁰⁾

Việc ném đá còn có ý nghĩa là xác định việc thờ phượng Allah qua hành động ném đá và các trụ đá này và không thể hiểu được ý nghĩa chính xác trong việc ném đá này mà chỉ biết qua hành động này nhằm thể hiện việc thờ phượng Allah và tụng niệm Ngài. Ngoài ra, việc ném đá là nhằm noi theo chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, rằng Người đã ném và nói:

{ خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ }

“Các người hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.”⁽⁴¹⁾

Cách thức ném đá

Hỏi (254): Quý Sheikh, về hình thức ném đá mong được Sheikh chỉ cách ném cho đúng ?

Đáp: Vào ngày E’id khuyến khích người hành hương khi hướng đến trụ A’qobah luôn miệng đọc Talbiyah, đến khi bắt đầu ném thì kết thúc việc đọc này. Còn ném đá vào các trụ của các ngày 11, 12 và 13 thì hướng đến đây bằng sự điềm tĩnh và sùng bái Allah, nếu luôn miệng đọc Takbeer (Allahu Akbar) thì tốt hơn, bởi những ngày Tashreeq là các ngày ăn, uống và tụng niệm

⁽⁴⁰⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

⁽⁴¹⁾ Hadith do Al-Baihaqi ghi số (5/125), Ahmad ghi số (2/54).

Allah, trong những thể loại tụng niệm Allah gồm Takbeer, tuy nhiên lời Takbeer được phép nói xuyên suốt các ngày Tashreeq dù bạn đang ở đây chứ không chỉ đi ném đá mới nói. Đây là điều mà người hành hương cần chú ý, ngoài ra, khi ném cũng nói Takbeer khi ném mỗi viên đá.

Câu xin khi ném đá

Hỏi (255): Quý Sheikh, có cần phải cầu xin khi ném đá không ?

Đáp: Có, như đã được nhắc là ở trụ đá nhỏ (Sughro) và trụ đá giữa (Wusto) thì sau khi ném đứng hướng về Qiblah mà cầu xin với thời gian dài, còn trụ đá lớn (A'qobah) thì không cầu xin gì cả.

Hỏi (256): Quý Sheikh, có lời cầu xin dành riêng cho lúc ném đá này không ?

Đáp: Theo tôi biết là không có lời cầu xin dành riêng cho lúc ném đá này.

Không bắt buộc có Wudu khi ném đá

Hỏi (257): Quý Sheikh, có bắt buộc phải có Wudu khi ném đá không ?

Đáp: Không có nghi thức nào của hành hương bắt buộc phải có Wudu cả ngoại trừ việc Tawwaaf xung quanh Ka'bah. Việc Tawwaaf này cấm phụ nữ có kinh nguyệt thực hiện, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{افْعَلِي كَمَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي}

“Nàng hãy làm mọi nghi thức của Hajj ngoại việc Tawwaaf thì không, chờ đến khi sạch sẽ trở lại.”⁽⁴²⁾

Giáo lý việc rửa các viên đá

Hỏi (258): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc rửa các viên đá trước khi ném ?

Đáp: Không rửa, vả lại khi rửa với mục đích thờ phượng Allah là hành động Bid-a’h, bởi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã không làm.

Giáo lý việc quên số vòng lúc Tawwaaf hoặc Sa-i’

Hỏi (259): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc quên mất số vòng lúc Tawwaaf hoặc Sa-i’ ?

Đáp: Khi con người bị quên số vòng lúc Tawwaaf hoặc Sa-i’ nếu với khoảng thời gian ngắn thì tiếp tục hoàn thành đủ số vòng còn lại, thí dụ: Nếu mới Tawwaaf được sáu vòng thì hướng đến Maqom để hành lễ Salah, lúc đang đi thì sực nhớ mình còn thiếu một vòng thì lập tức trở lại đá đen để thêm một vòng nữa mà không có bị gì.

⁽⁴²⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1650) và Muslim ghi số (1211).

Còn khi nhớ lại với khoảng thời gian quá dài, nếu đó là Tawwaaf của hành hương thì phải Tawwaaf lại, không được Tawwaaf thêm cho đủ bởi khoảng cách của hai lần là quá xa.

Đối với Sa-i' cũng tương tự, nếu khoảng cách khi nhớ ra ngắn thì Sa-i' thêm cho đủ còn khi khoảng cách quá dài thì bắt đầu Sa-i' lại.

Dĩ nhiên, nếu chúng ta công nhận việc liên tiếp trong Sa-i' là điều kiện bắt buộc thì mới Sa-i' lại mới, còn nếu theo ý kiến của một số U'lama khác thì việc liên tiếp không phải là điều kiện trong Sa-i' thì được phép Sa-i' tiếp số vòng thiếu cho dù có khoảng cách thời gian là bao xa. Nhưng để an tâm nên bắt đầu Sa-i' lại khi đã có khoảng cách quá xa, bởi việc liên tiếp là điều kiện của Sa-i' có cơ sở xác thực hơn.

Làm sao khi đang Tawwaaf hoặc Sa-i' thì lễ Salah được bắt đầu

Hỏi (260): Quý Sheikh, phải làm sao khi đang Tawwaaf hoặc Sa-i' thì lễ Salah được bắt đầu ?

Đáp: Khi đang Sa-i' thì Salah bắt đầu thì hãy tạm ngưng Sa-i' mà bước vào Salah cùng tập thể, xong Salah thì tiếp tục Sa-i' các vòng còn lại ngay chỗ đã dừng, không bắt buộc phải bắt đầu vòng mới. Trường hợp đang ở giữa vòng Sa-i' thì Salah bắt đầu, nếu tại vị trí đó có người xếp hàng hành lễ thì hành lễ tại đó, xong Salah tiếp tục Sa-i' ngay vị trí đó, còn nếu không có người thì tìm

đến chỗ có người xếp hàng Salah để Salah cùng tập thể, xong Salah thì trở lại vị trí đã dừng mà Sa-i' tiếp số vòng còn lại mà không phải bắt đầu lại vòng mới.

Khi đang Tawwaaf cũng vậy khi Salah bắt đầu thì bạn cứ việc hành lễ tại vị trí mình đang đứng xong Salah thì tiếp tục Tawwaaf nốt phần còn lại mà không cần bắt đầu lại vòng mới tại đá đen.

Hỏi (261): Quý Sheikh, tuy nhiên có bắt buộc phải dừng Tawwaaf hoặc Sa-i' vì Salah hay là điều được phép ?

Đáp: Nếu là Salah của năm lễ nguyện Salah hằng ngày là bắt buộc phải tạm ngưng Tawwaaf và Sa-i' để vào hành lễ Salah tập thể, bởi Salah tập thể là bắt buộc.

Còn nếu là Salah Sunnah giống như Salah Taroweeh hoặc Qiyaam thì thông thường là không tạm ngưng Tawwaaf hoặc Sa-i' vì lễ Salah Sunnah này. Tuy nhiên, cố gắng trì hoãn Tawwaaf hoặc Sa-i' sau Salah hoặc trước đó để cùng mọi người hành lễ Salah Sunnah này nhằm tích tụ thêm ân phúc.

Hỏi (262): Quý Sheikh, khi đang Sa-i' thì Azaan cất lên, lúc này tôi không có Wudu, bởi đây là điều được phép. Lúc này có được phép ra ngoài Masjid để lấy Wudu rồi trở vào Salah cùng tập thể và tiếp tục Sa-i' số vòng còn lại không hay phải bắt đầu lại mới ?

Đáp: Trường hợp này buộc phải đến nơi lấy Wudu để trở về Salah cùng tập thể. Nếu thời gian cách nhau ngắn giống như từ nơi Sa-i' đến nơi lấy Wudu rất gần thì xong Salah tiếp tục Sa-i' số vòng còn lại, còn nếu từ nơi Sa-i' đến nơi lấy Wudu xa làm mất thời gian thì buộc phải Sa-i' số vòng mới.

Giáo lý việc sờ các bức tường và tấm vải che Ka'bah

Hỏi (263): Quý Sheikh, lúc đang Tawwaf tôi thấy có số người sờ chạm các bức tường và tấm vải phủ Ka'bah, họ sờ Maqom, sờ vòng cung Hijru Isma-i'l, giáo lý ra sao cho hành động này ?

Đáp: Việc mọi người có các hành động như thế cốt là để thờ phượng Allah trong khi mọi việc thờ phượng kính dâng Allah không có nguồn gốc trong giáo lý đều bị xem là Bid-a'h, như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã từng khuyến cáo:

{إِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ}

“Ta cấm các ngươi cải biên việc thờ phượng, hãy biết rằng mọi cải biên bị xem là Bid-a'h và mọi điều Bid-a'h bị xem là lệch lạc.”⁽⁴³⁾ và được truyền lại rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ có vuốt mỗi đá đen và góc Yamaani, còn ai vuốt các góc khác hoặc chạm tay vào các bức

⁽⁴³⁾ Hadith do Al-Tirmizhi ghi số (2676), Abu Dawood ghi số (4607), Ibnu Maajah ghi số (42), Ahmad ghi số (4/126) và Al-Tirmizhi nói: “Hadith Hasan Soheeh.”

tường hoặc bất cứ vật thể nào ngoài đá đen và góc Yamaani là bị xem đã làm điều Bid-a'h. Có lần Abdullah bin A'bbaas thấy Mu-a'wiyah bin Abi Sufyaan vuốt các góc khác của Ka'bah thì ông liền cấm và nói: “*Không phải bất cứ thứ gì của Ka'bah đều phải sờ*” xong ông xướng đọc câu Kinh:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ الأحزاب: 21

﴿**Chắc chắn trong các người có vị Thiên Sứ của Allah, Y là một gương đạo đức mẫu mực.**﴾ Al-Ahzaab: 21(chương 33), xong ông nói tiếp: “*Tôi chỉ nhìn thấy Thiên Sứ chạm mỗi đá đen và góc Yamaani.*” Thế là ông Mu-a'wiyah đã làm theo lời khuyên của Ibnu A'bbaas bởi lời phán:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ الأحزاب: 21

﴿**Chắc chắn trong các người có vị Thiên Sứ của Allah, Y là một gương đạo đức mẫu mực.**﴾ Al-Ahzaab: 21(chương 33).

Và lẽ tất nhiên tính Bid-a'h sẽ mạnh hơn đối với số người vuốt Maqom Ibrohim, rằng việc này không được truyền lại từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم là Người đã vuốt hoặc chạm hoặc sờ các mặt khác của Ka'bah.

Ngoài ra, có một số người còn chạm, sờ giếng nước Zamzam, đây cũng là việc làm không được truyền lại từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم. Tất cả đều bị xem là Bid-a'h, và mọi Bid-a'h bị xem là lầm lạc.

Hỏi (264): Quý Sheikh, giáo lý ra sao việc những người nắm lấy vải che Ka'bah mà cầu xin rất lâu ?

Đáp: Việc làm của những người này không dựa trên cơ sở Sunnah nào cả, đây là điều Bid-a'h, nên tránh xa, không đúng hơn là nhiệm vụ của người có kiến thức cần giải thích cho họ hiểu, bởi nó vốn không thuộc chỉ đạo của Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم.

Còn việc bám lấy khoảng từ đá đen đến cửa Ka'bah thì được truyền lại rằng Sohabah đã làm thế, nhưng ngày nay ngay vị trí đó rất đông không nên có chen lấn để hại mình hại người trong khi đó không phải là điều bắt buộc.

Hình thức bám lấy

Hỏi (265): Quý Sheikh, cụ thể cho hình thức bám lấy này là như thế nào ?

Đáp: Bám lấy là đứng tại vị trí này, dùng tay bầu lấy tường cửa Ka'bah và áp sát khủy tay, mặt và má vào bức tường.

Các ưu điểm của nước Zamzam

Hỏi (266): Quý Sheikh đã bảo không được chạm sờ giếng nước Zamzam, vậy nước này có đặc điểm gì trội ?

Đáp: Điểm trội của nước Zamzam được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم miêu tả như sau:

{مَاءٌ زَمَزَمَ لِمَا شَرِبَ لَهُ}

“Nước Zamzam đáp ứng nguyện vọng người uống nó.”⁽⁴⁴⁾ nghĩa là người uống vì giải khát sẽ hết khát, uống để no sẽ được nó, uống vì chữa bệnh sẽ hết bệnh hoặc vì bất cứ nguyện vọng nào. Đây chính là điểm trội của nước Zamzam.

Giáo lý việc cầu may bằng cách vật dụng của Makkah và Ka’bah

Hỏi (267): Quý Sheikh, có phải ưu điểm của Makkah và Ka’bah là chạm, sờ vào các viên đá và các vật dụng của nó để cầu may ?

Đáp: Không, không phải ưu điểm của Makkah và Ka’bah là chạm, sờ vào các phiến đá hoặc bất cứ vật thể nào khác của nó để cầu may. Ưu điểm của Makkah là cấm xâm hại đến cây cỏ hoang dại bởi đó là lệnh của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ngoại trừ cỏ tranh⁽⁴⁵⁾, bởi nó được dùng cho nhà cửa, lò rèn và chèn lỗ hờ lúc chôn người chết. Chốt lại, tất cả phiến đá hoặc bất cứ vật thể nào của

⁽⁴⁴⁾ Hadith do Ahmad ghi số (3/357, 372), Ibnu Maajah ghi số (3062) và được Sheikh Al-Albaani xác thực là Soheeh trong bộ Irwa Al-Gholeel số (1123).

⁽⁴⁵⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1349) và Muslim ghi số (1353).

Makkah và Ka'bah không được phép chạm, sờ để cầu may, cũng không được di chuyển về nhà.

Giáo lý xem núi Al-Rohmah là ngọn núi ở vùng A'rofah

Hỏi (268): Quý Sheikh, việc gọi núi trên A'rofah là núi Al-Rohmah, vậy giáo lý ra sao ?

Đáp: Việc gọi tên này không có nguồn từ Sunnah, nghĩa là ngọn núi mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã đứng lúc đến A'rofah được mọi người gọi là núi Al-Rohmah. Không nên gọi như thế. Còn việc mọi người gọi có lẽ mọi người cho rằng đây là vị trí quan trọng, tại đây được hưởng sự tha thứ và lòng thương xót của Allah cho người đứng trên nó nên mọi người mới gọi là núi Al-Rohmah. Tốt nhất là không nên gọi thế, mà hãy gọi núi A'rohah, hoặc núi mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã từng đứng hoặc tên gọi tương tự.

Giáo lý việc thăm viếng ngọn núi này và hành lễ Salah tại đó

Hỏi (269): Quý Sheikh, có số người bắt buộc người hành hương thăm viếng núi này trước hoặc sau hành hương và Salah trên đỉnh núi này, vậy giáo lý ra sao cho việc làm này ?

Đáp: Dựa theo qui tắc hành đạo là bất cứ việc hành đạo nào không có nguồn gốc từ Allah đều bị xem là Bid-a'h. Vì vậy, việc mọi người hướng đến núi này để Salah, hoặc chạm, sờ hoặc các việc làm tương tự đều bị xem là Bid-a'h, đáng lên án đối với người làm nó. Hãy

biết rằng núi này không có bất cứ ưu điểm nào trội cả, ngoài việc khuyến khích mọi người đứng lên nó tại vị trí Al-Khodh-rot vào ngày A'rofah bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã đứng, lúc đứng tại đây Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bảo:

{ وَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفْتُ كُلَّهَا مَوْقِفٌ }

“Ta dừng tại đây và toàn vùng A'rofah đều là điểm dừng.”⁽⁴⁶⁾ dựa vào Hadith này thì người hành hương không nên ép mình phải chen lấn đứng trên ngọn núi này, đôi khi phải lạc nhóm, chịu nóng và khát. Đây là hành động dại dột bởi đã ép thân mình làm điều quá sức trong khi đây là điều không được Allah kê bảo.

Giáo lý hướng mặt đến núi này và quay lưng về Qiblah

Hỏi (270): Quý Sheikh, có một số người trong ngày A'rofah đã hướng mặt đến núi này mà bỏ Qiblah sau lưng họ, vậy giáo lý ra sao cho việc làm này và việc họ giơ tay cầu xin đến ngọn núi này ?

Đáp: Qui định cho những người đứng trên A'rofah khi cầu xin và tụng niệm phải hướng mặt về Qiblah không phân biệt là núi ở sau lưng hay trước mặt, bởi việc hướng mặt về núi không nằm trong yêu cầu, còn việc trước kia Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã đứng tại Al-Khodh-rot và ngọn núi nằm trùng hướng Qiblah nên Người hướng về đó chứ không phải chủ định của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

⁽⁴⁶⁾ Hadith do Muslim ghi số (1218).

Dựa vào điều này thì hoàn toàn không ảnh hưởng gì trong trường hợp bạn hướng mặt về Qiblah quay lưng về núi này.

Lúc cầu xin trên A'rofah người hành hương nên giơ tay lúc cầu xin và hãy hạ mình trước Allah hết mức có thể, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã giơ tay lúc cầu xin đến làm rơi dây cương lạc đà, Người đã dùng một tay kéo lên còn tay kia vẫn luôn giơ. Đây là bằng chứng khuyến khích giơ tay cầu xin trong lúc đứng trên A'rofah, và lại được truyền lại từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã từng nói:

{إِنَّ اللَّهَ حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مَنْ عَبْدُهُ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا
صَفْرًا}

“Rằng Allah thấy hổ thẹn trong khi Ngài là Đấng Rộng Lượng đối với nô lệ của Ngài giơ đôi tay y cầu xin Ngài mà không được Ngài cho lại điều gì.”⁽⁴⁷⁾ Q

⁽⁴⁷⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1488), Al-Tirmizhi ghi số (3556) và Ibnu Maajah ghi số (3865) và Al-Tirmizhi nói: “*Hasan Ghoreeb.*”

**Các Sai Phạm Mặc
Phải Trong Nghi
Thức Hajj Cần
Được Khuyến Cáo**

Các sai phạm về Ehrom

Hỏi (271): Quý Sheikh, có rất nhiều sai phạm mà người hành hương Hajj mắc phải, tôi muốn được Sheikh chỉ cụ thể bắt đầu bằng Ehrom ?

Đáp: Trước khi trả lời câu hỏi này tôi muốn giải thích rõ rằng việc hành đạo chỉ được chấp nhận khi hội tụ đủ hai điều kiện sau:

Điều kiện thứ nhất: Ikhlos (thành tâm) vì Allah, nghĩa là con người định tâm trong lòng rằng việc thờ phượng và hành đạo của mình vì chỉ muốn được phần thưởng nơi Allah và làm Ngài hài lòng, đây cũng chính là tâm trạng hành đạo mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã làm trước đây như Allah phán:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ الفتح: 29

﴿Muhammad là Sứ Giả của Allah, và những người (có đức tin) theo Y rất nghiêm khắc với những kẻ

không có đức tin nhưng lại rất thương yêu lẫn nhau. Người (Muhammad) sẽ thấy ở chúng luôn Ru-kua', luôn quỳ lạy (để hành lễ Salah) nhằm tìm ân phước và làm hài lòng Allah. ﴿ Al-Fat-h: 29 (Chương 48), và Allah phán:

﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعَمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾﴾ الرعد: 22 - 24

﴿Đôi với những ai kiên nhẫn để làm hài lòng Thượng Đế của chúng đồng thời duy trì lễ nguyện Solah (đúng giờ) và bỏ thí những gì được TA (Allah) chu cấp cho chúng một cách công khai hoặc bí mật (vì TA) với hy vọng dùng điều thiện xóa đi điều xấu tội lỗi đã phạm. Chúng sẽ có kết quả là hưởng được một tòa lâu đài * Đó chính là thiên đàng vĩnh cửu chúng sẽ đi vào cùng với những người đức hạnh trong số ông bà cha và mẹ của chúng, cùng với vợ chồng và con cái của chúng, và đội ngũ Thiên Thần đi vào thăm viếng chúng từ mọi cánh cửa * (Thiên Thần chúc mừng và nói:) “*Quý vị sẽ được bình an với những gì mà quý vị đã từng kiên nhẫn (trên cõi đời), thật hồng phúc thay cho kết quả tuyệt vời này.*”﴾ Al-Ra'd: 22 – 24 (chương 13), và Allah phán:

﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿5﴾﴾ البينة: 5

﴿Và chúng (tức con người) được lệnh chỉ phải thờ phụng riêng Allah, triệt để thần phục Ngài một cách chính trực. và dâng lễ nguyện Salah một cách chu đáo và đóng Zakah và đó là tôn giáo chính thống.﴾ Al-Baiyinah: 4 - 5 (chương 98).

Và vì Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم đã nói:

{إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا، فَهَجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ}

“Thực ra mọi hành động đều bắt nguồn từ định tâm và mỗi hành động của con người được thanh toán dựa vào định tâm của y. Vì vậy, ai đã di cư vì Allah và vì Thiên Sứ của Ngài thì sự di cư đó thuộc về Allah và Thiên Sứ của Ngài và ai đã di cư chỉ vì lợi ích trần gian hoặc chỉ để được cưới vợ thì y chỉ được hưởng những gì đã định tâm trong cuộc di cư đó.”⁽⁴⁸⁾

Và vì Hadith Qudsi, rằng Allah đã phán:

{أَنَا أَعْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرِكِ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشُرَكَهُ}

⁽⁴⁸⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1) và Muslim ghi số (155, 1907)

“TA rất giàu bất cần sự tổ hợp, đối với kẻ nào đó hành đạo mà lại tổ hợp TA với kẻ nào khác thì TA liền bỏ mặc y và việc tổ hợp đó của y.”⁽⁴⁹⁾

Và vì Hadith Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói với Sa'd bin Abi Waqqos رضی اللہ عنہ:

{إِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَجْرَتْ عَلَيْهَا}

“Rằng bất cứ gì cậu bỏ thí chỉ vì hài lòng Allah ắt cậu sẽ được Ngài ban thưởng.”⁽⁵⁰⁾ Ngoài ra, còn có rất nhiều câu Kinh và Hadith khác mang ý nghĩa tương tự đồng khẳng định rằng việc hành đạo cơ bản phải có Ikhlos vì Allah.

Điều kiện thứ hai: Noi theo chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, đây cũng là điều kiện cần phải có để việc hành đạo được chấp nhận, bởi Allah phán:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْنَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٦﴾﴾ الأنعام: 153

﴿Đây (Islam) con đường chân lý đích thực, các người hãy bám chặt lấy nó, chớ có bước vào những con đường khác rồi các người lạc xa khỏi con đường của Ngài. Ngài đã căn dặn các người thế đó mong rằng các người biết kính sợ Ngài.﴾ Al-An-a'm: 153 (chương 6), và Allah phán:

⁽⁴⁹⁾ Hadith do Muslim ghi số (2985).

⁽⁵⁰⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (56) và Muslim ghi số (1628).

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ﴿٣١﴾ آل عمران: 31

﴿Hãy bảo (tín đồ Muslim, hồi Muhammad)! “Nếu các người thực sự yêu thương Allah thì hãy tuân lệnh Ta đây, có thể các người mới được Allah yêu thương và tha tội, bởi Allah là Đấng Hằng Tha Thứ, Đấng Vô Cùng Khoan Dung.”﴾ Ali I’raan: 31 - 32 (chương 3), và Allah phán:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ الحشر: 7

﴿Và điều gì do Thiên Sứ ban cho các người thì hãy nhận nó và điều gì bị Thiên Sứ cấm các người thì hãy tránh xa nó ngay.﴾ Al-Hashr: 7 (chương 59), và vì Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ}

“Ai làm điều gì mà không có lệnh của Ta thì việc làm đó của y bị trả lại.” (51) và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{مَنْ أَحَدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ}

“Ai tạo ra cái mới trong việc làm này của Ta (tức trong Islam) mà nó không có trong đạo thì việc làm đó bị trả lại y.” (52) và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cũng nói:

(51) Hadith do Muslim ghi số (1718).

(52) Hadith do Al-Bukhori ghi số (2697) và Muslim ghi số (1718).

{إِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ}

“Ta cấm các người cải biên việc thờ phượng, hãy biết rằng mọi cải biên bị xem là Bid-a’h và mọi điều Bid-a’h bị xem là lệch lạc.”⁽⁵³⁾ ngoài ra, còn có rất nhiều câu Kinh và Hadith nói về điều này.

Dựa vào điều đã nói: Rằng bất cứ ai tôn thờ Allah mà trong lòng không vì Allah thì việc hành đạo đó vô giá trị vì đã thiếu tính Ikhlos và rằng bất cứ ai tôn thờ Allah bằng hình thức khác với hình thức giáo lý cho phép thì việc hành đạo đó bị trả lại, bởi đã không noi theo chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم. Với những gì trình bày dứt kết được một qui tắc vĩ đại: “Để việc hành đạo được chấp nhận phải thành tâm vì Allah và noi theo chỉ đạo của Thiên Sứ

صلی الله علیه وسلم”

Qua trở lại câu hỏi đã hỏi về các sai phạm liên quan đến hành hương Hajj, trong các sai phạm đó gồm:

Sai phạm thứ nhất: Không Ehrom tại Miqot, có một số người hành hương đặc biệt là người đi bằng máy bay, họ đã bỏ nghi thức Ehrom tại Miqot cho đến khi máy bay hạ cánh xuống Jeddah trong khi họ đã đi ngang địa điểm Miqot này trong khi việc Ehrom đã được Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم ấn định rằng:

{هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ}

⁽⁵³⁾ Hadith do Al-Tirmizhi ghi số (2676), Abu Dawood ghi số (4607), Ibnu Maajah ghi số (42), Ahmad ghi số (4/126) và Al-Tirmizhi nói: “Hadith Hasan Soheeh.”

“Các địa điểm đó dành cho thị dân địa phương và cho những ai đi ngang qua các địa điểm đó.”⁽⁵⁴⁾ và được Al-Bukhori ghi từ U’mar رضي الله عنه rằng ông đã tự ấn định địa danh cho thị dân I Rắc, cụ thể như thị dân Kufah và thị dân Bosroh (thuộc I Rắc) đã kéo đến hỏi U’mar رضي الله عنه: “Thưa thủ lĩnh Islam, rằng Nabi صلى الله عليه وسلم đã ấn định cho thị dân Najdi tại Qarnul Manaazil, trong đó nó trái đường với chúng tôi.” U’mar رضي الله عنه bảo: “Các người hãy xem quê hương mình có đường nào ngang với địa điểm đó không.”⁽⁵⁵⁾ Qua dẫn chứng này, khi người hành hương đến địa điểm cùng tọa độ với Miqot là xem như đã đi ngang Miqot, bắt buộc phải Ehrom, cấm trì hoãn đến xuống Jeddah mới Ehrom.

Cách sửa sai cho điều này là người hành hương nên tắm rửa tại nhà, tại khách sạn hoặc tại sân bay và mặc sẵn bộ Ehrom vào cởi hết mọi quần áo lót bên trong, một khi được thông báo đã đến tọa độ ngang Miqot thì liền Ehrom nghi thức hành hương mình muốn U’roh hoặc Hajj, đối với ai trì hoãn đến máy bay đáp xuống Jeddah thì theo đại đa số U’lama là phải chịu phạt bằng cách giết một con cừu hoặc dê và chia hết thịt cho người nghèo, bởi người này đã bỏ đi nghi thức bắt buộc.

Sai phạm thứ hai: Có một số người cho rằng khi Ehrom phải mang dép nên thấy rằng khi không có dép thì họ không chịu Ehrom, đây là sai. Việc có mang dép hai không lúc Ehrom hoàn toàn không liên quan đến

⁽⁵⁴⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1526) và Muslim ghi số (1181).

⁽⁵⁵⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1531).

nghi thức hành hương, người hành hương muốn mang hoặc không mang lúc Ehrom đều được.

Sai phạm thứ ba: Có số người cho rằng người hành hương không được thay đồ Ehrom, chỉ được mặc mỗi bộ Ehrom lúc ban đầu cho đến khi xong Hajj, điều này sai. Rằng người hành hương được phép thay đồ Ehrom vì lý do hoặc không vì lý do.

Không phân biệt người hành hương nam hay nữ đều được phép thay đồ Ehrom khi muốn. Tuy nhiên, có trường hợp phải bắt buộc thay đồ Ehrom giống như bị ô uế cần phải cởi ra để giặt; có trường hợp thay sẽ tốt hơn giống như bị dính phải thức ăn, thức uống, lúc này nên thay bộ Ehrom mới để được sạch sẽ hơn. Tóm lại, việc thay Ehrom này rất đơn giản người hành hương được phép thay bất cứ khi nào muốn.

Quan trọng, muốn khẳng định việc cho rằng không được thay đồ Ehrom là sai.

Sai phạm thứ tư: Có số người, đúng hơn là rất nhiều người hành hương đã để hở vai phải kể từ khi Ehrom, cụ thể đó là người hành hương choàng khăn Ehrom dưới nách vai phải khoát lên vai trái còn vai phải thì trần hoàn toàn kể từ khi Ehrom cho đến xong nghi thức Hajj, điều này sai. Bởi việc để hở vai phải chỉ thực hiện khi Tawwaaf Qudum (tức Tawwaaf lần đầu tiên khi đến Makkah), không lúc Sa-i' và cũng không trước và sau Tawwaaf Qudum này.

Sai phạm thứ năm: Có một số người hành hương cho rằng phải Salah hai Rak-at khi Ehrom, điều này sai. Rằng không bắt buộc người hành hương

Salah hai Rak-at khi Ehrom. Theo ý kiến đúng thực của Sheikh Al-Islam Abu A' bbaas Ibnu Taimiyah không phải Sunnah đối với việc Ehrom phải Salah, bởi không được truyền lại từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم. Khi người hành hương vệ sinh cá nhân sạch sẽ và mặc bộ Ehrom, rồi Ehrom sau đó mà không cần Salah gì cả, ngoại trừ, đã đến giờ Salah bắt buộc hoặc gần đến giờ Salah nên ngồi lại tại Miqot để Salah bắt buộc thì tốt hơn, còn việc thực hiện hai Rak-at vì Ehrom là việc làm không đúng Sunnah.

Trên là một vài sai phạm mà người hành hương thường mắc phải cần phải chỉnh sửa và phổ biến rộng để người sau không còn mắc phải, để người hành hương đi đúng chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم.

Các sai về Ehrom vào ngày Tarwiyah (ngày mùng 8)

Hỏi (272): Quí Sheikh, về Ehrom ngày Tarwiyah có một số người hành hương mắc phải sai phạm, mong được Sheikh chỉ cho cách chỉnh sửa ?

Đáp: Ngoài các sai phạm đã nêu ở trên người hành hương còn mắc phải các sai phạm sau đây:

- **Trong những sai phạm khác** có một số tin rằng phải Ehrom tại Masjid Harom (Masjid Makkah) mới được, với suy nghĩ đó họ đã ép thân mình phải đến Masjid mà Ehrom, đây quả là suy nghĩ sai. Việc Ehrom tại Masjid Harom không phải là điều bắt buộc, ngược lại khuyến khích Ehrom tại nơi mình ở, bởi Sohabah sau khi trở lại hiện trạng bình thường sau Ehrom, họ

được lệnh từ Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم là Ehrom trở lại vào Tarwiyah tại vị trí họ ở mà không cần phải đến Masjid Harom, đó là trong thời đại của Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم, đây mới chính là Sunnah. Nghĩa là theo Sunnah là người hành hương Ehrom tại vị trí mình đang ở dù ở Makkah hay ở Mina.

- **Trong những sai phạm khác** có số người hành hương nghĩ rằng không được mặc lại bộ Ehrom đã mặc lúc hành hương U'mroh trừ phi đã giặt sạch, đây là suy nghĩ sai. Tất nhiên, đồ Ehrom càng sạch, càng mới thì tốt hơn nhưng không có nghĩa là nó là điều kiện để Ehrom. Đây là một số sai phạm mắc phải của những người hành hương Hajj mà tôi nhớ ra.

Các sai về Talbiyah

Hỏi (273): Quý Sheikh, ngoài các sai phạm về Ehrom, còn có sai phạm nào khác nữa không ?

Đáp: Các sai phạm mắc phải sau khi đã Ehrom đó là Talbiyah. Theo giáo lý là người hành hương nên nói Talbiyah lớn tiếng, bởi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم nói:

{أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَمُرَ أَصْحَابِي أَنْ يَرْفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالْإِهْلَالِ}

“Rằng Jibreel عليه السلام đã đến bảo Ta ra lệnh Sohabah lớn giọng khi đọc Talbiyah.”⁽⁵⁶⁾ ngày nay hoàn toàn khác, chúng tôi thấy có những nhóm hành hương rất đông

⁽⁵⁶⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1714), Al-Tirmizhi ghi số (829) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

người nhưng gần như chẳng nghe ai nói Talbiyah cả, trong khi hành hương Hajj là để phơi bày việc tụng niệm Allah, nên Islam ra lệnh nam giới lớn tiếng khi Talbiyah phù hợp với khả năng, bởi xưa kia giới Sohabah đều lớn tiếng khi Talbiyah giống như Hadith đã dẫn chứng ở trên.

Sai phạm khác liên quan đến Talbiyah có một số tập thể hô Talbiyah đồng loạt, một người nói trước một câu Talbiyah và cả tập thể đồng loạt lặp lại câu Talbiyah đó. Đây là hành động không có trong thời đại của Sohabah, giống như Anas رضي الله عنه nói: *“Chúng tôi tháp tùng cùng Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم trong lần Hajj Wida, trong chúng tôi có người hô Ollohu Akbar, có người hô la i la ha il lol loh, có người thì hô Talbiyah.”* Đây mới là hình thức cho phép người Muslim, mỗi người tự nói lời tụng niệm riêng không bắt chước theo ai cả.

Các sai phạm khi vào Masjid Haram

Hỏi (274): Quí Sheikh, chúng tôi muốn biết thêm các sai phạm khi vào Masjid Haram ?

Đáp: Về các sai phạm mắc phải của một số người hành hương khi vào Masjid Harom, gồm:

Thứ nhất: Một số người hành hương tin vào lời đồn là khi hành hương phải vào Masjid bằng một cửa nhất định thí dụ như người hành hương U'mroh thì vào bằng cửa U'mroh hoặc cửa Salam, nếu vào Masjid bằng cửa khác sẽ bị tội hoặc không nên, đây là hành động sai lệch không có cơ sở, ngược lại người hành

hương muốn vào bất cứ cửa nào thuận lợi với mình nhất.

Theo Sunnah khi vào Masjid (không dành riêng Masjid nào) nên bước vào chân phải cầu xin:

{بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ}

“Bis mil lah, wos so laa tu, was sa laa mu a’ la ro su lil lah.”⁽⁵⁷⁾

{اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ}

“Ol lo hum maf tah li ab waa ba roh ma tik.”⁽⁵⁸⁾ hoặc cầu xin thêm:

{أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ}

“A u’ zu bil la hil a’ zim, wa bi waj hi hil ka rim, wa sul to ni hil qo dim, mi nash shay to nir ra jim.”⁽⁵⁹⁾

Thứ hai: Số người khi vào Masjid Harom hoặc khi thấy Ka’bah thì cầu xin bằng các lời cầu xin không

⁽⁵⁷⁾ **Ý nghĩa:** {Nhân danh Allah, cầu xin Allah ban hồng ân và sự bình an cho Thiên Sứ của Ngài.} Hadith do Abu Dawood và Al-Nasaa-i ghi.

⁽⁵⁸⁾ **Ý nghĩa:** {Lạy Allah, cầu xin Ngài hãy mở các cánh cửa khoan dung độ lượng của Ngài cho bề tôi.} Hadith do Al-Tirmizhi ghi số (314), Ibnu Maajah ghi số (771).

⁽⁵⁹⁾ **Ý nghĩa:** {Cầu xin Allah Đấng Vĩ Đại, Đấng Rất Mực Rộng Lượng, Đấng có uy quyền vĩnh hằng che chở tránh xa sự cảm dỗ của Shayton đáng bị nguyên rủa.}

được truyền lại từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم. Hãy biết rằng tất cả lời cầu xin và hành động thờ phượng nào không nằm trong lời di huấn cũng như không nằm trong sự chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, và cũng không được bất cứ Sohabah nào làm đều bị xem là Bid-a'h và làm lạc mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم từng khuyến cáo.

Thứ ba: Có một sai phạm mà người hành hương và người không hành hương mắc phải là khi vào Masjid Harom là họ chào Masjid bằng Tawwaaf dựa vào lời nói của một số U'lama, tuy nhiên, lời nói đó không có căn cứ cụ thể. Việc chào Masjid Harom cũng như bất cứ Masjid nào khác chỉ bằng mỗi hai Rak-at Salah như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ}

“Khi các người vào Masjid thì hãy Salah hai Rak-at trước khi ngồi xuống.”(60) Dẫu vậy, khi ai đó vào Masjid với định tâm Tawwaaf vì hành hương hoặc Tawwaaf chào Masjid thì vẫn được ân phước mà không cần Salah hai Rak-at.

Đối với những ai vào Masjid không bằng định tâm Tawwaaf giống như chờ Salah hoặc đến tham gia buổi học hoặc các lý do tương tự thì Masjid Harom cũng như bao Masjid khác thì Salah hai Rak-at trước khi ngồi, bởi đó là lệnh của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

Đây là điều tôi nhớ ra liên quan đến việc vào Masjid Harom.

(60) Hadith do Al-Bukhori ghi số (444) và Muslim ghi số (714).

Các sai phạm về Tawwaaf

Hỏi (275): Quí Sheikh, việc người hành hương U'mroh hoặc Hajj sẽ không tránh khỏi sai phạm lúc Tawwaaf, mong được Sheikh giải thích cụ thể hơn ?

Đáp: Trong Tawwaaf có một số lỗi sai thường hay mắc phải:

Thứ nhất: Nói định tâm thành lời khi muốn Tawwaaf, có những người hành hương khi Tawwaaf thì họ nói: “*Lay Allah, bẻ tôi định tâm Tawwaaf bảy vòng của U'mroh.*” Hoặc nói: “*Lay Allah bẻ tôi định tâm Tawwaaf bảy vòng của Hajj.*” Hoặc nói: “*Lay Allah bẻ tôi định tâm Tawwaaf bảy vòng để kính dâng lên Ngài.*” Hoặc các câu nói tương tự.

Việc định tâm bằng lời là điều Bid-a'h, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không làm, cũng không ra lệnh cho bất cứ ai làm, và tất cả việc thờ phượng Allah bằng hình thức không được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم thờ phượng và cũng không được Người ra lệnh cho ai làm thì hình thức đó bị xem là Bid-a'h.

Mặt khác sai phạm về suy nghĩ, động cơ nào mời gọi bạn phải định tâm bằng lời trong khi định tâm là bí mật giữa bạn và Thượng Đế, Allah Đấng Hiển Vinh và Tối Cao luôn am tường mọi điều bị giấu kín trong lòng, Ngài biết tận tường rằng bạn sẽ Tawwaaf, và khi Allah am tường như vậy thì cần gì bạn phải thốt lời định tâm cho mọi người nghe. Nếu bạn nói: “*Tôi muốn nói để nó trùng lặp với suy nghĩ.*” Xin đáp bạn rằng việc thờ phượng không thể mang ra so sánh được, do

Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã Tawwaaf trước bạn nhưng Người nào thốt ra lời định tâm, các Sohabah cũng đã Tawwaaf trước bạn tất cả họ đều không thốt ra lời định tâm và cũng không định tâm bằng lời dù đó là hình thức thờ phượng nào.

Thứ hai: Một số người Tawwaaf lại cố chen lấn tại đá đen và trụ Yamaani, đây là hành động sai bởi làm khó mình và gây ảnh hưởng đến người khác, đôi khi che lấn với phụ nữ làm cho Shayton có cơ hội xúi dục suy nghĩ bậy bạ trong khi đang đứng nơi tôn nghiêm. Sự việc này rất nghiêm trọng do xảy ra tại nơi thiêng liêng.

Hãy biết rằng việc cố chen lấn để được hôn đá đen và sờ góc Yamaani không phải là điều giáo lý qui định, ngược lại nó chỉ khuyến khích khi sự việc dễ dàng, còn không thì cứ chào tay về hướng đá đen là đủ.

Về góc Yamaani thì không được truyền lại là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã chỉ tai vào nó, tất nhiên cũng không mang so sánh với đá đen được bởi đá đen giá trị hơn nhiều, cộng thêm được truyền lại là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã chào tay về hướng đá đen. **(61)**

Và việc chen lấn để sờ được góc Yamaani này bị Islam cấm, đặc biệt là khi chen lấn với phụ nữ, bởi con người không quản chế được suy nghĩ của mình, và tất nhiên khi chen lấn lâu sẽ có lời qua tiếng lại không hay hoặc sẽ nổi giận, cuối cùng làm mỗi người cảm thấy

(61) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1612).

tiệc nuôi và hồi hận cho hành động sai trái của mình sau khi rời khỏi khu vực đó.

Xuyên suốt thời gian Tawwaaf yêu cầu người hành hương cần phải điềm tĩnh, từ tốn để luôn nhận định được rằng mình đang hành đạo thờ phượng Allah, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم từng nói:

{إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ
ذِكْرِ اللَّهِ}

“Chặng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka’bah, Sa-i’ giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.” (62)

Thứ ba: Cũng liên quan đến Tawwaaf là có số người hành hương cho rằng việc Tawwaaf sẽ không được công nhận khi không hôn được đá đen, họ tin rằng hôn đá đen là điều kiện để Tawwaaf được công nhận và cũng để việc hành hương Hajj hoặc U’mroh của họ được giá trị, đây là suy nghĩ sai. Tín đồ Muslim hãy biết rằng việc hôn đá đen chỉ là Sunnah khi Tawwaaf mà thôi, và tôi không hề biết ngoài Tawwaaf tín đồ Muslim được phép hôn đá đen. Điều này khẳng định rằng việc hôn đá đen không phải điều bắt buộc lại càng không phải điều kiện của Tawwaaf, những ai không hôn được đá đen do người quá đông thì tốt nhất nên chào tay về hướng đá đen bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã

(62) Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

làm thế, nhằm tránh mọi gửi go xảy đến với mình hoặc xảy đến người khác.

Nếu ai đó hỏi: Khi tại khu đá đen đông người thì có cần chen lấn để được sờ và hôn hay là chào tay về hướng đó tốt hơn ?

Đáp: Tốt nhất là chào tay về hướng đá đen, bởi đó là Sunnah của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم vì chỉ đạo tốt nhất là chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم.

Thứ tư: Việc hôn góc Yamaani không phải là Sunnah, ngược lại nó là Bid-a'h bởi khi thờ phượng không trong khuôn khổ chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đều bị xem là Bid-a'h. Bên cạnh đó có một Hadith hôn góc Yamaani này nhưng đây là Hadith yếu không đủ làm cơ sở.

Tương tự, có số người sờ đá đen và sờ góc Yamaani bằng tay trái thể hiện sự xem thường, đây là hành động sai. Ràng tay phải cao quý hơn tay trái và tay trái chỉ sử dụng trong các trường hợp dơ giống như rửa vệ sinh, nhất đồ dơ bản v.v.. còn các vị trí thiêng liêng và cao quý thì cần phải dùng tay phải.

Thứ năm: Việc số người Tawwaaf sờ đá đen và góc Yamaani là để cầu may chứ không phải vì thờ phượng, điều này không nằm trong mục đích của việc qui định sờ hai vị trí này. Bởi lẽ, việc sờ và hôn đá đen là để sùng bái Allah giống như Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã nói Ollohu Akbar (Allah vĩ đại nhất) khi sờ đá đen, điều này thể hiện sự sùng bái Allah chứ không vì cầu may mắn. Thủ lĩnh U'mar bin Al-Khottob رضی الله عنه đã nói: “*Thế*

với Allah, rằng ta biết rõ người vốn chỉ là cục đá, không thể hại cũng không có lợi gì, nếu như ta không tận mắt nhìn thấy Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم của Allah hôn người là cũng chẳng hôn người làm gì.” Với hành động sai quấy này có số người đã sờ đá đen và góc Yamaani thì sờ lại con cái của mình với niềm tin may mắn, mạnh khỏe v.v..., đây là suy nghĩ lệch lạc cần phải bày trừ, giải thích cho mọi người rõ, bởi chúng chỉ là cục đá vô hại vô lợi. Và ý nghĩa việc sờ hôn này là để sùng bái Allah bắt chước theo đường lối của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

Tương tự, xảy ra tại mồ của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم thấy rằng có rất nhiều người cố sờ vào các cửa sổ thì liền vượt lên mặt, lên đầu, lên ngực mình, họ tin rằng mang đến sự may mắn. Tất cả hành động này là Bid-a'h không giúp ích gì cho người làm nó, nếu đây là hành động của người không biết giáo lý thì hi vọng được Allah xá xóa nhưng cần phải hỏi giới kiến thức để xác định hành động của mình đúng sai còn nếu là người có kiến thức về giáo lý mà không chịu tìm tòi học hỏi thì y mắc phải tội và kéo theo nhiều người lầm lạc theo y thì tội y nặng càng thêm nặng.

Cái sai phạm về Tawwaaf (bỏ sung)

Hỏi (276): Mong được quý Sheikh mở rộng thêm chủ đề này ?

Đáp: Ngoài các điều sai phạm đã nêu ở trên còn có các sai phạm sau cũng liên quan đến Tawwaaf, gồm:

1) **Chạy chậm hết các vòng của Tawwaaf**, trong khi chỉ khuyến khích chạy mỗi ba vòng đầu, bởi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم và tất cả Sahabah đều chỉ chạy chậm ba vòng đầu còn bốn vòng cuối thì họ đi bộ. Và việc chạy bộ chỉ dành riêng nam giới và chỉ trong lần Tawwaaf đầu tiên khi vừa đến Makkah giống như Tawwaaf Qudum hoặc Tawwaaf U'mroh.

2) **Một số người qui định mỗi vòng Tawwaaf là một loại Du-a' nhất định**, đây là điều Bid-a'h không được Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم hoặc bất cứ Sahabah nào truyền dạy. Islam chỉ cho phép cầu bằng câu Du-a' sau trong khoảng góc Yamaani và đá đen:

﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

﴿البقرة: 201﴾

﴿**Lạy Thượng Đế của bầy tôi, xin hãy ban cho bầy tôi mọi điều tốt lành ở trần gian này và mọi điều tốt lành ở đời sau. Và xin hãy bảo vệ bầy tôi thoát khỏi hành phạt của hỏa ngục.**﴾ Al-Baqoroh: 201 (chương 2), và Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم từng nói:

﴿إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ﴾

“Chẳng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka’bah, Sa-i’ giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.” (63)

Tệ hại hơn nữa là những người Tawwaaf lại cầm trên tay quyển sách nhỏ ghi các lời Du-a’ để đọc mỗi vòng riêng biệt, nhưng họ lại hoàn toàn không hiểu ý nghĩa mà họ cầu xin vì họ không phải người Ả Rập hoặc họ là người Ả Rập nhưng không hiểu được mình đang nói gì. Thậm chí, chúng tôi còn nghe được họ đọc sai đôi hoàn toàn ý nghĩa của lời cầu xin điều hình như:

اللَّهُمَّ أَغْنِنِي بِجَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ

Đúng ra là đọc:

بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ

Chưa hết đối với những người cầu sách đọc Du-a’ khi họ kết thúc vòng Tawwaaf mà lời Du-a’ vẫn còn thì họ liền dừng ngay lời Du-a’ đó mà đọc lời Du-a’ của vòng kế tiếp.

Liều thuốc chữa căn bệnh này là cần phải giải thích điểm sai cho những người hành hương rõ đó là mỗi người tự do cầu xin bất cứ gì mình muốn hoặc tụng niệm Allah theo lời tụng niệm mình thích. Khi phơi bày được điều này thì sự việc được giải quyết.

3) Một điểm sai nghiêm trọng là người Tawwaaf đi vào trong vòng cung bên cạnh Ka’bah, họ

(63) Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

nghe vừa nhanh và rút được khoảng cách Tawwaaf, đây là điều sai nghiêm trọng, bởi khi ai Tawwaaf kiểu này thì không được xem là Tawwaaf, vì Allah phán:

﴿وَلَيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾﴾ الحج : 29

﴿**Và chúng hãy đi Tawwaaf quanh ngôi đền Ka'bah thiên cổ.**﴾ Al-Hajj: 29 (chương 22), và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã Tawwaaf bên ngoài vòng cung này. Cho nên khi ai đó Tawwaaf trong vòng cung thì không được xem là Tawwaaf xung quanh Ka'bah, sự việc này hệ trọng vô cùng cần phải đặc biệt quan tâm vì Tawwaaf là Rukun của Tawwaaf U'mroh và của Tawwaaf Ifaahdhoh.

Liều thuốc chữa căn bệnh này là cần giải thích rõ cho người hành hương phải Tawwaaf xung quanh Ka'bah và vòng cung đó thuộc Ka'bah.

Nhân đây tôi muốn giải thích rõ một sai lầm, mọi người thường gọi vòng cung đó là vòng cung Isma-i'l, thật ra Isma-i'l không hề biết bất cứ gì về điều này và vòng cung này cũng không phải của ông. Nguyên nhân có vòng cung này là do Quraish không đủ tiền Halal để xây dựng lại Ka'bah theo kích thước của ông Tổ Ibrohim nên họ đã xây Ka'bah nhỏ lại và xây thêm vòng cung thay thế kích thước cũ. Còn Isma-i'l không hề liên quan đến vòng cung này.

4) Có số người khi Tawwaaf không đi theo hướng Ka'bah nằm bên trái của mình, thấy rằng có người vì bảo vệ những người phụ nữ đi chung mà mặc cho Ka'bah nằm sau lưng họ hoặc nằm trước mặt họ lúc Tawwaaf, đây là hành động sai, bởi giới U'lama nói: “Để

vòng Tawwaaf được công nhận cần phải hướng vai trái về Ka'bah lúc Tawwaaf.” Một khi người Tawwaaf hướng lưng hoặc mặt hoặc vai phải về Ka'bah thì vòng Tawwaaf đó của họ không được công nhận. Cho nên, cần phải đặc biệt quan tâm rằng luôn hướng vai trái về Ka'bah suốt bảy vòng Tawwaaf.

Có một số người Tawwaaf cố gắng tránh đám đông bằng cách xoay mình bằng một số bước mặc cho mặt hoặc lưng hoặc vai phải họ hướng về Ka'bah, đây là hành động sai. Bắt buộc mỗi tín đồ trước khi bước vào hành đạo cần phải có kiến thức về nghi thức thờ phượng đó để là người Muslim thờ phượng bằng kiến thức, vì tin rằng trước khi ai đó muốn đến vùng đất xa lạ nào đó thì họ sẽ hỏi đường đi và cố tìm một con đường dễ nhất để đến nơi bình an. Vậy mà lại có vô số tín đồ Muslim bước vào hành đạo mà họ chẳng có tí kiến thức về hình thức hành đạo đó. Đây là hành động cầu thả, lơ là, đúng hơn là không quan tâm hành đạo, chỉ làm cho có hình thức, cho xong việc. cầu xin Allah tha thứ và ban chỉ đạo cho tín đồ Muslim.

5) Có số người chạm cả bốn góc của Ka'bah, góc đá đen, góc Yamaani, góc Shaami và góc I'roqi bằng niềm tin sùng bái Ka'bah và một số khác thì dấn mình dính vào màn che Ka'bah ở cả bốn mặt Ka'bah, hành động này càng sai.

Trong khi đó giáo lý chỉ khuyến khích sờ và hôn đá đen khi dễ dàng còn không thì chào tay về hướng đá đen là đủ.

Về góc Yamaani chỉ khuyến khích sờ khi dễ dàng chứ không hôn, còn khi khó khăn do đông đúc thì cứ đi qua không chào tay về hướng nó, bởi không được truyền lại từ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم.

Về góc Shaami là góc ngay sau góc đá đen, việc sờ góc này là Bid-a'h mà ông Ibnu A'bbaas đã cấm ông Mu-a'wiyah bin Abi Sufyaan khi ông sờ cả bốn góc Ka'bah, ông nói: *“Tôi chỉ nhìn thấy Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم chạm mỗi đá đen và góc Yamaani và Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم là tấm gương cao quý.”* Nghe xong ông Mu-a'wiyah nói: *“Bạn đã nói đúng.”* Rồi ông rút lại hành động sai của mình sau khi đã sờ cả bốn góc Ka'bah, ông nói: *“Không phải bất cứ gì của Ka'bah đều sờ chạm.”* **(64)**

6) Lớn tiếng lúc cầu xin, có số người đã gào thét khi cầu xin làm mất đi tính tôn nghiêm của Ka'bah, làm mất đi sự điềm tĩnh của bản thân, gây phiền toái đến mọi người Tawwaaf xung quanh, đây quả là hành động đáng phải ngăn chặn. Trong một đêm nọ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nghe được một số Sahabah dâng lễ Salah đọc lớn tiếng thì Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم cấm gây ồn ào làm mất tập trung người xung quanh vì họ cũng đang khẩn cầu Allah, Người nói:

{ لَا يُؤذِينَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا }

(64) Hadith do Al-Bukhori ghi số (3/553) và Imam Ahmad ghi số (1/217).

“Tuyệt đối cấm các người làm phiền các người anh em của mình.”⁽⁶⁵⁾ hành động ồn ào bằng lời cầu xin là đi ngược với lệnh của Allah:

﴿أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ الأعراف:

55

﴿Các người hãy cầu xin Thượng Đế các người khúm núm và thì thầm. Quả thật, Ngài không yêu thích những kẻ làm điều quá đáng.﴾ Al-A'raaf: 55 (chương 7).

7) Một sai lầm lớn khác trong Tawwaaf là số người bắt đầu Tawwaaf tại cửa Ka'bah thay vì tại góc đá đen, những ai bắt đầu Tawwaaf tại cửa Ka'bah không được công nhận là đã Tawwaaf, bởi Allah phán:

﴿وَلَيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾ الحج : 29

﴿Và chúng hãy đi Tawwaaf quanh ngôi đền Ka'bah thiên cổ.﴾ Al-Hajj: 29 (chương 22), và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã bắt đầu Tawwaaf tại đá đen và nói:

{حُدُّوْا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ}

“Các người hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.”⁽⁶⁶⁾ Cho nên những ai bắt đầu Tawwaaf tại cửa Ka'bah hoặc vượt vị trí đá đen dù chút ít thì xem như vòng đó không được công nhận, bắt buộc phải Tawwaaf vòng mới.

⁽⁶⁵⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1332) và Ahmad ghi số (3/94).

⁽⁶⁶⁾ Hadith do Al-Baihaqi ghi số (5/125), Ahmad ghi (2/54).

Chính phủ Vương Quốc Saudi đã vạch một đường dài bằng mực sẫm ngay sau góc đá đen đến hết khoảng Tawwaaf để người Tawwaaf dễ dàng nhận biết mà Tawwaaf, vậy mà vẫn còn người mắc phải lỗi lầm này. Tóm lại, tín đồ hành hương cần quan tâm đến điều này kẻo cuộc hành hương của mình bị thiếu sót.

Hỏi (277): Quý Sheikh, có một số người Tawwaaf đã cố ý đứng lại tại vạch này mà cầu xin rất lâu gây cản trở việc Tawwaaf của người khác, vậy theo giáo lý ra sao ?

Đáp: Vạch này không có nghĩa là phải đứng lại tại đây lâu hơn, vốn chỉ muốn nhắc nhở người Tawwaaf điểm bắt đầu và kết thúc của vòng Tawwaaf. Tại vạch này chỉ cần hướng mặt về đá đen và chào tay về nó là bước đi. Có số người đứng tại vạch này mà định tâm bằng lời như bê tôi định tâm Tawwaaf vì Allah bầy vòng cho U'mroh hoặc tự nguyện hoặc tương tự thì lại rơi vào sai lầm trong định tâm như chúng tôi đã giải thích ở phần trên là việc định tâm bằng lời là Bid-a'h bởi vốn không được bắt nguồn từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم và cũng không từ một vị Sohabah nào, vả lại, việc hành đạo là của Allah và Ngài biết rõ bạn đang nghĩ gì nên không cần phải định tâm bằng lời.

Các sai phạm về hai Rak-at sau Tawwaaf

Hỏi (278): Mong quý Sheikh chỉ rõ các sai sót về hai Rak-at sau Tawwaaf ?

Đáp: Các sai sót liên quan đến Tawwaaf còn lại hai Rak-at sau Tawwaaf, cụ thể như sau:

1) Một số người tưởng rằng phải thực hiện hai Rak-at sau Tawwaaf ngay tại Maqom Ibrohim hoặc gần đó, với suy nghĩ này thấy họ cố gắng tranh giành để được hành lễ, họ mặc cho người có đông thế nào, có gây phiền hà bao nhiêu, thậm chí chỉ vì một người nam hoặc một người nữ hành lễ hai Rak-at này mà cả nhóm sẵn sàng bao quanh để bảo vệ Salah cho người đó mặc cho mọi người che lấn để đi ngang họ, đôi khi xô đẩy, mắng chửi hoặc đánh nhau tại nơi tôn nghiêm và đôi khi vì xô đẩy làm cho người Tawwaaf chuyển vai trái ra hướng khác Ka'bah rồi hư vòng Tawwaaf đó của họ. Đối với người hiểu biết chắc hiểu rằng đây là hành động Harom, không được làm bởi người Tawwaaf xứng đáng hơn người hành lễ Salah vì họ không còn chỗ nào khác để Tawwaaf còn người Salah thì được phép hành lễ bất cứ nơi nào trong Masjid, chỉ cần đứng sao để Maqom ở giữ mình và Ka'bah dù có xa thì y đã làm đúng Sunnah và tránh được gây phiền toái đến người khác.

2) Có người kéo dài hai Rak-at Salah này như đọc dài, Rukua' dài, quỳ lạy lâu, tất cả đều trái ngược Sunnah, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã thực hiện rất ngắn hai Rak-at này, ở Rak-at thứ nhất sau bài Fatihah Người đọc chương Al-Kafirun (109) và ở Rak-at thứ hai Người đọc chương Al-Ikhlos (112), sau Salam là Người liền đứng dậy để tạo qui tắc cho cộng đồng, bởi

lúc này người khác xứng đáng ở vị trí này hơn bạn đặc biệt là vị trí gần Maqom trong những ngày đông đúc.

3) Có số người sau hai Rak-at này thì cầu xin, họ gơ tay mà cầu rất lâu trong khi việc cầu xin sau hai Rak-at này không nằm trong cung cách của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم trong khi Người là lãnh đạo của cộng đồng, chỉ đạo của Người là hoàn hảo nhất, cho nên sau hai Rak-at người hành hương nên rời ngay vị trí này để dành lại cho người khác xứng đáng hơn, còn ở lại lâu là đã làm khác Sunnah.

4) Việc cầu xin tại Maqom, có những người đứng tại Maqom Ibrohim rất lâu mà họ gọi là Du-a' Maqom, đây là loại Du-a' vô cơ sở, đây là điều Bid-a'h của Bid-a'h trong khi tất cả Bid-a'h là làm lạc, vậy mà có người đứng cầm sách mà hét lớn tiếng còn những người phía sau thì nói Amin. Đây quả là hành động sai nghiêm trọng, do gây phiền toái đến người khác điều vốn đã bị Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم cấm.

Đây là những sai phạm mắc phải liên quan đến hai Rak-at sau Tawwaaf, mong giúp tín hữu Muslim đi đúng chỉ đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم, một chỉ đạo toàn mỹ nhất.

**Giáo lý việc sau Salah Sunnah gơ tay cầu xin xong
vuốt lên mặt**

Hỏi (279): Quí Sheikh đã đề cập về sai phạm về hai Rak-at sau Tawwaaf là cầu xin sau Salah, bên cạnh đó có những người cầu xin xong thì vuốt tay lên mặt, vậy hành động này có phải là Sunnah hay không ?

Đáp: Trong câu hỏi gồm hai ý:

Vấn đề thứ nhất: Vuốt tay lên mặt sau Du-a'

Vấn đề thứ hai: Du-a' sau Salah Sunnah.

Về vấn đề thứ nhất là vuốt tay lên mặt sau Du-a' thì có một vài Hadith nói về chủ đề này, tuy nhiên giữ U'lama có bất đồng ý kiến về sự yếu kém của Hadith.

Theo Sheikh Al-Islam Ibnu Taimiyah cho rằng với các Hadith này không đủ để làm bằng chứng, vì tính yếu kém của Hadith, do trái ngược với mặt nổi mà Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم thường làm được ghi chép trong hai bộ Soheeh Al-Bukhori, Soheeh Muslim và trong các bộ sách Hadith khác. Theo các bộ sách Soheeh thì Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم giờ tay lên khi Du-a' nhưng không hề kể rằng Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم vuốt tay lên mặt, điều này khẳng định rằng Người không làm điều này, nếu có làm là đã truyền lại đến chúng ta rồi. Theo Sheikh Al-Islam Ibnu Taimiyah việc vuốt tay lên mặt sau Du-a' là việc làm Bid-a'h.

Theo một số U'lama khác như Ibnu Hajar Al-A'sqolaani ghi trong bộ Bulugh Al-Marom cho rằng tuy các Hadith này yếu kém nhưng có thể áp dụng được vì được hỗ trợ bởi các đường truyền Hadith khác.

Còn theo ý kiến của riêng tôi là không vuốt tay lên mặt sau Du-a', bởi cho dù Hadith này được hỗ trợ bởi các đường truyền Hadith khác thì lời Hadith đi ngược lại với lời các Hadith Soheeh trong khi số lượng Hadith Soheeh rất nhiều đều ghi rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ giơ tay lên Du-a' nhưng không hề ghi rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã vuốt tay lên mặt.

Tóm lại, không nên nói những ai vuốt tay lên mặt là Bid-a'h mà chỉ có thể nói là không nên vuốt, và khi có thấy ai vuốt thì cũng đừng có cản ngăn. Xong vấn đề thứ nhất.

Về vấn đề thứ hai là Du-a' sau Salah Sunnah: Nếu ai đó cho rằng sau Salah Sunnah như Rawaatib đi chẳng hạn là phải Du-a', thế là y duy trì mãi hành động này, e rằng đây là điều Bid-a'h bởi không được truyền lại là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã làm thế, vì Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم hành lễ Salah Sunnah rất nhiều nhưng không hề được truyền lại là Người đã cầu xin sau Salah Sunnah đó, nếu có là đã truyền lại cho cộng đồng của Người rồi có thể là lời nói hoặc hành động hoặc sự hài lòng cho người khác làm.

Chú ý khi người Muslim hành lễ Salah là y đang đối thoại với Allah, lúc này không nên bỏ vấn đề Du-a' đến khi kết thúc Salah thì quay lại Du-a'. Tốt nhất là Du-a' trước khi chào Salam bởi đây là cơ hội tốt nhất như Sheikh Al-Islam Ibnu Taimiyah đã nói. Hỡi tín hữu Muslim khi bạn muốn cầu xin Allah thì hãy cầu xin Ngài trong Salah lúc trước chào Salam, bởi đây là vị trí được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ điểm như được thuật lại

từ Hadith Abdullah bin Mas-u'd رضي الله عنه khi nói về Tashahhud:

{ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الدُّعَاءِ مَا شَاءَ}

“Xong các người hãy lựa chọn các Du-a’ mà các người muốn cầu xin.” **(67)**

Các sai phạm về Sa-i’

Hỏi (280): Quý Sheikh, chúng tôi muốn biết thêm về các sai phạm khi người hành hương hướng đến Sa-i’, lúc Sa-i’ và các lời cầu xin liên quan ?

Đáp: Các sai phạm liên quan đến Sa-i’ hiện rõ trong tôi gồm các sai phạm sau:

1) **Nói định tâm bằng lời:** Có số người hành hương khi hướng đến núi Sofa thì nói: “*Rằng tôi định tâm Sa-i’ bảy vòng vì Allah*” xong y kê tên cuộc hành hương mình đang làm. Họ nói lời này khi đang hướng đến Sofa hoặc khi đang leo lên Sofa. Như được giải thích ở trên là việc định tâm bằng lời là Bid-a’^h bởi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم không hề định tâm bằng lời bao giờ, trong khi đó Allah phán:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ﴾

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا ﴿٦١﴾ الأحزاب: 21

(67) Hadith do Al-Bukhori ghi số (835) và Muslim ghi số (402).

﴿**Chắc chắn trong các người có vị Thiên Sứ của Allah, Y là một gương đạo đức mẫu mực cho những ai hy vọng về (cuộc gặp gỡ) với Allah và ngày (phán xử) cuối cùng và đồng thời họ tưởng nhớ Allah thật nhiều.**﴾ Al-Ahzaab: 21(chương 33), và Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم nói:

إِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ وَشَرُّ الْأُمُورِ
مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلَّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ

“**Rằng lời phán toàn mỹ nhất là Kinh Sách của Allah (tức Qur’an) và chỉ đạo toàn mỹ nhất là chỉ đạo của Muhammad và điều tồi tệ nhất là cải cách trong tôn giáo và tất cả sự cải cách là Bid-a’h.**”**(68)**

Để định tâm con người chỉ cần suy nghĩ trong lòng về điều mình muốn làm, bởi Allah luôn am tường mọi thứ và biết rõ ý nguyện con người muốn gì.

2) Có số người khi lên đến Safo, sau khi hướng mặt về Ka’bah thì họ giơ tay chào giống như lúc họ Takbeer trong Salah vậy, đây là hành động sai. Bởi xưa kia khi lên Sofa là Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم giơ tay lên cầu xin chứ không phải giơ tay lên giống như Takbeer trong Salah. Lưu ý với người hành hương khi lên Sofa thì hướng mặt về Qiblah và giơ tay lên cầu xin bằng các lời Du-a’ được truyền lại từ Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم.

3) Có số người đi từ Sofa đến Marwah bằng một kiểu đi bộ duy nhất, họ không màng đến giữa hai

(68) Hadith do Muslim ghi số (867).

dấu hiệu đèn xanh là chạy bộ, hành động này trái ngược Sunnah, bởi xưa kia Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã chạy bộ rất nhanh ở giữa khoảng này tức từ đèn xanh này đến đèn xanh kia. Theo giáo lý qui định khi người hành hương đến vị trí đèn xanh sau khi xuống Sofa là chạy nhanh nhất có thể để đến vị trí đèn xanh phía trước là đi bộ lại bình thường. Với điều kiện là không gây ảnh hưởng đến người xung quanh và ít người đi Sa-i', ngoài khu vực này thì đi bộ bình thường, có thể mới đúng Sunnah.

4) Có người chạy chậm suốt bảy vòng của Sa-i', họ chạy từ Sofa đến Marwah rồi chạy từ Marwah đến Sofa, với hành động này vị phạm hai điều sai hoặc nhiều hơn:

Sai thứ nhất: Đi nghịch lại Sunnah.

Sai thứ hai: Gây khó khăn cho bản thân, bởi có những người không thể chạy bộ nhưng do cứ nghĩ chạy bộ do tưởng là Sunnah nên cố chạy hết cả bảy vòng.

Có người muốn chạy thật nhanh để cho xong phần Sa-i', hành động này còn tồi tệ hơn hành động trước. Đây quả là hành động bởn cợt trong hành đạo, ngao ngán và muốn làm cho xong, điều này nói lên niềm tin yếu kém của Muslim và y không yêu thích hành đạo. Đối với tín đồ Muslim cần phải thỏa mãn hài lòng, chuyên tâm khi hành đạo, yêu thích hành đạo theo đúng cung cách được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ dạy.

Sai thứ ba: Gây ảnh hưởng đến người Sa-i' cùng, đôi khi đụng trúng họ, che lẫn họ. Tôi xin khuyên quý tín hữu hãy luôn bám sát chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bởi đó mới là chỉ đạo tốt nhất. Cụ thể là đi bộ bình khi Sa-i'

ngoại trừ khi đến đèn báo màu xanh thì chạy nhanh có thể để đến đèn xanh kia nhưng tuyệt đối không gây khó khăn cho mình và gây ảnh hưởng đến người khác.

5) Có người lặp lại bảy lần câu Kinh sau ở bảy vòng Sa-i'

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ البقرة: 158

﴿**Quả thật, (hai ngọn núi) Sofa và Marwah (tại Makkah) là một trong những dấu hiệu (hành hương) của Allah.**﴾ Al-Baqoroh: 158 (chương 2), đây là hành động đi nghịch Sunnah. Theo Sunnah là sau khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم hoàn thành hai Rak-at sau Tawwaaf là người hướng đến Sofa, khi đến gần Sofa thì người đọc:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ البقرة: 158

﴿**Quả thật, (hai ngọn núi) Sofa và Marwah (tại Makkah) là một trong những dấu hiệu (hành hương) của Allah.**﴾ Al-Baqoroh: 158 (chương 2), và đọc tiếp:

{أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ} ((Ab da u bi maa ba da ol lo hu bi hi)) **(69)** điều này nói lên rằng khi Sa-i' là phải bắt đầu từ Sofa bởi đây là một trong các biểu hiệu của Allah, và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ đọc câu Kinh này khi bắt đầu Sa-i' và khi đến gần Sofa, chứ không phải đọc khi bắt đầu vòng mới, nghĩa là không đọc khi đến Marwah và cũng không đọc khi trở lại Sofa lần hai, lần ba .v.v.. vì vậy, tín đồ Muslim không được tự ý đọc thêm câu Kinh này mà chỉ

(69) Ý nghĩa: {Tôi khởi đầu bằng những gì Allah đề xướng.}

được đọc khi Sa-i' và khi đến gần Sofa ở vòng đầu tiên duy nhất.

6) Có người mỗi vòng Sa-i' là đọc một bài Du-a' riêng biệt, như đã được giải thích đây là Bid-a'h, rằng Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم không hề Du-a' riêng biệt cho từng vòng Sa-i', cũng không trong Tawwaaf. Đây là hành động Bid-a'h, bởi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم nói:

{كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ}

“Tất cả điều Bid-a'h là con đường lạc lối tối tăm.” (70)

Cho nên người Sa-i' hãy bỏ hết các lời cầu xin này mà hãy cầu xin bằng chính ngôn ngữ của mình với những khát vọng của bản thân, cầu xin điều tốt lành ở trần gian và ngày sau hoặc tụng niệm Allah hoặc đọc Qur'an hoặc bằng các lời nói khác kính dâng lên Allah, bởi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم đã nói:

{إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْحِمَارُ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ}

“Chẳng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka'bah, Sa-i' giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.” (71)

7) Đọc các sách Du-a' không rõ nguồn gốc, có rất nhiều người hành hương cầm trên tay những quyển

(70) Hadith do Muslim ghi số (867).

(71) Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

sách không hiểu được ý nghĩa bên trong viết gì nhưng họ vẫn say sưa đọc để thờ phượng Allah trong khi họ không phải là người Ả Rập và cũng chẳng hiểu các lời Du-a' đó cầu xin điều gì, quả là một tai hại khôn lường.

Cách giải quyết là mỗi người hành hương tự cầu xin Allah bằng chính ngôn ngữ của mình với những nhu cầu mình đang cần nó, từ tốt đẹp ở trần gian và tốt đẹp ở ngày sau, điều này tốt hơn nhiều so với các lời Du-a' mà anh không biết nghĩa của nó. Với điều này chẳng phải anh cầu xin Allah mà bản thân không hiểu mình cầu xin gì, đây chẳng phải là phí thời gian và phơi bày sự ngu dốt của bản thân hay sao. Nếu muốn vẫn có thể nói đây là hành động thiếu văn hóa với Allah.

8) Bắt đầu Sa-i' tại Marwah, một số người không biết đã cho rằng bắt đầu Sa-i' tại Marwah cũng giống như tại Sofa hoặc khi vào Masjid thì Marwah gần với họ hơn nên họ Sa-i' luôn. Nếu Sa-i' theo cách này thì khi đã bảy vòng chỉ được tính là sáu vòng bởi vòng đầu tiên không được tính, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ định phải bắt đầu Sa-i' tại Sofa khi Người nói:

{أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ}

((Ab da u bi maa ba da ol lo hu bi hi))⁽⁷²⁾

9) Số người tưởng rằng một vòng của Sa-i' là bắt đầu tại Sofa và kết thúc tại Sofa giống như Tawwaaf bắt đầu tại đá đen và kết thúc tại đá đen, điều này còn tồi tệ hơn bởi khi Sa-i' Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ định

⁽⁷²⁾ **Ý nghĩa:** {Tôi khởi đầu bằng những gì Allah đề xướng.}

phải bắt đầu Sa-i' tại Sofa và kết thúc tại Marwah. Nghĩa là từ Sofa đến Marwah là một vòng và trở lại từ Marwah đến Sofa là vòng thứ hai. Vậy mà vẫn có người hành hương không chịu học hỏi kiến thức trước khi hành hương, họ không biết đâu là giới hạn cho phép để làm cho đúng. Vì vậy, mỗi tín đồ Muslim phải tự tìm hiểu kiến thức Islam trước khi bước vào hành đạo, có thể mới tôn thờ Allah bằng sự sáng suốt.

10) Sa-i' mà không hành hương, có số người thờ phượng Allah bằng Sa-i' giữa Sofa và Marwah nhưng họ không hành hương Hajj và cũng không U'mroh, họ nghĩ Sa-i' giống như Tawwaaf là được phép làm tự nguyện, điều này sai. Vì vậy, khi Sa-i' U'mroh - tức trong thời gian U'mroh - anh sẽ nhìn thấy có người ăn mặc bình thường vẫn Sa-i', nếu hỏi: *"Tại sao anh làm thế?"* thì y sẽ trả lời: *"Tôi muốn thờ phượng Allah bằng Sa-i' giống như tôi thờ phượng Ngài bằng Tawwaaf vậy."* Đây là hành động của người dốt và tỏ vẻ không ngoan, tự cho rằng mình hiểu biết nhưng y chẳng có kiến thức gì cả.

Còn trong thời gian Hajj, cụ thể là trong ngày E'id sau khi người hành hương ném đá trụ A'qobah, cạo đầu thì họ được phép ăn mặc quần áo bình thường để Tawwaaf và Sa-i'.

Tóm lại, việc ai đó thờ phượng Allah bằng Sa-i' mà y không hành hương Hajj và cũng không U'mroh là vô căn cứ, vô cơ sở, hành động này bị xem là Bid-a'h. Và điều này thường chỉ có người dốt về giáo lý mới làm nó.

11) Sa-i' bằng xe lăn trong khi vẫn mạnh khỏe, có số người cầu thả Sa-i' bằng xe lăn trong khi họ vẫn đi

đứng bình thường, trong khi đó có rất nhiều U'lama cho rằng Sa-i' bằng xe lăn không được công nhận trừ phi có lý do. Biết rằng vấn đề này có bất đồng ý kiến giữa U'lama cụ thể việc đi bộ có phải là điều kiện để Sa-i' được công nhận hay không, ngoại trừ có lý do? Vì vậy, người hành hương cần cố gắng hết sức có thể để đi bộ lúc Sa-i' khi sức khỏe cho phép còn khi không có sức khỏe thì Allah không ép con người làm quá sức của mình, bởi lúc bà Um Salamah than với Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم rằng sức khỏe bà thì Người bảo:

{طُوفِي مِنْ وَّرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ}

“**Nàng hãy Tawwaaf phía sau mọi người trên lưng vật cưỡi.**”⁽⁷³⁾ thấy rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ cho phép cưỡi con vật lúc Sa-i' là do bà Um Salamah bị bệnh không thể tự đi. Dựa vào điều này đối với ai không thể tự đi lại do bệnh hoặc tật nguyên hoặc vì nguyên nhân nào đó thì được phép ngồi xe lăn để Sa-i'.

Việc nữ leo lên Sofa và chen lấn với nam giới

Hỏi (281): Quý Sheikh, biết rằng núi Sofa có không gian hẹp và Marwah còn hẹp hơn, vậy mà có rất nhiều phụ nữ cố leo lên, cố chen lấn với nam giới để được đứng trên đó, vậy theo Sunnah phụ nữ có được lên Sofa và Marwah không ?

Đáp: Giới U'lama bảo rằng: Không phải Sunnah việc phụ nữ leo lên Sofa và Marwah, phụ nữ chỉ cần

⁽⁷³⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1619) và Muslim ghi số (1276).

đứng tại chân núi rồi tiếp tục các vòng Sa-i' của mình. Có lẽ những phụ nữ mà anh thấy leo lên Sofa và Marwah là đi cùng với Muhrim, nếu vậy thì các nàng không nên rời xa Muhrim kẻo bị thất lạc, còn không thì tốt nhất không nên leo lên núi nhằm tránh trường hợp che lẩn với nam giới.

Hình thức Sa-i' giữa hai đèn xanh

Hỏi (282): Quý Sheikh đã nói là chạy nhanh khi đến đèn xanh khi Sa-i' từ Sofa đến Marwah, vậy có cần phải chạy nhanh khi Sa-i' từ Marwah đến Sofa không ?

Đáp: Có, nên chạy nhanh chứ không bắt buộc khi đến vị trí giữa hai đèn xanh này dù hướng từ Sofa đến Marwah hay hướng từ Marwah đến Sofa, bởi mỗi vòng đều riêng biệt nhau.

Người Sa-i' có cần nói: {أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ}

Hỏi (2): Quý Sheikh, người Người Sa-i' có cần nói: {أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ} giống như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói không ?

Đáp: Được truyền lại chính xác từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم là khi Người đi đến gần núi Sofa thì xướng đọc đoạn Kinh:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ط﴾ البقرة: 158

﴿**Quả thật, (hai ngọn núi) Sofa và Marwah (tại Makkah) là một trong những dấu hiệu (hành hương) của Allah.**﴾ Al-Baqoroh: 158 (chương 2), và có thể Người đọc hết cả câu Kinh này, nên ai có đọc hết câu Kinh cũng không sau.

Còn câu: {أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ} cũng nên nói theo noi theo tấm gương của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم và để bản thân cảm nhận rằng mình làm việc này là vì Allah khi công nhận điều này thuộc các biểu hiệu của Ngài và bắt đầu Sa-i' tại Sofa.

Bổn phận của người dẫn đoàn hành hương Hajj

Hỏi (284): Quý Sheikh đã cho rằng hành động sai việc người dẫn đầu Tawwaaf và Sa-i' cầm sách Du-a' đọc trước rồi người phía sau lặp lại, muốn được Sheikh giải thích cụ thể hơn ?

Đáp: Đúng vậy, những người dẫn đoàn Tawwaaf và Sa-i' họ thuộc rất nhiều Du-a' từ quyển sách Du-a', nhưng nếu như anh lại hỏi ý nghĩa lời Du-a' là gì, tin rằng họ không có kiến thức để trả lời, tuy vậy mà những người phía sau chỉ biết mỗi lặp lại như vẹt từng câu, từng chữ của người dẫn đoàn. Đây quả là một sai phạm nghiêm trọng.

Giá như người dẫn đoàn dạy nhóm người hành hương cụ thể mỗi việc làm khi Tawwaaf và Sa-i' và bảo họ mọi người cứ làm theo chỉ dẫn và cầu xin bất cứ các người muốn bằng chính ngôn ngữ của mình, tôi luôn sát cánh bên mọi người có gì cứ việc tư vấn tôi hoặc có sai tôi sẽ góp ý, có thể tốt đẹp biết bao. Chứ

việc y hô to lời Du-a' và mọi người đồng loạt lặp lại quả gây phiền toái không ít đến mọi người Tawwaaf và Sa-i'.

Và khi dẫn đoàn nói: Tôi sẽ đi trước mọi người để hướng dẫn mọi người làm, rồi y chạm vào đá đen hoặc giơ tay chào đá đen khi đến ngang và nói Ollohu Akbar; rồi nói cầu xin câu Kinh sau khi đến góc Yamaani và đá đen:

﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

البقرة: 201

﴿**Lạy Thượng Đế của bầy tôi! Cầu xin Ngài ban cho bầy tôi tất cả những điều tốt lành ở trần gian và tất cả những điều tốt lành ở Ngày Sau và xin hãy bảo vệ, che chở bầy tôi tránh xa hỏa ngục.**﴾ Al-Baqoroh: 201 (chương 2). Được thế tốt đẹp biết bao, làm cho người hành hương có lòng kính sợ và cảm nhận được giá trị Tawwaaf của mình, điều này tốt hơn nhiều việc biến mọi người thành con vẹt chỉ biết nói theo mà không hề nắm rõ được việc mình làm là gì.

Các sai phạm về hót tóc và cạo đầu

Hỏi (285): Quý Sheikh về việc hót tóc và cạo đầu sau Sa-i' U'mroh hoặc vào ngày Hajj ở Mina có điều gì sai phạm không ?

Đáp: Có số người cạo trọc nửa đầu chừa lại nửa đầu, chính mắt tôi đã thấy điều này. Có lần tại chỗ Sa-i' tôi thấy người đàn ông cạo trọc nửa đầu và chừa nửa

đầu tóc còn lại, tôi liền giữ anh ta lại để hỏi nguyên nhân thì anh ta nói: “*Tôi muốn làm U’mroh hai lần nên lần này tôi cạo nửa đầu và lần tới tôi cạo thêm nửa đầu còn lại*” đây quả là hành động của người kém kiến thức Islam, với điều này không một U’lama nào nói cả.

Có số khác chỉ hót ít tóc rồi Tahallul – tức trở lại hiện trạng bình thường – điều này trái ngược với câu Kinh:

﴿مُخَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ الفتح: 27

﴿**Các người cạo đầu hoặc hót tóc.**﴾ Al-Fat-h: 27 (chương 48), cho nên, buộc phải hót tóc thấy rõ mình đã hót, chứ còn việc hót vài sợi tóc thì không thể nhận biết đã hót mà còn làm nghịch lệnh của Allah.

Liều thuốc cho hai sai phạm này là cạo trọc đầu hoàn toàn khi muốn cạo đầu hoặc hót tóc đều cả đầu chứ việc hót vài sợi tóc thì không được xem là hót.

Có người sai phạm lỗi thứ ba, là sau khi Sa-i’ xong họ không tìm thấy thợ hót tóc thì họ về nhà thay quần áo bình thường rồi hót tóc sau đó, điều này sai phạm nghiêm trọng hơn, bởi người hành hương không được trở lại hiện trạng bình thường cho đến khi cạo đầu hoặc hót tóc, bởi Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم đã ra lệnh cho Sahabah trong Hajj Wida’, riêng những ai không có súc vật giết tế chuyển Hajj thành U’mroh, Người bảo:

{فَلْيَقَصِّرْ وَلَا يَحْلِلْ}

“Các người hãy hót tóc và trở lại hiện trạng bình thường.”⁽⁷⁴⁾ điều này cho thấy người hành hương không được trở lại hiện trạng bình thường cho đến khi hót tóc.

Dựa vào điều này, khi người hành hương sau Sa-i' không tìm thấy thợ hót tóc thì phải duy trì trên hiện trạng Ehrom cho đến khi hót tóc hoặc cạo đầu. Nếu như ai đó trở lại hiện trạng bình thường trước khi hót tóc hoặc cạo đầu là do dốt về giáo lý Islam thì y không có tội, nhưng khi biết được điều này Harom là phải mặc liền ngay bộ Ehrom, rồi hót tóc hoặc cạo đầu mới được trở lại hiện trạng bình thường.

Đây là những sai phạm tôi có thể nhớ được liên quan đến hót tóc và cạo đầu.

Các sai phạm về Mina

Hỏi (286): Quý Sheikh chúng tôi muốn được biết thêm các sai phạm về Mina và việc qua đêm ở đó ?

Đáp: Trong các sai phạm hướng đến Mina đã từng đề cập đến việc mọi người không hô to Talbiyah, có khi đi ngang qua tập thể đông đúc nhưng không nghe hoặc chỉ vài người thì thào lời Talbiyah, trong khi Islam cho phép hô to lời Talbiyah với khả năng có thể giống như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ra lệnh và Sohabah đã hô hào lời Talbiyah, bởi khi người hành hương hô hào to thì bất cây, đá, vật cứng, vật mềm sẽ nghe được lời

⁽⁷⁴⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1691) và Muslim ghi số (1227).

Talbiyah đó, vào ngày phán xét chúng sẽ làm nhân chứng biện hộ trước Allah.

Sai phạm về Mina là người hành hương đi thẳng đến A'rofah, bỏ không qua đêm tại Mina vào ngày mùng 8, tuy biết việc qua đêm này không bắt buộc nhưng tốt nhất con người không nên bỏ, bởi đây là cung cách hành đạo của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم, từ sáng ngày mùng 8 Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đến ở Mina cho đến sau mặt trời mọc của ngày mùng 9 - tức ngày A'rofah - sau hành động này Người nói:

{ خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ }

“Các người hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.” (75)

Việc không qua đêm ở Mina vào ngày mùng 8 không bị sao cả, bởi Hadith U'rwah bin Al-Mudhris رضي الله عنه rằng ông đã hỏi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم sau khi đã hành lễ cùng Người Salah Fajr tại Muzdalifah, ông hỏi: *“Thưa Thiên Sứ của Allah, rằng tôi đã mà mệt thân mình và con vật cưỡi của tôi, là không một ngọn núi nào đi qua mà tôi lại không đứng lại trên nó.”* Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nói:

{ مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هَذِهِ وَوَقَّفَ مَعَنَا حَتَّى نَذْفَعَ وَقَدْ وَقَفَ بِعَرَفَةَ قَبْلَ ذَلِكَ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَقَدْ أَتَمَّ حَجَّهُ وَقَضَى نَفْسَهُ }

“Ai đã tham gia lễ Salah này cùng Ta, đã đứng cùng Ta cho đến khi rời khỏi và y đã đứng trên A'rofah trước đó vào ban ngày hoặc ban đêm, là xem như sự

(75) Hadith do Al-Baihaqi ghi số (5/125), Ahmad ghi số (2/54).

hành hương Hajj đó của y đã hoàn thành và đã hoàn thành xong nghi thức.”⁽⁷⁶⁾ Đây là bằng chứng không bắt buộc người hành hương ở lại Mina vào ngày mùng 8 và đêm mùng 9, nếu ai đó đi thẳng đến A’rofaah thì Hajj đó đúng, tuy nhiên không tốt bằng người ở lại Mina từ sáng mùng 8 đến sau mặt trời mọc của sáng mùng 9.

Sai phạm khác ở Mina là người hành hương vừa gom và vừa rút ngắn lễ Salah, mặc dù biết người đi đường được phép gom lễ Salah lại. Nhưng theo Sunnah ở Mina là Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم chỉ rút ngắn lễ Salah bốn Rak-at thành hai Rak-at và hành lễ trong giờ mỗi lễ Salah riêng biệt, Người hành lễ Zhuhr hai Rak-at trong giờ Zhuhr, Người hành lễ O’sr hai Rak-at trong giờ của nó, Người hành lễ Maghrib ba Rak-at trong giờ của nó, Người hành lễ I’sha hai Rak-at trong giờ của nó và Người hành lễ Fajr hai Rak-at trong giờ Fajr.

Đây là những sai phạm tôi nhớ ra liên quan đến Mina.

Các sai phạm hướng đến A’rofaah và ở trong A’rofaah

Hỏi (287): Quí Sheikh việc hướng đến A’rofaah và ở lại đó có sai phạm nào không, mong được Sheikh chỉ điểm ?

⁽⁷⁶⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1950), Al-Tirmizhi ghi số (891), Al-Nasaa-i ghi số (3039), Ibnu Maajah ghi số (3016), Ahmad ghi số (4/261, 262) và Al-Tirmizhi nói: “*Hadith Soheeh.*”

Đáp: Trong các sai phạm hướng đến A'rofah là anh sẽ không nghe mọi người hô hào lời Talbiyah khi họ hướng đến A'rofah, trong khi được truyền lại là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã hô to Talbiyah mãi đến ngày ném đá trụ A'qobah vào ngày E'id. **(77)**

Sai phạm là có người đã dừng chân trước khi vào địa phận A'rofah, họ ở đó cho đến mặt trời lặn rồi dời đến Muzdalifah, đối với nhóm người này thì cuộc hành hương Hajj của họ không có giá trị bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{الحج عرفة}

“Hành hương Hajj là phải ở A'rofah.” **(78)** vì vậy, những ai không đứng trong địa phận A'rofah vào đúng thời gian được giáo lý qui định thì xem như cuộc hành hương đó của y vô giá trị, bởi Hadith đã được dẫn chứng.

Với tầm quan trọng này chính phủ Vương Quốc Saudi đã cấm bản báo rõ ràng xung quanh vùng đất A'rofah, nếu còn ai đó ở ngoài vùng đất A'rofah thì quả là người cầu thả, lờ là.

Sai phạm khác tại A'rofah, có số người cố tình hướng Du-a' đến ngọn núi mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đứng xưa

(77) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1543, 1544) và Muslim ghi số (1281).

(78) Hadith do Abu Dawood ghi số (1949), Al-Tirmizhi ghi số (889), Al-Nasaa-i ghi số (3044), Ibnu Maajah ghi số (3015), Ahmad ghi số (4/309, 310), Al-Haakim ghi số (1/116, 173) và Al-Tirmizhi nói: “*Hasan Soheeh*”

kia, họ thản nhiên bỏ mặc Qiblah sau lưng mình hoặc bên phải hoặc bên trái, đây là hành động dốt giáo lý và sai phạm. Theo giáo lý là khi Du-a' tại A'rofah người hành hương phải hướng đến Qiblah mặc cho ngọn núi có ở sau lưng, ở bên phải hay ở bên trái, ngoại trừ ngọn núi cùng hướng với Qiblah thì lúc này người hành hương được phép hướng về nó.

Sai phạm khác tại A'rofah, có số người tin rằng phải đứng cho được vị trí mà xưa kia đã đứng trên núi, thế là họ cố gắng vượt khó khăn, gian nan để leo lên ngọn núi, đôi khi không đủ thức ăn, thức uống làm họ phải mất mạng hoặc trượt tay chân mà rơi xuống đất, đây quả là suy nghĩ sai lầm, trong khi được truyền lại chính xác từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم khi người đứng trên núi mà nói:

{وَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفْتُ كُلَّهَا مَوْقِفٌ}

“**Ta đứng tại đây và toàn vùng A'rofah đều là điểm dừng.**”⁽⁷⁹⁾ dựa vào Hadith này thì người hành hương không nên ép mình phải chen lấn đứng trên ngọn núi này, đôi khi phải lạc nhóm, bị nóng và khát. Đây là hành động đại dốt bởi đã ép thân mình làm điều quá sức trong khi vùng đất A'rofah rộng lớn đứng đâu cũng được.

Sai phạm khác tại A'rofah, có số người tưởng rằng cây cỏ trên A'rofah giống như cây cỏ ở Mina và Muzdalifah, nghĩa là không được chặt, bẻ lá v.v.. nếu vi phạm sẽ bị phạt giống như tội săn bắn, điều này sai. Bởi việc chặt bẻ cây cỏ không liên quan đến Ehrom và chỉ

⁽⁷⁹⁾ Hadith do Muslim ghi số (1218).

liên quan đến nơi chôn, một khi cây cỏ trong phạm vi đất Harom thì phải được tôn trọng không được chặt phá, bẻ lá, nhổ cỏ, còn cây cỏ ngoài vùng đất Harom là được phép chặt bẻ dù có đang Ehrom.

Cho nên việc chặt nhổ cây ở vùng đất A'rofah là không vấn đề gì, nghĩa là được phép xâm phạm đến những cây cỏ không do chính phủ bảo vệ tức cây hoang dã, tuy nhiên cây cối ở A'rofah không nên chặt phá khi không có nhu cầu bởi mục đích của cây cối ở vùng đất này thường được chính phủ bảo vệ nhằm mục đích làm sạch không khí, để mọi người có bóng mát.

Các sai phạm tại A'rofah (mở rộng)

Hỏi (288): Quý Sheikh, ngoài các sai phạm vừa nêu còn có sai phạm nào mà người hành hương làm nó khi ở A'rofah không ?

Đáp: Vẫn còn một số sai phạm khác chưa nhắc tôi như:

Sai phạm khác ở A'rofah, là có số người hành hương cho tin rằng ngọn núi mà xưa kia Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đứng rất linh, thấy rằng họ cố gắng leo lên bằng được trên đó rồi hành lễ Salah, rồi sờ chạm, hôn hít các phiếm đã trên núi, có người thì cắt vải treo lên các vách đá v.v.. đây chẳng những là hành động Bid-a'h mà còn là hành động của nhóm người Đa Thần tôn thờ bụt tượng, xưa kia có lần Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đi ngang qua một cây mà người Đa Thần Quraish treo vũ khí lên đó thì nhóm Sahabah liền thỉnh cầu Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم làm cho

họ một cây giống như người Quraish vậy, lặp tức Thiên Sứ nổi giận nói:

{اللَّهُ أَكْبَرُ، إِنَّهَا السَّنَنُ، لَتَرْكَبَنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، قُلْتُمْ وَالَّذِي
نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى ﴿أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا
لَهُمْ ءَالِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ الأعراف: 138}

“Olohu Akbar, rằng đây là vết đố, rằng các ngươi sẽ dẫm phải đường lối của các thế hệ trước các ngươi, Ta xin thề trước Đấng nắm linh hồn Ta trong tay, lời nói mà các ngươi vừa nói giống như nhóm con cháu Isro-il đã nói với Musa ﴿Hãy tạo cho chúng tôi một thần linh giống như họ có thần linh vậy. Musa liền đáp: “Các ngươi quả là nhóm người ngu muội vô kiến thức.”﴾ Al-A’raaf: 138 (Chương 7)”⁽⁸⁰⁾ ngọn núi này không hề có tính quyền năng hay giá trị nào đặc biệt cả, nó giống hệt như các ngọn núi, các ngọn đồi khác trong vùng A’rofaah. Còn việc Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đứng trên núi đó có nghĩa là người hành hương được phép đứng trên nó nếu thuận lợi, dễ dàng chứ không bắt buộc.

Sai phạm khác ở A’rofaah, là có số người hành hương tưởng rằng phải đến tham gia Salah cùng Imam tại Masjid, nên họ không quăng khó khăn để được hành lễ Salah cùng Imam, rồi gây khó khăn cho bản thân, cho mọi người xung quanh, trong khi đó Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nói:

⁽⁸⁰⁾ Hadith do Ahmad và Al-Tirmizhi ghi số (2180) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

{وَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفْتُ كُلَّهَا مَوْقِفٌ}

“Ta dừng tại đây và toàn vùng A’rofah đều là điểm dừng.”⁽⁸¹⁾ và Người nói:

{جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا}

“Ta được ưu tiên chọn đất làm Masjid (hành lễ) và tẩy rửa (thay Wudu và tắm).”⁽⁸²⁾ tốt nhất người hành hương chọn điểm hành hương mà mình cảm thấy thoải mái và tập trung thì đó mới là yêu cầu.

Sai phạm khác ở A’rofah, là có số người hành hương rời khỏi A’rofah hướng đến Muzdalifah trước khi mặt trời lặn, điều này sai, hành động này giống như việc làm của Quraish rằng họ đã rời A’rofah trước mặt trời lặn. Điều này đi ngược lại Sunnah rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ rời A’rofah sau khi mặt trời lặn hoàn toàn và ánh hoàng hôn mất đi một ít, như được ghi trong Hadith Jaabir رضی اللہ عنہ.⁽⁸³⁾ Dựa vào điều này người hành hương phải khẳng định mình đã ở trong phạm vi A’rofah và phải ở đó cho tới mặt trời lặn, giống như người nhịn chay không được xả trừ phi mặt trời lặn, cho nên cấm người hành hương rời A’rofah cho đến khi mặt trời lặn.

Sai phạm khác ở A’rofah, là có số người hành hương giết thời gian bằng tán gẫu, nói xấu người khác, nói chuyện thiên hạ, với hành động này đã vi phạm hai điều cấm:

⁽⁸¹⁾ Hadith do Muslim ghi số (1218).

⁽⁸²⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (438) và Muslim ghi số (521).

⁽⁸³⁾ Hadith do Muslim ghi số (1218).

Thứ nhất: Ăn thịt mọi người bằng cách nói xấu người khác, đây là điều Harom, bởi Allah phán:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾ البقرة: 197

﴿Hajj chỉ được thi hành trong vài tháng đã được ấn định. Ai bước vào cuộc hành hương Hajj thì chớ giao hợp, nói tục hay cãi vả trong suốt thời gian làm Hajj.﴾
Al-Baqoroh: 197 (chương 2).

Thứ hai: Phí thời gian.

Còn khi nói chuyện thông thường không nói điều Haram thì lại phí thời gian, nhưng nếu trước mặt trời nghiêng bóng thì chuyện này không sau, còn sau khi mặt trời nghiêng bóng, sau khi xong Salah Zhuhr và O'sr thì người hành hương nên tận dụng hết thời gian trong Du-a', tụng niệm, đọc Qur'an, đến khi mệt mỏi có thể nói chuyện giây lát bằng những mẫu chuyện vui liên quan đến hồng phúc của Allah để mọi người có niềm tin, có hi vọng. Lưu ý, nhất là thời gian cuối ngày nên tập trung Du-a' bằng cung cách nghiêm trang, kính cẩn với những lời Du-a' từ Qur'an, từ Sunnah bởi đây là thời gian cơ hội để lời Du-a' được đáp lại.

Các sai phạm hướng đến và ở tại Muzdalifah

Hỏi (289): Quý Sheikh, chúng tôi muốn biết thêm các sai phạm trên đường hướng đến Muzdaliyah và ở lại tại đây ?

Đáp: Trong các sai phạm đã được đề cập là mọi người rời A'rofah trước mặt trời lặn.

Trong các sai phạm là mọi người tranh giành nhau rời A'rofah dẫn đến cảnh tượng chen lấn, đôi khi dẫn ra tay nạn giao thông. Trong khi đó Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم rời A'rofah rất êm đềm và bình tĩnh đến nỗi con lạc đà Người cưỡi có thể vừa đi vừa cúi đầu xuống đất, lúc đó Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cầm dây cương mà nói:

{السَّكِينَةُ السَّكِينَةُ}

“**Bình tĩnh, bình tĩnh.**” và thi thoảng Người cũng đi nhanh để lên những ngọn đèo thấp. **(84)** Vì vậy người hành hương hãy rời A'rofah bằng tâm trạng điềm tĩnh, từ từ.

Sai phạm khác là số người dừng chân trước khi đến được địa phận Muzdalifah mà qua đêm đến sau Salah Fajr hôm sau rời tiến đến Mina, những ai có hành động này là y đã thiếu sót nghi thức qua đêm tại Muzdalifah, điều này rất nguy hiểm. Bởi theo một số U'lama thì việc qua đêm này là Rukun (nền tảng) của Hajj, số ít U'lama khác thì cho rằng Sunnah nhưng theo đại đa số U'lama và cũng là ý kiến đúng nhất, việc qua đêm tại Muzdalifah là một trong các điều bắt buộc của nghi thức Hajj.

Sai phạm khác là số người đã hành lễ Salah Maghrib và I'sha trên đường đi trước khi đến Muzdalifah, đây là hành động nghịch lại Sunnah, rằng

(84) Hadith do Muslim ghi số (1218).

Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم đang trên đường hướng đến Muzdalifah thì Người đã dừng lại tiểu và lấy Wudu, lúc đó Usaamah ngồi phía sau hỏi: “*Hành lễ Salah hử Thiên Sứ ?*” Người đáp:

{الصَّلَاةُ أَمَامَكَ}

“**Salah sẽ ở phía trước.**”⁽⁸⁵⁾ thế là Thiên Sứ không hành lễ Salah cho đến khi đặt chân vào vùng đất Muzdalifah, lúc đó đã vào giờ I’sha. Xong Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم đã hành lễ Salah Maghrib và Isha trong giờ I’sha.

Các sai phạm ở Muzdalifah (bổ sung)

Hỏi (290): Quý Sheikh, ngoài các sai phạm đã kể còn có sai phạm nào khác liên quan đến Muzdalifah nữa không ?

Đáp: Có số người quyết không hành lễ Salah cho đến khi nào đến được Muzdalifah cho dù có hết giờ Salah, hành động này thuộc đại tội, bởi tuyệt đối không được trì hoãn Salah đến hết giờ mà không có nguyên nhân, Allah phán:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ النساء: 103

﴿**Rằng nhiệm vụ hành lễ Salah đã được truyền xuống cho những người có đức tin phải hành lễ vào đúng giờ giấc đã ấn định.**﴾ Al-Nisa: 103 (chương 4),

song Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã giải thích rõ giờ giấc và ấn định rõ giới hạn, Allah phán:

﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ البقرة: 229

﴿**Và dám ai vượt các hạn định của Allah thì y thuộc đám người bất công.**﴾ Al-Baqoroh: 229 (chương 2).

Một khi lo sợ giờ Salah sẽ hết trước khi đến Muzdalifah thì bắt buộc bạn phải hành lễ Salah ngay lập tức cho dù chưa đến Muzdalifah. Mỗi người hành lễ theo hoàn cảnh của mình, nếu đi bộ thì dừng lại hành lễ đàng hoàng; còn khi ngồi trên xe không thể xuống xe giống như đi xe khách chẳng hạn thì cứ hành lễ bằng tư thế ngồi trên xe, bởi Allah phán:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ التغابن: 16

﴿**Bởi thế, các người hãy kính sợ Allah theo khả năng của các người.**﴾ Al-Taghaa-bun: 16 (chương 64).

Tóm lại, không ai được phép trì trễ Salah Maghrib và I'sha đến hết giờ I'sha với lý do muốn làm theo Sunnah là hành lễ Salah tại Muzdalifah. Đúng hơn, hành động trì trễ Salah này là nghịch lại Sunnah, rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã trì trễ Salah nhưng vẫn còn trong giờ Salah.

Sai phạm khác về dừng chân tại Muzdalifah là có người hành lễ Salah Fajr trước giờ Fajr, thấy rằng họ đã Azaan trước giờ Fajr khoảng một giờ hoặc nhiều hơn hoặc ít hơn, xong Salah thì họ liền rời đi, hành động này sai trầm trọng. Rằng Salah trước giờ Salah là

không được chấp nhận, đúng hơn là Harom, bởi đã vi phạm giới hạn của Allah, vì Salah đã được giáo lý ấn định giờ bắt đầu và giờ kết thúc hẳn hoi không ai được tự ý hành lễ Salah trước hoặc sau giờ của nó. Salah tốt nhất tại Muzdalifah là hành lễ liền ngay khi vào giờ bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã hành lễ như thế, không vì thế mà tín đồ Muslim hành lễ Salah ngoài giờ.

Sai phạm khác ở Muzdalifah là có người rời Muzdalifah trước khi dừng chân lại đây, thấy rằng họ chỉ đi ngang qua chứ không ở lại, họ nói: “*Chỉ cần đi ngang là đủ*”, điều này sai nghiêm trọng, bởi đi ngang chưa đủ vì theo Sunnah là qua đêm đến hành lễ Salah Fajr, xong đứng tại Ma’shar mà cầu xin Allah cho đến mặt trời ửng thật đỏ thì rời hướng đến Mina. Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ giảm nhẹ cho những người yếu sức khỏe trong gia đình rời Muzdalifah trong đêm, **(86)** bà Asma رضی اللہ عنہا con gái Abu Bakr đã theo dõi mặt trăng, khi mặt trăng lặn là bà cùng mọi người rời Muzdalifah. **(87)**

Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã cho phép người yếu sức khỏe rời Muzdalifah trong đêm nhưng khi nào thì được hành động của Sohabah giải thích đó là sau khi mặt trăng lặn. Điều chắc chắn vào đêm mùng 10 thì mặt trăng phải lặn hơn sau nửa đêm, nghĩa là sau khi đã trôi qua hai phần ba đêm.

Đây là những sai phạm tôi nhớ liên quan đến Muzdalifah.

(86) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1676) và Muslim ghi số (1295).

(87) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1679) và Muslim ghi số (1291).

Các sai phạm về ném đá

Hỏi (291): Quí Sheikh, đâu là các sai phạm mà người hành hương mắc phải khi ném đá ?

Đáp: Như đã rõ người hành hương trong ngày E'id là đến Mina sau khi rời Muzdalifah, việc làm đầu tiên sau khi đến Mina là ném đá vào trụ A'qobah bằng bảy viên đá, ném từ viên và nói Ollohu Akbar trên mỗi viên giống như Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã làm và Người giải thích rõ ý nghĩa của việc ném đá này là:

{إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ}

“**Chẳng qua việc qui định Tawwaaf quanh Ka’bah, Sa-i’ giữa Sofa và Marwah và ném đá là vì để tụng niệm Allah.**”⁽⁸⁸⁾ Tuy nhiên, có rất nhiều sai phạm mà người hành hương mắc phải, như:

Trong các sai phạm đó, có người tưởng rằng việc ném đá phải lượm ở Muzdalifah, thấy rằng họ bận rộn lượm đá ở Muzdalifah trước khi rời khỏi, đây là suy nghĩ sai, bởi đã được phép lượm ở bất cứ đâu tại Mina, tại Muzdalifah hoặc bất cứ nơi nào quan trọng phải là viên đá nhỏ cỡ đầu ngón tay.

Sai phạm khác là thấy họ rửa các viên đá này do lo sợ ai đó đá lên viên đá này hoặc muốn vệ sinh

⁽⁸⁸⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (1888), Al-Tirmizhi ghi số (902) và nói: “*Hasan Soheeh.*”

các viên đá, có lẽ vì vệ sinh phù hợp hơn. Nhưng cho dù có nghĩ sau thì hành động này là Bid-a'h, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم không làm, bởi việc thờ phượng không đúng theo chỉ dẫn của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chính là Bid-a'h còn khi làm không vì mục đích thờ phượng thì lại làm chuyện ruồi bu, phí thời gian.

Sai phạm khác là có người cho rằng ném đá là ném Shayton nên thấy họ tỏ vẻ nóng giận, cáo gắt tựa như Shayton đang đứng trước mặt họ vậy, với hành động này dẫn đến các tệ hại sau:

1) Đây là suy nghĩ sai, bởi việc ném đá cốt là để thực hiện việc tụng niệm Allah, noi theo tấm gương của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, xác định tính thờ phượng, một khi con người thờ phượng Allah và hiểu rõ ý nghĩa việc làm của mình thì quả là một việc hoàn mỹ và thể hiện tính thành tâm của mình.

2) Hệ lụy do suy nghĩ xấu này là con người có hành động thái quá như tỏ vẻ giận dữ, mạnh mẽ, đôi khi gây phiền người xung quanh, đôi khi y xem mọi người trước mặt giống như côn trùng không nhường người già, người yếu, nhìn y tựa như con lạc đà lên con diên.

3) Hệ lụy do suy nghĩ sai này là con người không cảm nhận được hành động ném đá của mình là đang thờ phượng Allah. Có người thêm một số lời nói khi ném đá như: *“Lạy Allah, xin hãy phần nộ Shayton, xin làm lòng Đấng Rohmaan”* lời nói này không phải là Sunnah. Theo Sunnah là nói Ollohu Akbar mỗi khi ném từng viên đá.

4) Hệ lụy do suy nghĩ sai này làm y nhất những cục đá to mà ném vì cho rằng đá càng lớn sẽ gây hại Shayton càng nhiều, đôi khi họ còn ném cả dép, cả gỗ hoặc những gì có thể ném trong khi giáo lý không cho phép ném những thứ này. Vào thời gian trước khi xây cầu ném đá, tôi nhìn thấy hai vợ chồng leo hẳn vào bề mặt đá cả hai ôm lấy trụ đá mà đập bằng dép mặc cho mọi người xung quanh ném đá vào mình, có lẽ vợ chồng họ nghĩ đó mới là con đường đến với Allah nên cố gắng chịu đựng.

Tóm lại, đây là suy nghĩ sai khi ném đá bởi việc ném đá cốt là để sùng bái Allah và thờ phượng Ngài qua việc ném đá đó, và để noi theo chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

Các sai phạm về ném đá (bổ sung)

Hỏi (292): Ngoài các sai phạm mà quý Sheikh đã trình bày còn có sai phạm nào khác cần nhắc nhở nữa không ?

Đáp: Ngoài các sai phạm đã trình bày ở trên, có thêm các sai phạm sau đây:

Trong các sai phạm khác là có người ném đá không vào trong hố, cụ thể là trước đây tại trụ A'qobah có vách tường chắn một mặt của trụ này thế là mọi người cứ ồ ạt ném đá vào bức tường đó, với cách ném này không được công nhận đã ném. Bởi yêu cầu là phải ném hết bảy viên đá vào hố có thể mới hết nhiệm vụ, cho dù sau khi vào hố nó có văng đâu cũng mặc.

Sai phạm khác là có người tưởng rằng phải ném đá trúng cột đá mới được, suy nghĩ này sai. Giáo lý không yêu cầu phải ném trúng cột đá, bởi cột đá chỉ là biểu tượng để mọi người biết mà ném, còn ném trúng cột hay không trúng cột đều được miễn sau viên đá nằm trong hố là được.

Sai phạm khác là có số người không mấy quan tâm việc tự mình thực hiện các nghi thức Hajj, họ nhờ người khác làm thay trong khi y có khả năng, đây là hành động sai. Bởi ném đá là một trong các nghi thức và biểu hiệu của Hajj buộc người hành hương tự thực hiện nó, Allah phán:

﴿وَأْتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ البقرة: 196

﴿**Và các người hãy hoàn thành Hajj và U'mroh vì Allah.**﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2), lệnh này bắt buộc người hành hương tự mình thực hiện hết mọi nghi thức Hajj, không nhờ cậy người khác.

Có số người nói rằng người đông quá tôi không thể thực hiện.

Xin trả lời: Nếu ban ngày đông thì chờ ném vào buổi chiều hoặc vào buổi tối, tuy biết ném vào ban ngày tốt hơn. Nhưng nếu ban đêm có thể dễ dàng ném đá do ít người sẽ tốt hơn nhiều so với việc ném ban ngày để chiến đấu với mệt mỏi, chen lấn đôi khi đá không vào được hố. Tóm lại, thời gian ném đá Allah cho phép rất dài có thể ném bất cứ giờ nào buổi sáng, buổi chiều hoặc ban đêm.

Có số người nói rằng phụ nữ không tiện cho việc chen lấn khi có nam giới.

Xin trả lời: Không phải phụ nữ không tiện cho việc xuất hiện khi có nam giới, chỉ cần phụ nữ ăn mặc kín đáo đúng trang phục Islam là được phép đến ném đá cho mình, còn không chúng tôi cấm phụ nữ không cho rời khỏi nhà luôn. Đúng hơn là phụ nữ yếu đuối không đủ sức chen lấn với nam giới, đôi khi lại xảy ra chuyện không hay thì nên hoãn việc ném đá đến chiều hoặc ban đêm. Thấy rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không cho phép những người yếu như bà Sawdah bint Zum-a'h và những ai như bà nhờ người khác ném đá thay trong khi họ rất cần được thế. Điều này là bằng chứng xác thực cho việc không được nhờ cậy người khác ném đá thay mình với lý do mình là phụ nữ.

Ngoại trừ, những ai không thể tự ném đá không ban ngày cũng không ban đêm thì lúc này cho phép họ nhờ cậy người khác ném đá thay, bởi xưa kia Sahabah đã ném đá thay cho trẻ em do chúng bất lực việc ném đá. Nếu không có bằng chứng này là chúng tôi bảo người bất lực ném đá phải làm điều khác thay thế hoặc không thay thế hoặc phải chịu phạt vì đã bỏ một trong các nghi thức Hajj. Tóm lại, giống như Salah không thể đứng Salah thì ngồi hoặc nằm hoặc chỉ cử động bằng mắt, thì ném đá cũng vậy được phép nhờ người khác ném thay khi hoàn toàn bất lực việc ném đá, nhưng đừng lạm dụng để bỏ bê, lơ là, cầu thả với nghi thức hành hương Hajj, bởi đây là hành động thiếu khôn ngoan và nguy hiểm.

Sai phạm khác là có người tưởng rằng chỉ có đá ở Muzdalifah mới ném được, thấy rằng khi họ bị mất hết hoặc mất một số thì họ cuốn cuộn chạy đi xin, thậm chí mua, điều này ngoài sai phạm còn là đại dột. Như chúng tôi đã trình bày là được ném đá dù lượm ở bất cứ nơi đâu, thậm chí là lượm xung quanh hố đá, bởi không có bất cứ bằng chứng nào cấm nhặt đá quanh hố để ném. Và lại, đá đó không ở trong hố có thể do ai đó đã làm rơi hoặc đá đó được ném từ xa không vào trong hố.

Sai phạm khác là có người ném đá ngược liên tiếp hai ngày 11 và 12, họ bắt đầu từ trụ A'qabah, xong đến trụ giữa, xong đến trụ nhỏ, đây là hành động nghịch với chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم là Người ném theo thứ tự trụ nhỏ, đến trụ giữa và cuối cùng là trụ A'qabah, xong Người nói:

{حُذُوا عَنِّي مَنَاسِكُمْ}

“Các người hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.”⁽⁸⁹⁾

Những ai ném ngược thế này thì bảo y trở lại ném trụ giữa, xong đến trụ A'qabah do hai trụ này phải được ném sau trụ nhỏ.

Còn ai ném trụ nhỏ, xong trụ A'qabah, xong trụ giữa thì bảo y trở lại ném trụ A'qabah bởi trụ này phải được ném sau trụ giữa.

Đối với trường hợp ném lộn do kém kiến thức, nếu phát hiện trong những người Tashreeq thì cần phải

⁽⁸⁹⁾ Hadith do Al-Baihaqi ghi số (5/125), Ahmad ghi số (2/54).

ném lại, còn khi đã qua những ngày này thì không sao bởi sự kém kiên thức của bản thân, vả lại, y cũng đã ném xong ba trụ đá chỉ khác mỗi thứ tự.

Sai phạm khác là có số người ném đá trước khi mặt trời nghiêng bóng, đây là sai phạm lớn, bởi đã ném đá trước giờ bắt đầu nên không được công nhận, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ}

“**Ai làm điều gì mà không có lệnh của Ta thì việc làm đó của y bị trả lại.**”⁽⁹⁰⁾ và được truyền lại Thiên Sứ

صلی اللہ علیہ وسلم chỉ ném sau khi mặt trời đã nghiêng bóng trước khi hành lễ Zhuhr. Bằng chứng cho vấn đề là xưa kia Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم theo dõi rất kỹ sự dịch chuyển của mặt trời, ngay khi mặt trời nghiêng bóng là Người lập tức ném đá trước khi hành lễ Salah Zhuhr như ông Abdullah bin U'mar kể: “*Chúng tôi đã trong tư thế sẵn sàng, khi mặt trời nghiêng bóng là chúng tôi ném đá.*” Nếu như được phép ném đá trước mặt trời nghiêng bóng là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã làm rồi, bởi nó dễ dàng cho cộng đồng và Allah luôn muốn tạo dễ dàng cho con người, Ngài phán:

﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ البقرة: 185

﴿**Allah luôn muốn tạo sự dễ dàng cho các người, chứ không hề muốn gây khó khăn cho các người.**﴾ Al-Baqoroh: 185 (chương 2). Một khi không cho phép ném

⁽⁹⁰⁾ Hadith do Muslim ghi số (1718).

trước mặt trời nghiêng bóng thì hãy biết rằng đó không phải là thời gian để ném đá. Tất nhiên thời gian ném đá của ba ngày 11, 12 và 13 đều giống nhau, đều sau mặt trời nghiêng bóng.

Tín đồ Muslim cần phải thận trọng trong việc thờ phượng, hãy luôn kính sợ Allah trong động tĩnh của mình, rằng ai kính sợ Allah sẽ được Ngài ban cho lối thoát và ai kính sợ Ngài sẽ được Ngài phù hộ mọi chuyện dễ dàng, Allah phán:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ (الأنفال: 29)

29

﴿Hỡi những người có đức tin, nếu các ngươi sợ Allah, Ngài sẽ ban cho các ngươi tiêu chuẩn để phân biệt (phải trái, chân lý và lầm lạc), Ngài sẽ giải tỏa các ngươi khỏi những việc làm tội lỗi và Ngài sẽ tha thứ tội lỗi cho các ngươi. Bởi Allah là Đấng có vô vàn thiên ân vĩ đại.﴾ Al-Anfaal: 29 (Chương 8).

Chú ý, việc ném đá phải được thực hiện ngay trong giờ của nó, ném đá A'qobah phải được thực hiện trong ngày E'id; ném đá ngày 11 phải trong ngày 11; ném đá ngày 12 phải trong ngày 12, tuyệt đối không được trì trệ sang ngày sau, mặc dù vẫn có U'lama xem là được nhưng theo Sunnah là cấm trừ phi có nguyên nhân.

Các sai phạm về ném đá (mở rộng)

Hỏi (293): Quí Sheikh chúng tôi muốn biết thêm nữa các sai phạm liên quan đến ném đá mong được Sheikh mở rộng thêm ?

Đáp: Việc ném đá không yêu cầu phải xác định viên đá đã vào trong hố chỉ cần tin rằng viên đá đã vào hố là được, bởi việc xác định lúc này rất khó và khi khó thì dựa vào lòng tin. Vì giáo lý cho phép áp dụng lòng tin trong hành đạo giống như không biết đã hành lễ bao nhiêu Rak-at ba hay bốn thì Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم bảo:

{فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ ثُمَّ لِيْتَمَّ عَلَيْهِ}

“Hãy dựa vào điều cho rằng đúng rồi tiếp tục hoàn thành.” **(91)**

Chúng tôi xin tiếp tục các sai phạm liên quan đến ném đá:

Sai phạm khác là có người ném ít hơn số lượng qui định như ba, bốn hoặc chỉ năm, điều này nghịch với Sunnah bắt buộc phải ném đủ bảy viên như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ném. Tuy nhiên, có số U'lama giảm cho những ai sơ sót ném thiếu một hoặc hai viên bởi có Sohabah đã lỡ ném thiếu. Nếu như có ai đó đến hỏi tôi chỉ ném mỗi sáu viên do quên hoặc không biết thì chúng tôi sẽ bảo: “*Không có vấn đề gì*” bởi có số Sohabah đã vấp phải thiếu sót này. Dù sao đi nữa vẫn phải ném đủ bảy viên giống như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ném.

(91) Hadith do Al-Bukhori ghi số (401) và Muslim ghi số (572).

Sai phạm khác là có người bất cần cầu xin sau khi ném xong hai trụ nhỏ và giữa trong những ngày Tashareeq, trong khi được truyền lại chính xác từ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم là sau khi ném xong trụ nhỏ là Người bước sang một bên, mặt hướng về Qiblah, giơ tay mà cầu xin Allah rất lâu, và sau ném đá trụ giữa cũng vậy, nhưng sau khi ném đá trụ A'qobah thì người liền quay đi mà không đứng lại. Người hành hương cần quan tâm đến điều Sunnah này, hãy đứng lại mà cầu xin Allah sau khi ném đá xong trụ nhỏ và trụ giữa với thời gian bản thân cho phép.

Đến đây chúng tôi đúc kết được có sáu vị trí để người hành hương cầu xin, gồm: Tại Sofa, tại Marwah lúc Sa-i', tại A'rofah, tại Muzdalifah, sau ném đá trụ nhỏ và sau ném đá trụ giữa. Đây là sáu vị trí mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã đứng cầu xin.

Sai phạm khác là có người ném đá nhiều hơn bảy viên hoặc trong ngày ném đến hai, ba lần hoặc không làm Hajj cũng ném, chẳng những là hành động sai mà còn yếu kém kiến thức. Bỏn phận của tín đồ Muslim phải hành đạo đúng theo khuôn khổ mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã dạy, có thể mới đạt được tình yêu thương và sự tha thứ của Allah, như Ngài phán:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (آل عمران: 31)

﴿**Hãy bảo (tín đồ Muslim, hỡi Muhammad)! “Nếu các người thực sự yêu thương Allah thì hãy tuân**

lệnh Ta đây, có thể các ngươi mới được Allah yêu thương và tha tội, bởi Allah là Đấng Hằng Tha Thứ, Đấng Vô Cùng Khoan Dung.” ﴿Ali I’raan: 31 (chương 3).

Đến đây là tất cả những sai phạm về ném đá mà tôi biết.

Các sai phạm về qua đêm ở Mina trong những ngày Tashreeq

Hỏi (294): Quý Sheikh đã trình bày các sai phạm ở Mina vào ngày mùng 8, giờ chúng tôi biết thêm các sai phạm khác trong những ngày Tashreeq ?

Đáp: Trước khi trình bày các sai phạm ở Mina tôi muốn nói thêm vài sai phạm ở Muzdalifah chưa được nhắc đến, gồm:

Trong các sai phạm đó là người hành hương thức trắng đêm để đọc Qur’an, tụng niệm, hành lễ Salah, điều này nghịch lại Sunnah, bởi vào đêm này Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم không thờ phượng Allah bằng các hình thức này. Theo Soheeh Muslim từ Jaabir kể rằng đêm đó sau Salah I’sha là Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nằm nghỉ cho đến rạng đông thì Người hành lễ Salah Fajr, điều này cho thấy trong Muzdalifah không Salah, không tụng niệm, không đọc Qur’an.

Sai phạm khác ở Muzdalifah là có người cố ở lại đây sau Salah Fajr để hành lễ Salah Sunnah sau mặt trời mọc xong mới đi, điều này là sai do nghịch lại chỉ

đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم và phù hợp với lời hành đạo của người Đa Thần, rằng Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã rời khỏi Muzdalifah lúc mặt trời ửng đỏ gần mọc, còn người Đa Thần vẫn ở lại chờ mặt trời mọc. Vì vậy ai ở lại Muzdalifah để thờ phượng Allah đến mặt trời mọc là y đã làm giống cung cách người Đa Thần và đi ngược lại chỉ đạo của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم.

Về sai phạm ở Mina là có người không qua đêm ở đây vào hai đêm 11 và đêm 12, họ ở ngoài với không lý do với ý muốn được tự do, để hít thở không khí trong lành giống như họ đã nói. Đây là hành động đại dột và lầm lạc, đi ngược lại Sunnah của Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم. Nếu như con người muốn tự do, thoải mái thì hãy ở lại quê nhà bởi nơi đó họ mới hoàn toàn thoải mái, không khó chịu và không tốn tiền.

Sai phạm khác là có người vừa vào vành đai Mina thấy không có khoảng trống thì liền bảo hết chỗ rồi và ra ngoài khu vực Mina mà qua đêm. Bắt buộc người hành hương phải nỗ lực hết mình tìm chỗ để ở tạm tại Mina vì nó là điều bắt buộc, hãy hết mình tìm kiếm tin là sẽ thấy được chỗ để qua đêm trong các ngày Tashreeq, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ở lại đây và nói:

{حُذُوا عَنِّي مَنَاسِكُمْ}

“Các ngươi hãy lấy từ Ta các nghi thức Hajj.”⁽⁹²⁾

Trong những ngày Mina này Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم chỉ cho phép riêng ông Al-A’bbaas bin Abdul Muttolib رضی اللہ عنہ đến

⁽⁹²⁾ Hadith do Al-Baihaqi ghi số (5/125), Ahmad ghi số (2/54).

qua đêm ở Makkah để tiếp tế nước cho người hành hương. **(93)**

Sai phạm khác là có người khi không tìm được chỗ ở Mina thì họ đến ở Makkah hoặc ở A'ziziyah, khi không còn chỗ thì được phép ở nối tiếp các lều ở Mina để có sự liên lạc giống như khi Masjid không còn chỗ trống thì được phép nối hành sao cho nó liền với hàng trước cho dù có ra ngoài Masjid.

Sai phạm khác là có người vào ban ngày rời Mina đến Makkah để tự do, để tránh nắng, để thư giãn mặc dù điều này theo U'lama được phép bởi chỉ bắt buộc qua đêm, tuy nhiên nó đi ngược Sunnah là Thiên Sứ đã ở Mina صلی اللہ علیہ وسلم suốt cả ngày lẫn đêm trong các ngày Tashreeq. Ngoại trừ ai đó bị bệnh hoặc vì công việc thì không vấn đề gì giống như xưa kia Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã cho phép những người chần lác đà ở cùng đàn gia súc của mình. **(94)**

Trên là những sai phạm về Mina mà tôi nhớ được.

Các sai phạm về giết tế súc vật

Hỏi (295): Quý Sheikh ngoài các sai phạm đã trình bày chúng tôi muốn biết thêm về các sai phạm khi giết tế súc vật ?

(93) Hadith do Al-Bukhori ghi số (1634) và Muslim ghi số (1315).

(94) Hadith do Abu Dawood ghi số (1975), Al-Tirmizhi ghi số (955), Al-Nisa ghi số (3068, 3069), Ibnu Maajah ghi số (3037) và Al-Tirmizhi nói: “*Hasan Soheeh.*”

Đáp: Trong các sai phạm về giết tế súc vật, gồm:

Là số người hành hương giết súc vật không đúng độ tuổi bắt buộc theo luật Islam như lạc đà phải năm tuổi, bò phải hai tuổi, dê phải một tuổi và cừu phải sáu tháng, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{ لَا تَذْبَحُوا إِلَّا مُسِنَّةً إِلَّا أَنْ يَعْسَرَ عَلَيْكُمْ فَتَذْبَحُوا جَذَعَةً مِنَ الضَّأْنِ }

“Không được giết tế súc vật ngoại trừ ở tuổi Musannah, khi khó khăn tìm kiếm thì hãy giết cừu ở tuổi Jaza-a’h.”⁽⁹⁵⁾ Tuổi Misannah là tuổi đã được nói cụ thể ở trên.

Và ngạc nhiên thay có người biện mình bằng câu Kinh:

﴿فَإِنْ أَحْصَرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ البقرة: 196

«Nếu các người bị cản trở không thể tiếp tục thi hành thì hãy nộp phạt một con vật tế với khả năng.»

Al-Baqoroh: 196 (chương 2), theo câu Kinh khả năng họ có bấy nhiêu.

Xin trả lời bạn trong câu Kinh Allah dùng cấu trúc câu ở thể xác định bằng hai từ “alif và lam” nghĩa là xác định rõ thể loại súc vật được phép giết tế, sau đó được Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم qui định rõ ở độ tuổi nào và phải không tật nguyên, thương tật. Nếu bạn không có khả

⁽⁹⁵⁾ Hadith do Muslim ghi số (1963).

năng giết súc vật như đã qui định thì Allah vẫn cho bạn cách khác đó là:

﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ البقرة:

196

﴿**Nhưng ai không có khả năng (dâng một con vật tế) thì phải nhịn chay ba ngày trong thời gian làm Hajj và bảy ngày sau khi trở về nhà.**﴾ Al-Baqoroh: 196 (chương 2). Còn khi bạn giết con vật nhỏ chưa đủ tuổi hoặc là bạn sẽ bỏ hoặc sẽ bỏ thí hoặc phải ăn bởi nó không đạt yêu cầu với dẫn chứng là Hadith ở trên.

Sai phạm khác là có người giết súc vật bị tật nguyên trong khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cấm giết súc vật bị tật nguyên như vậy, như có lần mọi người hỏi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم súc vật như thế nào không được giết tế, Người đáp:

{أَرْبَعٌ لَا يَجُزْنَ الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوْرُهَا، وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضُهَا،
وَالْعَرَجَاءُ الْبَيِّنُ ظُلْعُهَا، وَالْهَزِيلَةُ - أَوْ الْعَجْفَاءُ - الَّتِي لَا تُنْقَى}

“**Có bốn loại tật không giết tế: Bị lọt trông mắt, bị bệnh nặng, bị què và bị ốm không còn thịt.**”⁽⁹⁶⁾

Sai phạm khác là có người sau giết tế thì ném bỏ, họ đã không hoàn thành nhiệm vụ mà Allah đã bắt buộc,

⁽⁹⁶⁾ Hadith do Abu Dawood ghi số (2802), Al-Tirmizhi ghi số (1497), Al-Nasaa-i ghi số (4369), Ibnu Maajah ghi số (3144) và Al-Tirmizhi nói: “*Hasan Soheeh.*”

﴿فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْبَآئِسَ الْفَقِيرَ﴾ الحج: 28

﴿**Thế nên, các người hãy ăn thịt (súc vật giết tế) đó, và mang phân phát cho người nghèo, người khó khăn.**﴾ Al-Hajj: 28 (chương 22), trong câu Kinh Allah ra lệnh phải phân phát thịt cho người nghèo người khó khăn, bốn phận này phải thực hiện còn có muốn ăn thịt hay không thì tùy ý muốn của mỗi người, bởi xưa kia sau khi dắt đàn cừu từ Madinah đến Makkah Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã giết tế và mang hết thịt chia cho người nghèo. Ngoài ra, hành động bỏ thịt này là phí phạm tiền bạc, đây là điều mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cấm, ⁽⁹⁷⁾ và lại hành động phí phạm này còn là hành động của người thiếu trí khôn ngoan, Allah phán:

﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا﴾ النساء:

5

﴿**Và cấm các người giao tài sản của các người cho những kẻ Sufih (những người sử dụng tài sản không mang lại lợi ích), bởi đó là thứ mà Allah đã ban cho các người tạo dựng cuộc sống.**﴾ Al-Nisa: 5 (chương 4).

Những người làm sai này họ biện luận rằng không tìm thấy người nghèo cộng thêm khó khăn cho việc phải khuân vác nặng nề và số lượng người quá đông đúc. Đôi khi lý luận này cũng đúng nhưng thời gian trước đây kia, còn giờ đây có rất nhiều văn phòng đại diện nhận tiền giết tế họ sẽ giết đúng số lượng, độ

⁽⁹⁷⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (7292) và Muslim ghi số (593).

tuổi và phân phát đúng người hưởng số thịt đó, chỉ cần bạn tìm đến các văn phòng mà trả đủ số tiền súc vật tế là được.

Sai phạm khác là có người giết tế trước giờ cho phép, nghĩa là họ giết trước Salah E'id mặc dù có vài U'lama nói được nhưng đây là ý kiến sớm bị bác bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không giết trước Salah E'id trong khi mọi người rất cần có thịt ăn. Rằng trước đây khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم ra lệnh Sohabah Tahallul Hajj thành U'mroh để làm Hajj Tamadtua' nhưng Sohabah đã trì hoãn, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói:

{لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ، وَلَوْلَا أَنَّ مَعِيَ الْهَدْيَ
لَأَحَلَلْتُ}

“Nếu như Ta có quyền quyết định sự việc là Ta không dặt súc vật tế theo đâu, và nếu như không có vật tế cùng Ta là Ta đã Tahallul rồi.”⁽⁹⁸⁾ thấy rằng nếu được phép giết tế trước ngày E'id là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã giết và Tahallul rồi, bởi làm cho mọi người an tâm hơn. Một khi không giết tế trước ngày E'id thì biết rằng sự việc không được phép làm.

Và tôi đã nghe được một chuyện rất ngộ nghĩnh là có người nói với lũ đoàn hành hương từ phương xa đến Makkah rằng mọi người được phép giết súc vật tế kể từ khi rời khỏi nhà đến ngày E'id, tôi gợi ý mọi người nên giết đủ số lượng thịt ăn trong ngày. Đây quả

⁽⁹⁸⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1785) và Muslim ghi số (1216).

là lời nói tài trời xúc phạm đến giáo luật của Allah và quyền lợi của người khác. Đối với ai đã làm theo lời xúi dục này thì hãy mau sám hối với Allah bởi hành động dẫu cọt trên giáo lý của Ngài, với số súc vật này Allah muốn đấm bầy tôi của Ngài dâng hiến lên cho Ngài bằng cung cách mà Ngài đã qui định cho họ, tuyệt đối không được thay đổi theo cách khác cho dù họ là ai.

Giáo lý giết tế ngoài khu vực Makkah

Hỏi (296): Quí Sheikh, có một số công ty nhận lẫn việc giết tế súc vật cho những người hành hương Hajj, các công ty này giết ở các vùng đất khác ở chân trời tây hoặc chân trời đông, vậy giáo lý ra sao?

Đáp: Xin trả lời rằng điều này sai đi ngược lại giáo lý của Allah, bởi tại Makkah mới chính là nơi để mọi người giết súc vật của những người hành hương Hajj Qiron, Hajj Tamadtua' hoặc chịu phạt và Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã không giết súc vật ở Madinah hay ở bất cứ khu vực nào mà chỉ giết ở Makkah, vì Allah đã phán cụ thể hành phạt của người phạm sấn bấn,

﴿يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدَلٍ مِّنكُمْ هَدْيًا بَلِغَ الْكَعْبَةِ﴾ المائدة: 95

﴿Dưới giám sát của hai người công minh trong các nơi và phải được dắt đến Ka'bah để giết tế.﴾ Al-Maa-idah: 95 (chương 5). Một khi giáo lý qui định giết tại khu vực nào đó thì chỉ được giết tại đó, tức việc giết tế súc vật của Hajj và vi phạm điều cấm của Ehrom là

phải giết tại Makkah và phát thịt cho thị dân Makkah, nếu nói không có người nghèo quả là điều vô lý. Tuy nhiên đối với số thịt giết tế này được phép phân phát ra các vùng lân cận hoặc các nước lân cận, ưu tiên cho những vùng và những nước có nhu cầu cao.

Giáo lý việc giết Qurban ở nơi khác

Hỏi (297): Quí Sheikh qui định này có bắt buộc đối với giết Qurban không ?

Đáp: Có, qui định cho Qurban giống như qui định của giết tế Hajj vậy, bởi Qurban là một trong các biểu hiệu của tôn giáo nên phải được thực hiện ngay trên quê hương của mỗi người Muslim muốn giết, bởi chính Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã giết Qurban tại Madinah trước mặt tất cả Sahabah, tại nơi hành lễ Salah với mục đích phơi bày biểu hiệu của Allah và động viên mọi người bỏ tiền để thực hiện biểu hiện này. Còn việc gửi súc vật để giết Qurban ở nơi khác còn quê hương của mình thì vắng lặn không có giết Qurban thì đây là bất công với quê hương chính mình, với hành động này làm mất đi các điều sau:

Thứ nhất: Người giết tế mất cơ hội tự mình giết Qurban, rằng điều này tốt nhất do Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم đã tự mình giết Qurban.

Thứ hai: Mất đi cơ hội ăn thịt Qurban do Sunnah là ăn Qurban đó, đây là lệnh của Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم cũng là lệnh của Allah:

﴿فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْبَاسِ الْفَقِيرَ﴾ الحج: 28

﴿**Thế nên, các người hãy ăn thịt (súc vật giết tế) đó, và mang phân phát cho người nghèo, người khó khăn.**﴾ Al-Hajj: 28 (chương 22), việc ăn thịt Qurban cũng là hành động thờ phượng, nên khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم dắt theo một trăm con lạc đà để giết Qurban, tự tay Người đã giết sáu mươi ba con và giao cho Aly giết số còn lại và phân chia thịt. Ngoài ra, Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم còn ra lệnh lấy ít thịt của cả trăm con lạc đà nấu chung một nồi và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã ăn thịt và húp nước của nồi thịt đó. **(99)** Rằng theo Sunnah là chủ nhân Qurban nên ăn thịt mà mình đã giết.

Chúng tôi xin nói rằng được phép nhờ người khác giết Qurban hộ mình nhưng ít ra con vật phải trong tay mình, ở tại nhà mình và tại quê hương mình để được chứng kiến giết thịt, được ăn thịt và phơi bày biểu hiệu tôn giáo.

Nhằm nhấn mạnh việc giết Qurban không vì mục đích hưởng thịt mà là vì lời phán:

﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ﴾

الحج: 37

﴿**Không phải thịt cũng không phải máu của vật giết tế đến với TA mà đến với TA là lòng kính sợ của các người.**﴾ Al-Hajj: 37 (chương 22), và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói về những ai giết trước giờ Salah:

{فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ}

(99) Hadith do Muslim ghi số (1218).

“Rằng đó chỉ là thịt mà y cắt cho gia đình mình.”⁽¹⁰⁰⁾ và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nói với Abu Bardah:

{شَاتِكْ شَاةٌ حَمٌّ}

“Con cừ của anh chỉ là cừ thịt.”⁽¹⁰¹⁾ Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم phân biệt rõ giữa thịt Qurban và thịt thường.

Và rằng giới U'lama nói: “Rằng ai đó có bố thí một trăm con lạc đà thịt cũng không bằng một con cừ giết Qurban.” Điều này khẳng định việc Qurban được xem trọng về mặt giết để kính lên Allah hơn là việc hưởng lợi từ số thịt.

Vài lời khuyên về Qurban

Hỏi (298): Quý Sheikh đã nói việc gởi tiền đi đến các vùng Islam để giết Qurban cho họ là làm khác mục đích của giáo lý Islam, vậy Sheikh có thể cho thêm vài lời khuyên liên quan đến chủ đề này không ?

Đáp: Như các bạn nói có những công ty động viên người hành hương Hajj giao tiền cừ cho họ để họ giết số súc vật đó ở những quê hương khác cần số thịt đó hơn, chúng tôi đã trình bày rõ là không được phép giết vật tế của Hajj ngoại trừ giết tại Makkah bởi Allah đã qui định. Còn về số thịt, khi thị dân Makkah đã đầy

⁽¹⁰⁰⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (5560) và Muslim ghi số (1961).

⁽¹⁰¹⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (5556) và Muslim ghi số (1961).

đủ thì được phép chuyển ra bên ngoài ưu tiên cho các khu vực gần Makkah trước.

Về súc vật Qurban thì chủ nhân của súc vật nên giết tại quê hương mình sinh sống bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không chuyển số súc vật Qurban đi đâu cả mà Người giết tại Madinah, tốt nhất là tự mình cắt cổ con vật, nếu không dám thì nhờ người khác giết thay ngay trước mặt mình, và chúng tôi đã trình bày các mặt tiêu cực khi chuyển súc vật Qurban đi ra khu vực khác.

Nhân đây tôi muốn khuyên quý tín hữu Muslim rằng việc giết Qurban không vì mục đích lấy thịt giống như có người mua rất nhiều thịt phát cho người nghèo. Không, mà mục đích thiêng liêng của giết Qurban là kính dâng lên Allah bằng việc cắt cổ con vật, bởi đây là hành động tốt đẹp nhất để kính dâng Allah, Ngài phán:

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ ۗ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾﴾ الأنعام: 162 -

163

﴿Hãy bảo chúng (hỡi Muhammad): “Quả thật, cuộc lễ Salah của Ta, việc giết tế động vật của Ta, cuộc sống và cái chết của Ta đều hiến trọn cho Allah Thượng Đế của vũ trụ và muôn loài. Ngài không có đối tác cũng không có cộng tác. Và Ta được chỉ thị như thế và Ta là người Muslim đầu tiên thần phục Ngài.”﴾ Al-An-a'm: 162 – 163 (chương 6), và Allah phán:

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ الكوثر: 2

﴿Bỏ thế, hãy chỉ vì Thượng Đế Ngươi (Muhammad) mà dâng lễ Salah và đâm yếu hầu (súc vật).﴾ Al-Kawthar (chương 108), và Allah phán:

﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَائُهَا وَلَكِنَّ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ﴾

الحج: 37

﴿Không phải thịt cũng không phải máu của vật giết tế đến với TA mà đến với TA là lòng kính sợ của các người.﴾ Al-Hajj: 37 (chương 22), và việc mọi người chuyển tiền đến khu vực khác kể giết Qurban cho mình, tốt hơn là nên dùng tiền đó mua thức ăn mà phát cho người nghèo đôi khi sẽ có lợi hơn cho mọi người do đáp ứng được nhu cầu của họ hơn và có thể thức ăn sẽ rẻ hơn.

Tôi khuyên quý anh em có khả năng kinh tế đang ở chân trời đông và chân trời tây hãy thực hiện việc giết tế Qurban ngay trên quê hương mình để nêu cao biểu hiện Islam và kính dâng Allah bằng việc cắt cổ con vật, điều này có hai lợi ích là giết được Qurban trên quê hương mình và giúp được anh em nghèo Muslim nơi đó có thịt để ăn.

Các sai phạm về Tawwaaf Wida

Hỏi (299): Quý Sheikh còn mỗi Tawwaaf Wida, xin hỏi có sai phạm nào liên quan đến việc này không ?

Đáp: Người hành hương Hajj buộc phải thực hiện nghi thức cuối cùng là Tawwaaf Wida, bởi Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم nói:

{لَا يَنْصَرِفُ أَحَدٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ}

“**Không một ai được phép rời khỏi cho đến khi (Tawwaaf) lần cuối cùng tại Ka’bah.**”⁽¹⁰²⁾ và bởi Hadith Ibnu A’bbaas رضي الله عنه kể:

{أَمَرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنِ الْحَائِضِ}

“*Thiên hạ được lệnh phải thực hiện nghi thức hành hương cuối cùng tại Ka’bah, ngoại trừ, phụ nữ đang kinh nguyệt thì được miễn.*”⁽¹⁰³⁾ Vì vậy nhiệm vụ cuối cùng của người hành hương Hajj là phải Tawwaaf trước khi rời khỏi Makkah, tuy nhiên mọi người cũng mắc phải các sai phạm sau:

Thứ nhất: Có người vẫn chưa ném đá nhưng vẫn đến Tawwaaf Wida, xong quya lại Mina ném đá và trở về nhà từ Mina, điều này sai do Tawwaaf Wida đó không được công nhận trong trường hợp này bởi nghi thức cuối cùng là ném đá.

Thứ hai: Có người Tawwaaf xong vẫn còn ở lại Makkah với hành động này làm cho Tawwaaf Wida của họ vô giá trị buộc phải Tawwaaf lại lần nữa khi khởi

⁽¹⁰²⁾ Hadith do Muslim ghi số (1328).

⁽¹⁰³⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1755) và Muslim ghi số (1328).

hành. Nếu như sau Tawwaaf nán lại mua ít thứ cần thiết hoặc khuân vác hành lý thì không sao.

Thứ ba: Có người Tawwaaf xong thì đi lùi để chia tay Ka'bah và Masjid, họ nghĩ nếu quay lưng đi là thiếu tôn trọng. Đây là hành động Bid-a'h bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم không làm và cũng không một Sahabah nào làm, trong khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم là Người sùng bái Allah và ngôi nhà Ka'bah của Ngài nhất, vậy mà khi đi thì Người vẫn quay lưng đi bình thường, nên tín đồ Muslim phải hướng mặt ra cửa đi bình thường mặc cho lưng có quay về Ka'bah.

Thứ tư: Có người ra đến cửa Masjid thì liền quay lại tựa như chia tay Ka'bah thấy họ chào Salam, Du-a' hoặc tương tự, điều này cũng là Bid-a'h bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã làm trước rồi.

Giáo lý thăm viếng Masjid Nabawi và việc thăm viếng có liên quan đến Hajj chăng ?

Hỏi (300): Quý Sheikh giáo lý ra sao việc thăm Masjid Nabawi và việc thăm viếng này có liên quan gì đến Hajj không ?

Đáp: Việc thăm viếng Masjid Al-Nabawi không hề bắt buộc, nó chỉ là Sunnah, những ai có cơ hội hành lễ Salah tại đó thì hãy cố gắng, bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã nói:

{ لَا تُشَدُّ الرَّحَالَ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى }

“Cấm các người vùng tiền bạc để đi thăm viếng ngoại trừ thăm viếng ba Masjid: Masjid này của Ta, Masjid Harom Makkah và Masjid Al-Aqso.”⁽¹⁰⁴⁾ Người Muslim nên tôn tiền để thăm viếng Masjid Nabawi bởi Salah tại đó được một ngàn ân phước mà không một Masjid nào có được ngoại trừ Masjid Harom Makkah⁽¹⁰⁵⁾, nhưng khi đến Madinah người Muslim phải định tâm được Salah tại Masjid, sau khi đến thì cũng nên thăm viếng mộ phần Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم và hai Sohabah của Người Abu Bakr رضي الله عنه và U'mar رضي الله عنه, nhưng phải đúng theo khuôn khổ cho phép không Bid-a'h và không thái quá.

Ý thứ hai của câu hỏi là có liên quan đến nghi thức Hajj không ?

Xin trả lời là không có liên quan gì cả, bởi thăm viếng Masjid nằm ngoài nghi thức Hajj và U'mroh. Vấn đề U'lama đề cập việc thăm viếng này nằm ở cuối nghi thức Hajj là bởi hầu như đa số tín đồ Muslim ở ngoài Arab Saudi khó có thể đến được Madinah nên dịp hành hương Hajj là cơ hội để họ đến Madinah, chứ việc thăm viếng Masjid Nabawi hoàn toàn không liên quan đến nghi thức Hajj và U'mroh.

⁽¹⁰⁴⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1189) và Muslim ghi số (1397).

⁽¹⁰⁵⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1190) và Muslim ghi số (1394).

Các nguyên tắc thăm viếng Masjid Nabawi

Hỏi (301): Quí Sheikh đã nói khi đến Madinah nên thăm viếng Masjid Nabawi và mồ của Nabi và hai bằng hữu của Người, vậy việc thăm viếng đó có qui định như thế nào ?

Đáp: Việc thăm viếng mồ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم có các nguyên tắc là đứng hướng mặt về mồ Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم và chào Salam cho Người, xong bước sang một bên phải chào Salam tiếp cho Abu Bakr رضی الله عنه, xong bước thêm vài bước để Salam cho U'mar رضی الله عنه, xong rời khỏi vị trí đó. Đây là cách thăm viếng mà Islam cho phép.

Còn việc mọi người đến vượt tường, vượt khung cửa để cầu may thì quả là việc làm Bid-a'h và còn tồi tệ hơn nữa là có người cầu xin Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم phù hộ họ tai qua nạn khỏi, đạt được mưu cầu .v.v. đây là hành động Shirk đẩy người vi phạm rời khỏi vành đai Islam, bởi chính Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم không thể hại hoặc giúp đỡ một ai, và Người đã chết như bao người đã chết, Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم vốn chỉ là con người đã sống giống thiên hạ sống và chết giống thiên hạ chết, Người hoàn toàn không có bất cứ quyền năng nào cả, chính Allah đã phán với Thiên Sứ صلی الله علیه وسلم :

﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٣١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ

اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٣٢﴾﴾ الجن: 21 - 22

﴿Hãy bảo chúng (Muhammad): “Ta không hề nắm trong tay quyền ám hại hoặc hướng dẫn một ai đó.” * Hãy bảo chúng tiếp: “Chắc chắn rằng sẽ không một ai có thể cứu Ta thoát khỏi hành phạt của Allah (nếu Ta bất tuân Ngài) và ngoài Ngài ra Ta cũng sẽ không tìm được đâu chỗ nương tựa an toàn.”﴾ Al-Jin: 21 - 22(chương 72), và Allah phán:

﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ الأعراف: 188

﴿Hãy bảo chúng (Muhammad): “Ta không có quyền quyết định điều lợi hoặc hại cho chính bản thân của Ta trừ phi điều nào Allah muốn.”﴾ Al-A'raaf: 188 (chương 7), và Allah phán:

﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ الأنعام: 50

﴿Hãy bảo chúng (Muhammad): “Ta không tự cho mình sở hữu trong tay những kho báu của Allah, Ta cũng không hề biết được bất cứ việc thiên cơ huyền bí nào, lại càng không xưng rằng Ta là Thiên Thần. Chẳng qua, Ta chỉ làm theo những gì Ta được mặc khải cho TA thôi.”﴾ Al-An-a'm: 50 (chương 6).

Đúng vậy, Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم vốn chỉ là con người bằng xương, bằng thịt, là một nô lệ trung kiên với Allah, ngoài việc Người được ân sủng được chọn làm Thiên Sứ صلى الله عليه وسلم truyền tải sức mệnh truyền đạt thông tin từ Allah đến con người tính từ khi Người chính thức làm Thiên Sứ cho đến ngày tận thế.

Giáo lý thăm viếng khu nghĩa địa Baqé' và Uhud

Hỏi (302): Quý Sheikh giáo lý ra sao việc thăm viếng các khu nghĩa địa của Madinah như Baqé' và Uhud ?

Đáp: Thăm viếng nghĩa địa là Sunnah dù bạn ở đâu, đặc biệt là khu nghĩa địa Baqé' đã chôn rất nhiều xác của Sohabah trong đó có Thủ lĩnh U'sman bin A'ffaan رضي الله عنه và mộ ông được xác định rõ đến ngày nay, ngoài ra còn khuyến khích nên đi thăm khu nghĩa địa Uhud đã chôn các Sohabah tử chiến như Hamzah bin Abdul Muttolib رضي الله عنه bác của Thiên Sứ صلوات الله عليه وسلم, xong khuyến khích thăm viếng Masjid Quba theo cung cách lấy Wudu tại nơi mình ở đến Masjid Quba hành lễ hai Rak-at sẽ hưởng được ân phước U'mroh. Ngoài các địa danh này thì ở Madinah không còn khu vực nào để tín đồ Muslim thăm viếng nữa.

Trong lòng muốn cầu xin sự biện hộ từ người quá cố, vậy phải làm sao ?

Hỏi (303): Quý Sheikh đã kể năm địa danh nên thăm viếng khi đến Madinah thì đã rõ, nhưng có người muốn cầu xin hưởng được lời biện hộ của những người quá cố đó thì phải làm sao ?

Đáp: Tin rằng nhưng người trong mộ ở các khu nghĩa địa này là người ngoan đạo, hi vọng rằng họ sẽ là người biện hộ cho mình vào ngày sau đặc biệt là Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم nhưng không vì thế mà cầu xin trực tiếp họ, chỉ có thể cầu xin Allah ban cho mình được hưởng lời biện hộ của họ. Bởi người ngoan đạo sẽ được Allah cho họ ân sủng biện hộ cho người khác vào ngày phán xét. Và rằng việc biện hộ được chia thành hai loại:

Thứ nhất: Thể loại dành riêng cho Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم **không ai có quyền hưởng chung**, đó là lời biện hộ vĩ đại thỉnh cầu Allah khai phiên tòa phán xét toàn thể nhân loại, rằng vào ngày tận thế tất cả con người đứng dưới sự gian nan, cực khổ đến không chịu nổi họ liềm bần nhau nhờ ai đó thỉnh cầu Allah khai phiên tòa phán xét, thế là họ kéo đến gặp ông tổ Adam, rồi đến Nuh, rồi đến Ibrohim, rồi đến Musa, rồi đến Ysa tất cả họ đều từ chối vì cho rằng mình không có tư cách đó, cuối cùng họ tìm đến gặp Thiên Sứ Muhammad صلی اللہ علیہ وسلم và Người đảm nhận trọng trách này, sau khi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم thỉnh cầu thì Allah chấp nhận mở phiên tòa xét xử toàn thể nhân loại.

Thứ hai: Thể loại biện hộ dành chung cho Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم, cho các vị Nabi khác, cho người Siddeeq, cho người chết Shahid, cho người ngoan đạo biện hộ cho người đã vào hỏa ngục được ra ngoài. Rằng người Mumin phạm tội lỗi chỉ ở trong hỏa ngục trong thời gian nhất định rồi Allah cho phép ai đó trong số Nabi, trong số Siddeeq, trong số người Shahid và

cho người ngoan đạo biện hộ cho họ được ra khỏi hỏa ngục.

Tóm lại, khi con người kỳ vọng vào ai đó giống như Thiên Sứ Muhammad صلی اللہ علیہ وسلم hoặc bất kỳ người ngoan đạo nào biện hộ cho mình nhưng không cầu xin trực tiếp họ thì không sao. Còn nếu nói: Thưa Thiên Sứ của Allah, hãy biện hộ cho tôi hoặc này ông, này Imam hãy biện hộ cho tôi v.v.. thì tuyệt đối không được, đây chính là hình thức thờ phượng ngoài Allah bị xem là Shirk.

Giáo lý việc thăm khu bảy Masjid và các khu vực khác

Hỏi (304): Quí Sheikh đã nói chỉ thăm viếng vọn vẹn năm địa danh ở Madinah, nhưng có rất nhiều người hành hương đi thăm viếng khu bảy Masjid, viếng Masjid Qiblatain hoặc và địa danh khác thì giáo lý như thế nào ?

Đáp: Tôi đã trình bày rõ là ở Madinah chỉ thăm viếng mỗi Masjid Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم cộng thêm mồ của Người và mồ của hai bằng hữu của Người; khu nghĩa địa Baqe' có mồ của U'sman bin A'ffaan; khu nghĩa địa Uhud có mồ của Hamzah bin Abdul Muttolib và Masjid Quba. Ngoài ra, ở Madinah không còn chỗ nào để thăm viếng nữa cả, đối với những địa danh như khu bảy Masjid, Masjid Qiblatain v.v.. nếu ai thăm viếng bằng định tâm thờ phượng Allah là điều Bid-a'h bởi Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã không làm, cho nên không ai được

phép qui định thời gian, hay địa điểm hay việc làm nào đó để thờ phượng Allah trong khi không có bằng chứng và cơ sở.

Nên làm gì đối với ai có cơ hội hành hương Hajj

Hỏi (305): Quý Sheikh đối với ai có cơ hội đi hành hương U'mroh hoặc Hajj nên làm gì sau khi hành hương ?

Đáp: Những ai được cơ hội hành đạo thì hãy tạ ơn Allah và cầu xin Ngài chấp nhận việc hành đạo đó. Và con người phải biết chính Allah đã ban cho y cơ hội để hành đạo nên bốn phận của y phải tạ ơn Ngài, nhân lúc tạ ơn mà cầu xin Allah chấp nhận việc hành đạo đó bởi cơ hội được chấp nhận là rất lớn, một khi con người được xúi dục hành đạo thì y đã có cơ hội chấp nhận việc hành đạo đó. Mặt khác, cần phải tránh xa mọi điều xấu, mọi điều tội lỗi mà chính Allah đã tạo cơ hội cho con người hành đạo để Ngài xóa nó, và Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã hứa hẹn phần thưởng dành cho người hành hương Hajj:

{ الْحُجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ }

“Không có phần thưởng nào dành cho Hajj được chấp nhận ngoài thiên đàng cả.”⁽¹⁰⁶⁾ và Thiên Sứ

ﷺ nói:

{الصَّلَوَاتُ الْحَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ
مُكْفَرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَتِ الْكَبَائِرُ}

“Các tội lỗi được xóa giữa năm lễ nguyện Salah, được xóa từ Jum-at này đến Jum-at tới và được xóa từ Ramadan này đến Ramadan khi biết tránh xa đại tội.”⁽¹⁰⁷⁾ và Thiên Sứ ﷺ nói:

{الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا}

“Tội lỗi được xóa từ U’mroh này đến U’mroh tới.”⁽¹⁰⁸⁾ đây là những ân sủng dành cho người được Allah phù hộ cho hành hương Hajj và U’mroh nên y phải có bốn phần tạ ơn Allah thật nhiều và đừng quên cầu xin Ngài chấp nhận việc hành đạo đó.

Hỏi (306): Quý Sheikh có dấu hiệu nào thể hiện rằng việc hành hương U’mroh và Hajj được chấp nhận không ?

Đáp: Có số dấu hiệu báo trước Allah đã chấp nhận việc hành đạo của người hành hương, người nhin

⁽¹⁰⁶⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1773) và Muslim ghi số (1349).

⁽¹⁰⁷⁾ Hadith do Muslim ghi số (233).

⁽¹⁰⁸⁾ Hadith do Al-Bukhori ghi số (1773) và Muslim ghi số (1349).

chay, người bỏ thí, người hành lễ Salah đó là có cảm giác thoải mái và nhẹ nhõm trong lòng, trên gương mặt thì sáng sủa hơn, rằng việc ngoan đạo sẽ để lại dấu vết trên người thực hiện nó cả trong tâm hồn lẫn thể xác. Có số U'lama nói: *“Dấu hiệu của việc hành đạo được chấp nhận là y được xuôi khiến tiếp tục làm việc ngoan đạo sau đó, rằng khi Allah xuôi khiến làm việc ngoan đạo lần hai là chứng tỏ việc ngoan đạo trước đã được chấp nhận, rồi Ngài xuôi khiến y làm việc ngoan đạo tiếp để hài lòng về y.”*

Bổn phận của người hành hương sau khi về gia đình

Hỏi (307): Quý Sheikh sau khi người hành hương hoàn thành chuyến hành hương của mình đến các vùng đất thiêng liêng này, họ sẽ phải làm gì khi về với gia đình, với tập thể và cộng đồng mình ?

Đáp: Đây là nhiệm vụ chung của người hành hương và những người không hành hương, bắt buộc đối với những ai được Allah giao cho nhiệm vụ quản lý thì phải làm tốt bổn phận đó, như Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم có nói:

{الرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ}

“Người đàn ông là người quản lý gia đình mình, y phải chịu trách nhiệm cho việc quản lý đó.” (109)
Người đàn ông là trụ cột của gia đình y phải có bổn phận quán xuyến, giáo dục, chỉnh sửa gia đình mình

(109) Hadith do Al-Bukhori ghi số (893) và Muslim ghi số (1829).

theo khuôn khổ mà Thiên Sứ صلی اللہ علیہ وسلم đã dạy. Tương tự, đối với lãnh đạo một tập thể hoặc một khu vực y có bốn phận quản lý những ai dưới quyền mình, bởi mỗi người đàn ông sẽ phải chịu trách nhiệm cho gia đình mình vào ngày phán xét cuối cùng, bằng chứng cho việc này là câu Kinh:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوًا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ﴾ التحريم: 6

﴿Hỡi nhóm người có đức tin, hãy bảo vệ bản thân và gia đình các ngươi tránh khỏi hỏa ngục mà chất đốt chính là những kẻ (vô đức tin) và bụt tượng.﴾
Al-Tahreem: 6 (chương 66). Trong câu Kinh Allah đã kết chặt bản thân người quản lý với gia đình y, khẳng định rằng con người phải cố gắng mang lại mọi tốt đẹp cho bản thân và gia đình, đồng thời tận sức bảo vệ bản thân và gia đình tránh mọi điều gây hại.

Các vết tích của Hajj trên người Muslim

Hỏi (308): Quý Sheikh Hajj có để lại vết tích nào trên người Muslim không ?

Đáp: Chúng ta đã tìm hiểu phần nào về chủ đề này khi đặt câu hỏi: Dấu hiệu chấp nhận việc hành đạo là gì ?

Trong các vết tích của Hajj rằng con người có cảm giác thoải mái, nhẹ lòng và cơ thể sáng sủa hơn.

Vết tích khác là được gia tăng kiến thức mà người hành hương tiếp thu trong những lần ngồi nghe thuyết giảng ở Masjid Harom, ở lều tại Mina và A'rofah.

Vết tích khác là gia tăng kiến thức về thế giới Islam, nhất là khi gặp được người đáng tin kể về Islam trên quê hương họ.

Vết tích khác là tín đồ Muslim có cơ hội thắt chặt tình huynh đệ đồng đạo, nhất là đối với những người ngoan đạo khi gặp họ trong lòng bạn cảm thấy dễ gần hơn.

Vết tích khác là có cơ hội thương mại, thu nhập kinh tế, như Allah phán:

﴿لِيَشْهَدُوا مَنَفِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾ الحج: 28

﴿ĐỂ cho chúng chúng kiến những mỗi lợi được ban cấp cho chúng và để chúng tụng niệm đại danh của Allah trong số ngày ấn định và trên những con thú nuôi đã được Allah cung cấp (để làm vật tế).﴾ Al-Hajj: 28 (chương 22), và Allah phán:

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ البقرة: 198

﴿Các người không bị mắc tội nếu các người tìm kiếm thiên lộc của Thượng đế của các người (qua việc mua bán trao đổi trong hoặc sau thời làm Hajj).﴾ Al-Baqoroh: 198 (chương 2). Có biết bao người có khoảng thu nhập khấm khá qua việc họ đi

hành hương Hajj đây là một trong các nguồn lợi được Allah nhắc trong Qur'an.

Vết tích khác là cơ hội để con người rèn luyện tính kiên nhẫn, dẻo dai, dần nén được bản tính thô lỗ, đặc biệt đối với người có bản tính nóng vội.

Lời khuyên cho người hành hương Hajj

Hỏi (309): Quý Sheikh có lời khuyên nào dành cho người đã hành hương Hajj ?

Đáp: Tôi xin khuyên tất cả quý tín hữu đã hoàn thành bốn phận Hajj phải luôn duy trì các bốn phận khác như Salah, Zakat, Hajj, hiếu thảo cha mẹ, kết nối thân tộc, đối xử tốt với mọi người và với mọi thứ sở hữu trong tay như súc vật, vật nuôi và mọi sắc lệnh khác của Allah, tất cả được tập hợp trong hai câu Kinh:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥١﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٥٢﴾﴾ النحل:

91 - 90

«Quả thật, Allah ra lệnh duy trì nền công lý, làm nhân đức và bố thí (giúp đỡ) bà con ruột thịt, đồng thời cấm làm mọi điều ác, tội lỗi và bất công. Ngài dạy bảo các người như thế để may ra các người lưu nhớ (đến phúc và tội) * Và hãy thực hiện đúng lời

giao ước với Allah mà các người đã cam kết và chớ có vi phạm lời thề sau khi các người đã khăng định bằng danh nghĩa của Allah, bởi rằng Allah luôn am tường mọi việc các người làm. ﴿ Al-Nahl: 90 - 91 (chương 16).

Mục Lục

STT	Tiêu Đề	Trang
	PHẦN HỎI ĐÁP VỀ HÀNH HƯƠNG HAJJ	
166	Nusuk và các thể loại	1
167	Giáo lý về hành hương Hajj	3
168	Giáo lý hành hương U'mroh	4
169	Hành hương Hajj bắt buộc lập tức hay được phép trì hoãn	5
170	Các điều kiện bắt buộc của hành hương Hajj và U'mroh	6
171	Các điều kiện đủ để hành hương Hajj và U'mroh	10
172	Văn hóa trong hành hương Hajj	10
173	Người Muslim chuẩn bị gì cho cuộc hành hương Hajj và U'mroh	11
174	Hành trang lòng kính sợ	12
175	Phơi bày các thời điểm hành hương Hajj	12
176	Giáo lý Ehrom Hajj trước các tháng Hajj	14
177	Phơi bày các địa điểm Ehrom hành hương Hajj	15
178	Giáo lý về việc Ehrom trước khi đến địa điểm Ehrom	17
179	Giáo lý việc đi qua địa điểm Ehrom mà không	18

	Ehrom	
180	Sự khác nhau giữa Ehrom là bắt buộc và Ehrom là nền tảng	19
181	Giáo lý việc định tâm bằng lời khi Ehrom	19
182	Hình thức Ehrom trên máy bay hướng đến Makkah	20
183	Hình thức hành hương Hajj	21
184	Các nền tảng của U'mroh	33
185	Các nền tảng của Hajj	34
186	Giáo lý việc bỏ sót một trong các nền tảng của Hajj hoặc U'mroh	34
187	Các bắt buộc của Hajj	35
188	Giáo lý bỏ sót một trong các điều bắt buộc của Hajj hoặc U'mroh	35
189	Hình thức Hajj Qiron	36
190	Giáo lý việc U'mroh sau Hajj	37
191	Giáo lý việc chuyển từ hình thức hành hương này sang hình thức hành hương khác	39
192	Giáo lý chuyển Tamadtua' sang Ifrod	40
193	Các giáo lý và các qui định về hành hương thay thế	40
194	Các điều kiện của hành hương thay thế	42
195	Nhận tiền hành hương thay thế bằng định tâm chỉ vì lợi nhuận	43

196	Người hành hương thể có được hưởng ân phước ?	45
197	Ý nghĩa việc nhờ thay thể một vài nghi thức Hajj	45
198	So sánh việc ném đá với các nghi thức khác của Hajj	47
199	Khi không thể tự hoàn thành các nghi thức Hajj thì phải làm sao ?	50
200	Giáo lý việc bị tử vong lúc hành hương	51
201	Hình thức của điều kiện	52
202	Lời đặt điều kiện	53
203	Các khoảng cấm trong Ehrom	54
204	Giáo lý để gi đó dính lên đầu lúc hành hương	59
205	Sự khác nhau giữa mạng che mặt dính liền với áo và mạng che mặt tách rời áo	59
206	Cách phụ nữ hành hương che mặt khi có nam giới	60
207	Giáo lý ra sao việc người hành hương vi phạm các khoảng cấm	60
208	Các khoản cấm lúc Ehrom (bổ sung)	61
209	Việc vi phạm các khoản cấm lúc hành hương do không biết	62
230	Giáo lý việc thay đổi đồ Ehrom	64
231	Giáo lý về tắm lúc người hành hương	65
232	Giáo lý gây thiệt hại mầm chồi hoặc cây cối ở	66

	Makkah	
233	Thời gian và địa điểm Ehrom hành hương Hajj	67
234	Không bắt buộc Ehrom và Tawwaaf vào ngày Tarwiyah	67
235	Giáo lý việc đến A'rofah trẻ	68
236	Thời gian bắt đầu và kết thúc việc đứng ở Muzdalifah	69
237	Giáo lý việc ở lại Mina trong ngày E'id	72
238	Giới hạn qua đêm tại Mina	72
239	Các văn hóa cần chú ý khi ở Mina	73
240	Nghe nhạc và nói xấu người ở Mina	74
241	Ý nghĩa việc ném đá vào các trụ đá	76
242	Cách thức ném đá	77
243	Cầu xin khi ném đá	77
244	Không bắt buộc có Wudu khi ném đá	78
245	Giáo lý việc rửa các viên đá	78
246	Giáo lý việc quên số vòng lúc Tawwaaf hoặc Sa-i'	79
247	Làm sao khi đang Tawwaaf hoặc Sa-i' thì lễ Salah được bắt đầu	80
248	Giáo lý việc sờ các bức tường và tấm vải che Ka'bah	81
249	Hình thức bảm lấy	84
250	Các ưu điểm của nước Zamzam	84

251	Giáo lý việc cầu may bằng cách vật dụng của Makkah và Ka'bah	85
252	Giáo lý xem núi Al-Rohmah là ngọn núi ở vùng A'rofah	85
253	Giáo lý việc thăm viếng ngọn núi này và hành lễ Salah tại đó	86
254	Giáo lý hướng mặt đến núi này và quay lưng về Qiblah	87
Các Sai Phạm Mắc Phải Trong Nghi Thức Hajj Cần Được Khuyến Cáo		
255	Các sai phạm về Ehrom	90
256	Các sai phạm về Ehrom vào ngày Tarwiyah (ngày mồng 8)	98
257	Các sai phạm về Talbiyah	99
258	Các sai phạm khi vào Masjid Haram	100
259	Các sai phạm về Tawwaaf	103
260	Cái sai phạm về Tawwaaf (bỏ sung)	107
261	Các sai phạm về hai Rak-at sau Tawwaaf	115
262	Giáo lý việc sau Salah Sunnah giờ tay cầu xin xong vuốt lên mặt	117
263	Các sai phạm về Sa-i'	119
264	Việc nữ leo lên Sofa và chen lấn với nam giới	127
265	Hình thức Sa-i' giữa hai đèn xanh	127

266	Người Sa-i' có cần nói: {أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ}	128
267	Bốn phận của người dẫn đoàn hành hương Hajj	129
268	Các sai phạm về hớt tóc và cạo đầu	130
269	Các sai phạm về Mina	132
270	Các sai phạm hướng đến A'rofah và ở trong A'rofah	134
271	Các sai phạm tại A'rofah (mở rộng)	137
272	Các sai phạm hướng đến và ở tại Muzdalifah	140
273	Các sai phạm ở Muzdalifah (bổ sung)	142
274	Các sai phạm về ném đá	144
275	Các sai phạm về ném đá (bổ sung)	147
276	Các sai phạm về ném đá (mở rộng)	152
277	Các sai phạm về qua đêm ở Mina trong những ngày Tashreeq	155
278	Các sai phạm về giết tế súc vật	157
279	Giáo lý giết tế ngoài khu vực Makkah	162
280	Giáo lý việc giết Qurban ở nơi khác	163
281	Vài lời khuyên về Qurban	165
282	Các sai phạm về Tawwaaf Wida	167
283	Giáo lý thăm viếng Masjid Nabawi và việc thăm viếng có liên quan đến Hajj chăng ?	169
284	Các nguyên tắc thăm viếng Masjid Nabawi	170

285	Giáo lý thăm viếng khu nghĩa địa Baqe' và Uhud	173
286	Trong lòng muốn cầu xin sự biện hộ từ người quá cố, vậy phải làm sao ?	173
287	Giáo lý việc thăm khu bảy Masjid và các khu vực khác	175
288	Nên làm gì đối với ai có cơ hội hành hương Hajj	176
289	Bổn phận của người hành hương sau khi về gia đình	178
290	Các ảnh hưởng của Hajj trên người Muslim	179
291	Lời khuyên cho người hành hương Hajj	180

